

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא

בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ואתחנן תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חולין. פרק חמישי – אותו ואת בנו דף פ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רכז רש"י תוספות

כ"ו בריה בפני עצמה היא – אמתינן דכסי הדם (תולין פגב.) קאי, אהרן ונחמד בכ"ו
מפני שהוא ספק, ואין שוחטין אותו ביום טוב, ואם שחטו בו, ולא חתכו, שחלקו בו
רבי אליעזר ורבנן קאי, כדפריש בקנטרס. ולא חכריו בו בחכמם אם מין בתמה או מין
חדה – ואם תאמרו ולבדוק ביטמין דקדשים ויש לומר: דאפשר דלא היו יכולין לבדוק
כקצתו שפיר את הדורות ורובותן כן. וא"ל
הבר – וסבר רב נתנן ותנא קמא דבביתא
שווא דאי היה, ושוחטין אותו ביום טוב, ואם שחטו בו, ולא חתכו, שחלקו בו
דמו, ופליגי אמתינן (תולין פגב.) אבל אין
לומר, דביתא חבא על הצביה ליכא
היינו רבן שמעון בן גמליאל.
ורלמא מניא דתנא הוא – וקסבר רב אחא
דתנא מין חדא הוא, כרבי יוסי דאמר
בסמוך: ויהי מין חדא. ואלא רבנן דאמרין
בבמה הוא, אם כי ביה נמי מין תנא – והי
כשר לגבי מוחה.
מרחשיב ליה בהדי חותן מניא עמיה דהיה
הוא – שמעון דאי לאו דחשיב
ליה בהדי חותן – יהי בבמה לבדלו עלמא,
משום דנקרא שור. וקשה קצת, דאלי הבר יהי
חדה, כדפריש לעיל, אף על גב דנקרא א"ל.
חולין בחיץ שדמם כשרים – סלקא דעתך
דמפליט שם משום "לא תחבל כל עובדה",
כדאמר בפרק "כל הבשר" (חולין ט"א.).
ושמיה למשנה (תנא) הראשון חייב ברת
ושניהם ספוקי את הארבעים – ולא
כרבי יצחק תנא, דאמר בפרק "אלו קו הדלקין"
(מנחות כ"א.) חייבי ברייתו שלקו נפטרו מדי
בריתם. ועוד דהה מצו למנות: חולין וקדשים
בחיץ ובפנים. וכן קדשים וחולין וחולין וקדשים
בפנים ובחוץ, וכן קדשים וחולין, וא"ל בכל זה
דחייב ישי חותן, איבא למימר דלא תנא לחייב
משום דליכא ביה שום חותן, ודאי לא ליכא חדוש
בכל הני דתני, צריך לומר: תישריי.
קדשים
מין היה אם מין בבמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מין בבמה הוא, וישל בית דלשאי היו
מגדלין מהן עדרים עדרים. אמר רבי יודא אמר רב ספרא אמר רב תנא: הני עזי דבאלא
כשרות לגבי מוחה. כבר לה כי הא דאמר רבי יצחק: עשר בהמות מנה הכתוב וכו' לא. והני,
מדיא קחשיב להו בהדי חיות, שמע מיה: דעו נינהו. מתקוף לה רב אחא בר יעקב, ואימא:
אל צבדי – פרב, "כל בבמה" – כלל, פרט וכלל – נעשה כלל מופק על הפרט, איבא מוכא!
אם כן, כל הני פרטי למה לוי? מתקוף לה רב אחא בריה דרב איבא: ודלמא מניא דאקו
נינהו? אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי, ואמרי לה רב אחא בריה דרב איבא לרב אשי:
דלמא מניא דתנא, או מניא דדמר ניהו? אמר ליה רב חנן לרב אשי: אמרי שרי תפריהו.
בני מניה אבא בריה דרב תנא מין ביה מניא מן חותן רב יודא: הני עזי דבאלא, מהו לגבי
מוח? אמר ליה: עד כאן לא פליגי רבי יוסי ורבנן אלא בחיץ הבר, דתנן: שור הבר מין
בבמה הוא, רבי יוסי אומר: מין חיה; דרבנן סברי: דמיתרבינן "תורבאלא" – מניא דרבמה
הוא, ורבי יוסי סבר: מדקא חשיב ליה בהדי חיות – מניא דחיה הוא; אבל הני – דברי חבל
מניא דעו נינהו. מתקוף לה רב אחא בריה דרב איבא: ודלמא מניא דאקו נינהו? אמר ליה
רבנא לרב אשי: ודלמא מניא דתנא, או מניא דדמר ניהו? אמר ליה רב חנן לרב אשי:
אמרי שרי תפריהו. "ביצד השוחט" (כו'). אמר רבי אשיעאי: מדיא מתניתין דלא כרבי שמעון.
ממאי? מדקא תני: קדשים בחיץ – הראשון חייב ברת, ושניהם כפולים, ושניהם ספוקים את
הארבעים. מדיא שמעון ליה לרבי שמעון דאמר: שחוקא שאניה ראיה – לא שמה שחוקא,
קמא

כשה ואפילו מקצת שוה – וכדפרש רב פפא ואילו. חולין לענין כסוי חדים כו'
כלומר, הואיל ואקומנא דלחריהו מוסקא להו, וב"ש"ד ואפילו מקצת שוה
פליגי. לענין כסוי חדים – דקתני: אין שוחטין, דמשמע: ודאי – חייב בכסוי, ספק
– שחטו. ולענין מתנות דפליגי בה. לא משכחת לה אלא בצבי הכא על התישה
וכי' – ודא דקתני: אין שוחטין – רבנן דאי
ומשום שמו חוששין, וחייב בכסוי, דאית
להו "צבי" ואפילו מקצת צבי, ושטא מין
חוששין, ופטור מן הכסוי, דאפילו מקצת צבי
ליכא. דבתיש חבא על הצביה ליכא
לאקומה דתיחוסם כרבנן, דהא ודאי איבא
מקצת צבי, ולישחוט וליכסי לרבנן. ולרבי
אליעזר דאי היה מצו לאקומה בחיץ
על הצביה, שמו חוששין, וליכא אלא
מקצת צבי, ומקצת לית ליה. ושטא מין
חוששין, וכוליה צבי הוא ובעי כסוי, אבל
ניחא ליה לאקומה כדרבנן, ולענין מתנות
נמי, בצבי הכא על התישה. ולרבי אליעזר
פטור לגמרי, דשמו חוששין וליכא אלא
מקצת שוה דאמר, ורבי ואפילו מקצת שוה
לית ליה. דאם, דמוספקין – להו המוציא
מחבירו עליו הראיה, ואמר ליה: אייתי ראיה
דאין חוששין וכוליה שוה הוא. ושקול:
ולרבנן חייב מדיא בהו מתנות ממה נפשך,
דאי אין חוששין – כוליה שוה הוא, ואי
חוששין – מקצת שוה דאם מדיא איבא.
ורבנן אית להו "שד" ואפילו מקצת שוה,
ושקול פלגא דשדוה, ואידך פלגא אימא דלית
אייתי ראיה דאין חוששין, וכוליה שוה הוא.
ושקול. ובתיש חבא על הצביה ליכא
לאקומה, דאם כן לרבנן נמי לפיט, דתני
נמי דאפילו מקצת שוה אמרינן, מי לימא לן
דאיבא מקצת שוה? ולמא אין חוששין,
וכוליה צבי הוא! המוציא מחבירו עליו
הראיה. לענין אותו ואת בנו משכחת לה
– לפלוגתיהו דלעיל, בין בתיש כו', בתיש
הבא על הצביה ואימא: – בעלמא
קאמר רבנן דרבנן, ואסור לשחטה לקבא
בבמה מין התיש ודחיה עם גבה, משום
שטא חוששין ואיבא מקצת שוה, ורבנן איד
לזו מקצת שוה. אבל מלקות ליכא, דשטא
אין חוששין, ואפילו מקצת שוה ליכא. דהלכך
הוא לה התרתא ספק ולא שמה התרתא.
אין מלקות בלא התרתא. ולרבי אליעזר
מוחר לבחולה, דאי נמי חוששין ואיבא
מקצת שוה – לית ליה מקצת שוה. נתי נמי
דחוששין – איבא מקצת שוה דאם. בריה
בפני עצמה – אלא מכלאי בבמה וחדה
בא, דסבירא ליה: אין דהה מתעברת בבמה
ולא בבמה מזויה. ודכי נמי אמרינן בבבא
קמא (תנא), ומהו, בר יודא לאו אליבא
דרבי אליעזר ורבנן נקט מילתא, דאיתנה
דאי סבירא להו דמכלאי בבמה וחדה הוא
בא, ודכי נמי אמרינן בבבא קמא: חוץ מרבי
אליעזר ומחלוקת, שחיו אומרים: –
מתעברת בבמה. אלא חבא – א"ל וכו'
הגדל בערים. בית דושא – משפחה
נקראת על שם אביה. עזי דלשאי – עד
הלכנן, באלא – עזי. כשרות לגבי מוחה –
ותמור, ואקו, תנא, ומור (ברבי ד), ואין לנו עד בבמה וחדה שחיה בעולם. ודחשאת, להנהו עד דבאלא ליכא לטפוקי שטא מין חדא הוא ושל חזרה כאן,
דהא חו ליכא. ומדלא מניניהו להך בהדי חיות – שמע מניה: בכלל עד הן, ועו – בבמה הוא. מתקוף לה רב אחא – נתי נמי דאין עד מין חדא שלא חזרה כאן,
אבתי מנא קי דימא עדו הוא? דלמא מניא דאקו נינהו. לא ידענא מאי ניהו, או תנא או מור. הך דאין קאסינן בהו, דחייב נינהו שרי תפריהו – לאבילה
דסבירא ליה: חותן נינהו. תנא תרבינן תורבאלא – אלא ניהו, אלא מניניהו בהדי חיות, דרבי חבל עו נינהו. רבי שמעון – שמעון ליה במתניתין
(תולין פ"א.) שחוקא שאניה ראיה לא שמה שחוקא, דאם מדיא חייב משום אותו ואת בנו, דקתני: רבי שמעון פטר בשחט שור הנסקל.

חולין. פרק חמישי – אותו ואת בנו דף פ עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"

תוספות

קרישים שחטה שאניה ראיה היא – ואם תאמר: הוא בפרק 'כסרי הדם' (תולין פהא) מפרש טעמא דרבי שמעון דלית מילתא בטוב הכין. ופרקי' וליקל משחטי חוץ ומשני: דנין תולין מחולין, ואין דנין תולין מקדשים. אם כן, הבא בדקשים – נילף קדשים מקדשים ויש לומר: כיון דעיקר אותו ואת בנו בחולין כתביבא, דשור הפסח הענין תולין עתא, על כרחך שחטה דבתיב ביד –

בשחטה ראיה אידך, משום דילפינן תולין מחולין.

שחיטה – שאניה ראיה היא דכל כמה כו' – פירש בקונטרס: לא מביעא דלענין מלקות דלא בעי למילק משום שחטה שני, אם אותו ואת בנו נהג בקדשים, והשחטה הוי מותרת וכן פוסל. אלא אפילו אי אן אותו ואת בנו נהג בקדשים, משום דשחטה שאניה ראיה. ראיה: דאניה מותרת בלא זריקה – שני אמאי פסול: דהשחטה לא הוי מחוסר זמן ומאי פסול? נמי דקדמי' ומטעם דאז מהך פסיר' לקמן שחטה כתוב בה: אין מלקות דאיתו ואת בנו נהג בקדשים, משום דהתרא ספק, דלמלא לי טעם דהתראת ספק; תיפוק ליה משום דלא הוה ראיה, משום שאז מחוסר זמן, ואין נראה, דכיון דאסור הכחוב אותו ואת בנו בקדשים מוין' מוסיק על ענין ראיה (תולין עתא), דרי גזירה דהכחוב חלוקה אף על גב דלאו שחטה ראיה היא, דהוי מחוסר זמן, כיון דליכא פסול איתריב. נמי שחטי חוץ, דהייב אפילו לרבי שמעון, אף על גב דלשאר מילי חשיבא שחטה שאניה ראיה ועוד, דבדחיא חנן בפרק בתרא דרובים (ק"ב), אותו ואת בנו קדשים ומחוסר זמן, רבי שמעון אומר: דאי כן בלא עתשה, משום דחשיבא ראיה, ועוד כו' בלא דאן תשחט לכך נראה, דלא מוכח אבא אלא דמן הראשון, ושחטה קדשים אניה ראיה היא.

דחיי כאילו מיקטל טטליה לקטא, והשני כשר מזהר ואלא שחט למפיק לרבי אשעינא, ואפילו לרב המנא דבסבסן, מפרק בתרא דרובים דשמעון דלרבי שמעון אותו ואת בנו נהג בקדשים, דאיכא לאוקמי כשהראשון הוה תולין עתא קדשים, וכן שחטה ראשון שחטה ראיה.

לכמה – דאסור לזרק דם לא מישחתי בשר – ואפילו שחט שני אחר שנוק דם הראשון – חשיב שחטה ראשונה אניה ראיה, כיון דבשעת שחטה אבתי לא היתה ראיה, ואף על גב דלרבי שמעון כל העומד לזרוק ברוק דמי – דהיינו לזרוק ואחר שנתקבל בכוס, בדאמר בפרק ארבעה דפסחים (מ"ב), ועוד, כיון דל ידי שחטה גירא לא משחתי בשר, אלא משום דרובא דמי – לא שחטה ראשונה איהא. ואם תאמר: ד'בדחיא' (כבא קמא ע"א) שמעון דלרבי שמעון קדשים חייב שחטה ראיה אפילו שחט דהם. דפרקי אמרמתיא דמדיחיי רבי שמעון ארבעה חמשה בקדשים שחדיב באחריותו – שחטה שאניה ראיה היא ומוקי רב דמי שחטו תמימים לשם בעלים פנים, דהא חזק חזק לבעלים כשנשקף דהם. ופרקי: וכי שחטה מותרת: זריקה מותרת ומעט כל העומד לזרוק ברוק דמי, ולכן הוי שחטה ראיה. ורבי אשעינא נפיה אית ליה בפרק 'המנחות והטבחים' (מנחות ק"א) דלרבי שמעון כל העומד לזרוק ברוק דמי, ונבי נותר ויהי דדוקא דלחשבי נותר אוכל שחטה יוכל להאכלו כל אחרים – אית ליה לרבי אשעינא דברוק דמי, דלא לשחיה שחטה ראיה משום דברוק דמי. לית ליה. דאיהא ד'רמבד' הוה חשבי רבי אשעינא בריש קלש, בשחט בעלי מומין חיים, ומשום דלך אלא לרבי שמעון דלפנות פכורו דמי, ואף על גב דלית ליה כל העומד לזרוק ברוק דמי – היינו משום דזריקה תליה בשחטה, ושחטה צריכה לזרוק, אבל פרייה אנה תליה בשחטה, דאף קדם שחטה יוכל לפדותה. ובמסקא דרבא ורבי חייב שחטה קדשים שחטה ראיה משום דברוק דמי. נמי ד'רמבד' (כבא קמא ע"א) מוסיק דאיתו ואת בנו נהג בקדשים, אלא דליק מילקת משום דהשחטה ספק דאיהא, שמא לא חייב שחטה, וכן ותי שחטה שאניה ראיה. ואף על גב ד'בדחיא' אמרתי דשחטה ראיה אפילו שחט דהם. כיון דלא העמד לזרוק ברוק דמי, ואם ד'רמבד' הוה חשבי דאסור לזרוק, דאסור לזרוק – לא הוי ברוק. ורבי אמרתי: ד'בדחיא' אשם תלוי' (כריתות כ"ב), אימור דאמר רבי שמעון ברוק דמי – במיד' דעמוד לזרוק. ובפרק 'המנחות והטבחים' (מנחות ק"ב), בשלמא פיר – מצה לפדותה, פירשו: בשמא נאה דעמה, ולכן פכור דמי. אלא מנחת – מצה לפדותה ואם תאמר: אמאי לא פריך לרבי אשעינא ד'פרקי' לקמן לרב המנא: ויש לומר: דרבי אשעינא לא אמר אלא דמותיך דקדשים פנים לא איתרבי חיים, שמעון, והתלמוד הוא דקאמר: שני אמאי סופה ופסול: אלא לרבי אשעינא אשער דלא קייץ אלא משום דאן תרבעיבם לחוד, אמאי סופה דאן תרבעיבם ספק היא נמי שישא במסבא. לכך לא פריך אלא לרבי שמעון דלא העמנא. דאמר בדריא דאן אותו ואת בנו נהג בקדשים משום דשחטה קדשים הוי שחטה שאניה ראיה. ורבינו תם לא גריס הבא 'ופסול' אלא 'אמאי סופה', ותי ולא. ומכא דהתרא ספק מדקדק, כמו שחט לפי המסקא, ואם תאמר: ולימא דסופה ארבעים לא משום דלא ר'א חשטו אותו ואת בנו, אלא משום דאן דמסרסן מן דלי תשקין, דאמר בפרק בתרא דרובים (ק"ד), דלרבי שמעון ויש לומר: דאן חשיב בכל מיתנין דקתינן. והשני סופה תרבעיבם, אלא לא ראיה אותו ואת בנו.

ולילק – נמי משום מחוסר זמן – תימה: דאף לרבי לאו שבבולח שני לזרוק עולי, כי דהוי ד'לא יאכל כי קרש ה', ודרשין מיעיד כל שבקדש פסול – בא הכתוב ליתן לא תעשה על אבולתו, וקרי ליה בפרק כל שעה (פסחים כ"א), לאו שבבולח:

הנח למחוסר זמן מחוסר נתיק לעשה – פירש בקונטרס: דלא דמי לעשה דשלו, דהוי מעיקרא, אבל אחי עשה – לא כרחיך דאן חזק הוה אלא הוא. ודרשין דהוי חזק שחטה אחר כך, משמע שחטה לפרש כמו שאר: 'ותקל לעשה' שכללם. ותימה: דלא דמי לתורו ונזהר, דהוי אחר שחט, אבל לא דהיא דאבא לא מצינו מזהר, מצינו לעשה בראי גזא בפרק 'אמר לזמן המנחה' (יומא ל"ב), דאמר רבי ירמיה: בלאו דנבלה כשפילאי אי הוה נתק לעשה, במאי דאמר קרא: 'לע אשר בשעריך תחננה ואבאלה', אבל איהא ראיה, דא – דאביי פליגי עליה, ואמר דלמילי עלמא לא מצינא הוא. ואפילו לרבי ירמיה, דאיכא מנאן דקרי ליה נתק לעשה – היינו דהם דנכתב לעשה מיד אחר אלא, אבל עשה: ד'מינא השניני' אינו כתוב מיד אחר אלא דלא ר'א ירצה ונראה לפרש: נתק למחוסר זמן דהכתוב נתק מלאו: ד'לא ירצה', ולא יבביל שאר פסולים דהוה בלאו: ד'לא ירצה', אלא נתק לעשה, ולית בידיה לא עשה: ד'מינא' דהשניני

קמא מיקטל טטליה – שני – מתקבל בפנים הוא, פרת נמי ליתייב: חולין בפנים – שניהם פסולין, והשני סופה את הארבעים; מפר' שמעין ליה לרבי שמעון דאמר: שחטה שאניה ראיה לא שמה שחטה, קמא מיקטל טטליה, שני אמאי סופה את הארבעים? קדשים בפנים – הראשון פשר ופסור, והשני סופה את הארבעים ופסול; מפר' שמעין ליה לרבי שמעון דאמר: שחטה שאניה ראיה לא שמה שחטה – שחטה קדשים נמי שחטה שאניה ראיה היא, דכמה דלא וריק דם – לא מישחתי בשר, שני אמאי סופה את הארבעים ופסול? אלא, שמע מיה דלא קרי שמעין. – פשיטא דהכי איתא! – שחטה קדשים איצטריבא ליה; סלקא דעתך אמינא: שחטה קדשים – שחטה ראיה היא, דהא אי נהר וזריק דם – לא מישחתי בשר, וכי שחט – מישחתי בשר, ושחטה ראיה היא, קא משמע לן, וליקל נמי משום לאו דמחוסר זמן, דתניא: מנא ללך הפסולין שבשור ושעשה שהוא ב'לא ירצה'?

תלמוד לומר: "זשור ושה שרעו וקלוט" – וג' – לימוד על הפסולין שבשור ושעשה שהוא ב'לא ירצה'! – פי אן חשיב – לאו דאיתו ואת בנו, לאו נוקריא – ר' אהבה – לאו חשיב. ור'א? והא קדשים בחיין, דלאו נוקריא ניהו, וקא חשיב! דתנינן: קדשים בחיין, הראשון – חייב פרת, ושניהם סופין את הארבעים; בשלמא שני – משום לאו דאיתו ואת בנו, אלא ראשון אמאי סופה – לאו משום לאו דשחטי חוץ? – כל חיבא דליקא לאו דאיתו ואת בנו – חשיב לאו נוקריא, וכל חיבא דאיכא לאו דאיתו ואת בנו – לא חשיב לאו נוקריא. רבי ירצה אמר: הנח למחוסר זמן, דהכתוב נתק.

קמא מיקטל טטליה – שחטה קדשים בחוץ שחטה שאניה ראיה היא, ונדי דלענין שחטי חוץ להתייב ברת הויא שחטה, דגזירת הכתוב היא, אבל לכל מילי לאו שחטה היא, בדאמרין בפרק 'כסרי הדם' (תולין פהא) דגמר מ'טבוח טבוח הכין, וכיון דלאו שחטה היא – מותר לשחט את בנו, אלא מחוסר זמן הוא, דבדחיא ואת בנו שחטה כתביבא, ושני נמי נתייב ברתו חולין בפנים ב' קמא מיקטל טטליה – לא דוקא, דהוא חזק לכתרא ופסול – משום מחוסר זמן, שחטה קדשים שחטה שאניה ראיה היא דכל כמה דלא וריק דם ב' – כלומר, לא מביעא לענין מלקות דלא בעי למילק משום שחטה שני, דאי אית ליה אותו ואת בנו נהג בקדשים – הויא ליה שחטה שני שאניה ראיה, דהא מחוסר זמן הוא ופסול, אלא אפילו אותו ואת בנו נמי לרבי שמעון לא נהיגא בקדשים, שחטה ראשון אניה ראיה, דאניה מותרת בלא זריקה, ושני אמאי פסול להקריב? ומאי סופה נמי דקאמר? וליקל נמי – האי שני קדשים פנים, משום לאו דשחט מחוסר זמן לגבות – דאף על גב דלא אקריבא מדיחיי אשחטה מיד, דרבי כל פסולין לזיפין מדיחיי (מ"ב), עובר משום חמשה שמות, משום לאו דתקשה ומשום לאו דשחט, ומשום כל דתורק ומשום לאו דתקריב, ולולא מיקטל.

נתיק – נתקן

הנח למחוסר זמן מחוסר נתיק לעשה – פירש בקונטרס: דלא דמי לעשה דשלו, דהוי מעיקרא, אבל אחי עשה – לא כרחיך דאן חזק הוה אלא הוא. ודרשין דהוי חזק שחטה אחר כך, משמע שחטה לפרש כמו שאר: 'ותקל לעשה' שכללם. ותימה: דלא דמי לתורו ונזהר, דהוי אחר שחט, אבל לא דהיא דאבא לא מצינו מזהר, מצינו לעשה בראי גזא בפרק 'אמר לזמן המנחה' (יומא ל"ב), דאמר רבי ירמיה: בלאו דנבלה כשפילאי אי הוה נתק לעשה, במאי דאמר קרא: 'לע אשר בשעריך תחננה ואבאלה', אבל איהא ראיה, דא – דאביי פליגי עליה, ואמר דלמילי עלמא לא מצינא הוא. ואפילו לרבי ירמיה, דאיכא מנאן דקרי ליה נתק לעשה – היינו דהם דנכתב לעשה מיד אחר אלא, אבל עשה: ד'מינא השניני' אינו כתוב מיד אחר אלא דלא ר'א ירצה, ולא יבביל שאר פסולים דהוה בלאו: ד'לא ירצה', אלא נתק לעשה, ולית בידיה לא עשה: ד'מינא' דהשניני

השניני

חולין. פרק חמישי – אותו ואת בנו דף פא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רלא רש"י

נתקו לעשה – דמשמע בתוך זמנו ולא יצרה, כדמבינן (תמורה זב ע"פ שם) מילונדן לא יצרה, אלא הניחו לאחר זמנו ויצרה. דעל כרחך עשה זה לאו מעיקרא משמע, כי הדיא דשלוח הקן דארמין (חולין קמא, א) מעיקרא משמע – שלח האם לא תקנה, ולא הוי לאו ונתקל לעשה, ולוקח עליה אבל כאן הלאו קודם לעשה, שולחא בתוך זמנו ודעשה

לאחר זמנו. מביני ליה לברברי אפמורקי
– ולא לעשה אנתא. הא כיצד לילה –
שמיני, שעבר שבעי. לקדושה – מותר
לקדוש משחשבה ואינו עובר משום כל
קדוש פסולים. שני בלא תעשה – דשחתי
חזין, ואף על פי שאינו בברית, דלאו מתקבל
בפנים הוא. מכל מקום בלא תעשה הוא.
הואיל ורצו לאחר זמן. ולא דרייה מפרש
בפרק בריא דהובס (קידק, מ"לא העשן
ככל אשר אנחנו עושים וגו' ודברים יב).
קמא פקול – פקול – לרבי שמעון, דא
שחיטה שאינה ראויה היא. ואמר רבא –
גרסין, לרבנן – דאמר: שחיטה שאינה
ראויה שמה שחיטה. שני פסול ופסור –
מכרת, בלא מתקבל בפנים הוא. לרבי
שמעון שניהם ענושין ברת – קמא מקטל
קטליה, ושני פקול בפנים הוא. ולענין
שחיטת חזין, אף על גב דאיתא ראויה –
מייחב, דאפילו אדך שחיטה חיביה
רומנא. אחד בחזין – תהלה, ואחר כך
אחד בפנים. שני פסול ופסור – מכרת.
ובלא ופסור ואף על גב דמיידי תהם, דבי
שחיט חזין קאי. והא פסור לא איצטריך.
אלא אידי דתני ראשון חייב – אגאש –
פסור. לרבי שמעון שני כשר – דקאמר
מיקטל קטליה, ושני לא מחסור זמן הוא. כל
דך פסור דהבא – משחיט חזין קאמר,
ולא איירי בלאו דראויה ואת בנו כלל. שני
פסול ופסור – בלא מתקבל בפנים הוא.
שני בלא תעשה – ולא בברית, דלאו
מתקבל בפנים הוא, דאין קמא שחיטה
ראויה היא. התראת פסא – דלמא לא
אתי לדי זריקה, והואיל ליה שחיטה שאינה
ראויה. הלכך לרבי שמעון, איסורא איכא.
מלקות ליכא. ומכל מקום, לאו מתקבל
בפנים הוא, שדראשון ששחיט גזרין ודור
כבר קודם שחיטתו של שני – שחיטה
ראויה הוה. כך שנעתי, וקשיא לי מאי
דחתרא ספק דקאמר? אף ודאי שחיטת שני
אינה ראויה, דבין דאיסור אותו ואת בנו
נוהג בקדשים – הוה ליה שני מחסור זמן.
ואין שחיטתו ראויה. ואין כאן התראת כלל
ונתרא בעיני דאין גרסין ליה דאין "נא
טעמא, אלא: אמא מלקות אותו ואת בנו
בקדשים, ותו לא מדי. וטעמא – ששום דאין שחיטת השני ראויה, מכין שנשחט
ראשון ונזרק דמו – היא לא שחיטת ראשון ראויה. דלית לי הא דלעיל דרבי
אשעיאי. ראשון אינה ראויה, דהויא ליה מחסור זמן ואין דמו נזרק, ופירוש משושב
הוא מאדס חרין ומפולפל, ואודא רבא למקשה – דאמר: שחיטת אותו ואת בנו
התראת ספק הוא. ואחר כך שחט שלמים – בו ביום. פסור – דהתראת ספק
הוא. ואלבאי דרבי שמעון נקט מילתיה. שלמים – בפנים, ואחר כך חולין בחזין.
חייב – דהתראת דאין היא, שעבר נזרק דמו של מחסור
זריקה.

נתקו לעשה, מאי טעמא? דאמר קרא: "מיום השמיני
והלאה יצרה", מיום השמיני – אין, מעיקרא – לא, לאו
הבא מכלל עשה – עשה. והא מביננא ליה לברברי
אפמורקי? דרבי אפמורקי רמי, כתוב: "ותיה שבעת
ימים תחת אמו" – הא לילה חזין, וכתוב: "מיום השמיני
והלאה יצרה", מיום השמיני והלאה – אין, לילה – לא;
הא כיצד? לילה – לקדושה, יום – להרצאה! פתוב קרא
אחרינא: "בן תעשה לשרך לצאנך". אמר רב המנצנא:
אומר דיה רבי שמעון, אין אותו ואת בנו נזהג בקדשים,
מאי טעמא? בין דאמר רבי שמעון: שחיטת שאינה
ראויה לא שמה שחיטה – שחיטת קדשים נמי שחיטה
שאינה ראויה היא. מותב רבא: אותו ואת בנו קדשים
בחזין – רבי שמעון אומר: שני בלא תעשה; שהיה רבי
שמעון אומר: כל רצוי לבא לאחר זמן – הרי הוא בלא
תעשה, ואין בו ברת. ותכמים אומרים: כל שאין בו ברת
אינו בלא תעשה. וקשיא לן: קדשים בחזין, שני בלא
תעשה? קמא – מיקטל קטל, שני – מקטל בפנים הוא,
ברת נמי לתיבי? ואמר רבא, ואמר לה דרי: חסורי
מיחפרא. והכי קתני: קדשים שניהם בחזין, לרבנן –
ראשון ענוש כשר, שני פסול, ופסור מלאו דחזין בחזין ואחר
לרבי שמעון – שניהם ענושים ברת. אחד בחזין ואחר
בפנים, לרבנן – ראשון ענוש ברת, שני פסול ופסור; לרבי
שמעון – שני כשר. אחד בפנים ואחר בחזין, לרבנן –
ראשון כשר ופסור, שני פסול ופסור; לרבי שמעון – שני
בלא תעשה. ואי סלקא דעתך: אין אותו ואת בנו נזהג
בקדשים, שני אמאי בלא תעשה ותו לא? ברת נמי
לתיבי! אלא אמר רבא, הכי קא אמר רב המנצנא: אין
מלקות אותו ואת בנו נזהג בקדשים; בין דכמה דלא
זריק דם לא מישחית בשר, מעידנא דקא שחתי הוא
התראת פסא, והתראת פסא לא שמה התראת. ואודא
רבא למעמיה, דאמר רבא: הוא חולין וקנה שלמים,
שחט חזין ואחר כך שחט שלמים – פסור. וקנה ואחר
כך חולין – חייב. ואמר רבא: היא חולין וקנה עולה, לא
מביננא שחט חזין ואחר כך שחט עולה? דפסור,
אלא

השמיני יצרה. ולית לן למימר דאיתא קרא ד"יצרה" – שיש בו עשה עם הלאו, וכל
הבא דאיבא למישרש – לא מוקמין ליה בלאו יחידא, ואית לן לאוקומי הלאו בשאר
פסולין. והי האי "ניתק לעשה" כי הדיא דפסחים דפרק "אלו דברים" (סא) דאמרין:
מצרע שנכנס לפנים ממחציתו – פסור, שאמר "בדך ישיב" – הבהוב בתוך לעשה,
פירוש: נתקו משאר מחצית דהוה בלא יטמאו
מתניה, להעמיט טעמא ד"ישיב" בדך, וכן
החליל ליבנות, דהיי בלא יבנה, וכן לדריא
מכרת דאשת זנו, וכן הבהרה איתא יצתה לרבי
יוסי. והשתא נידאט טוניה דפרק "פרת זמא"
(ובדס קיב), דקאמר רבי שמעון: אותו ואת בנו
מחוסר זמן בלא תעשה. ומפרש טעמא
מקרא ד"לא תעשון בכל וגו' איש כל אשר
בעיני", אמר דאין שמה שבחאנו לארץ ישראל
והקריבו זבוח – לא תקריבו מכל השער דרך
ישרות. ונלל לבני שילה מחסור זמן הוא, ואמר
ברתנא: ודא תעשון, ופרקי: אי הכי, מילקין נמי
לילקין אלמא אמר רבי זידא: הכותב נתקו
לעשה: פירוש: בין דאמרין דאיבא בריא לא
במחוסר זמן, אם כן לילקין עליה דליכא למימר
ד"נתקו לעשה" דהתם כי הבא, דאיתא גלות
אעשה ד"לא יצרה" לא קאי אמחוסר זמן אלא
אשר פסולין. דבין תרבה ביה לאו בפני עצמו
לא שירך למישרש בלא, בלא לפירוש המנצנא,
כי הדיכ ד"לא יצרה" דהיי ניתק לעשה – ודינ נמי
לא תעשון, אם כן מאי פריך דהרי רבינ
שמואל מוורדין היה אומר דהכי פירוש: כיון
דאית ביה נמי לאו ד"לא תעשון" – לילקין, ולא
אית חד עשה ומנקה דני תרי לאו. כדאמר
במסכת מורה (א.ו.) דלא אית עשה ד"והיה
אין ותמורתו יהיה קדש", ועק תרי לאו ד"לא
יחליפו ולא ימיר אחת", לא אפשר לומר, כי
דהיינו דקא הדיכ דשני לאין סמוכין חז' להו.
תרע, דאמר פירא: אלו חלקין? (מסכת ירב.)
דני תעשה שקדומו עשה לוקח עליו, ומייתי
מישילוח מן המצוה וגו' ולא יטמאו את
מתניהם, ותנא אלו חלקין – טעא הבא
מקדש, ומא ראיא הוא? דלמא דהתם משום
דאיבא בלא ראי, לא יטמאו וגו', ואית משום
לאו ד"לא ימקדש לא בחצי' ועד, דאמרין
בחתום פירקא דלא לקי אלאו ד"לא תגדלו",
משום דנתק לעשה ד"והייתם את הלאה אשר
גדל", דאיבא נמי לא ד"לא תעשון". דאמר
בפרק "המקבל" (בבא מציעה קא.א.) דייני
עש חזין גזל, ולמא כתביה בשני שמות –
לעבר עליו בשני לאין, לאו, לאו, דאמר
דשני לאין סמוכין, קאמר דלא עקי ליה חד
עשוע, ועד רגא, ולא דאל עקי תרי לאו –
דעני כי הדיא דתמורה, דאין חזין ניתק גמור,
דאין נמי מעשה לחקן הלאו, ד"והיה קדש" לאו

עשייה הוא. דמאליי דרש. דאם היה אומר הכותב "אם ימיר יקריב" אז חזי מיקריב, ובלא
דכי קשה שם הטענה, ועריך לומר שם דכולהו דיימית תהם לא חזי ניתק גמור, ואין
להצריך כאן "אם להרצאה" – ואם האמנה מבימים אחרים פחותא (מגילה ג.ב.) – כיום
ולא בלילה ויש לומר: דמהוהו קרא לא היה פסולין לילה שאחר שבעה, אלא כמו שאר
לילות, ואם עלה – לא יד. להכי צריך קרא דהבא. דאין מחסור זמן ואם עלה יד, יד.
ותמיה דרבי שמעון דאין דאית ליה בדימוכא דפרק "מדינא" (ובדס פא.), ואי רבי אפמורקי
ברבי שמעון, מאי פריך משחט דרסויא דהיי? דמדינא וליקין נמי משום מחסור זמן –
לא פריך אלא לרבנן, דלרבי שמעון דהיי נמי דלקי, כדאמר בפרק בריא דהובס (קידק.)
ושמא רבי דאמר סבר ליה כרב נתנן רב יעקב, ואמר דהיי דלרבי שמעון נמי
פסול ליה פסול ליה אכל בבבא, אבל פסול ליה אכל בבבא, לעומלא פסולין וזבחים (קא.א.) עולה לאו תא אכילה היא –
תימא, אם כן, הדיכ משכחת לרבי שמעון טעמא בעולה ובאימורים: דהיי אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים, כיון דאכילת מנחה לא שמה אכילה וכו' תימא, דהיבת הקדש
משויא ליה אוכל, אם כן למא ליה לרבי שמעון בגי פיר טעמא דהואיל ויהיה ליה שעת הכושר: תיפוק ליה דהיבת הקדש משויא ליה אוכל. דעל כרחך מתיא ביה היבת הקדש,
כדאמר ב"מנחת וזבחים" (מנחת קרב.) אלא דאי לא מתיי ביה היבת הקדש אלא לענין דאף על גב דכשרות דמי – משויא ליה אוכל, אבל לא מתי לעשות אוכל האסור
במותרו ויש לומר: דלענין טעמא דהיי דאכילת מנחה שמה אכילה, אבל לענין שחיטת ראויה, לא היא שחיטת ראויה לאדם, דזמא (בבא מציעה) "דעובד כוכבי הדין"

חולין. פרק חמישי – אותו ואת בנו דף פב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קפג

תוספות

ואמר ריש לקיש אותו רבי שמעון פרה נפרית – אם מצא נאה הימנה, אפילו על גב מערכתה – אפילו שחטה הכלהות על מערכת של עצים שזדה נשחטת עליה, בדאמרין גבסות פרה (פרק ג' משנה טו), וקסבר רבי שמעון כל העומד לפדות כפריו דמי, וקרינא ביה שאתה יכול להאבילו, ואי קשיא: למה לי קבלת טומאה? דאיה גופא מנסתא אדם ונוגריא

מפרשין כהאי גונא בבריות בפרק י"ד שחטה" (כא.א.) כגון בשר שחפרו בפרות מבבירה בצע, אי משוית ליה אוכל – מצטרף כדורי בצע, ומקבל האי בצע טומאה אם יגע בטומאה, ומטעמא שאר אובלין, ואי לאו אוכל הוא – לא מקבל האי בצע טומאה, דלית ביה שיעורא, ובי גענו ביה אובלין אחרני – שחטוהו הן, שאינם נוגעין בגבלה אלא בבצע, אינה משנה – לא נשנית במשנתו, ותרעה בעד – כשאר חולין, אלא נאמר נאסרת חמין, ויהי שחטה מותרות הכי גרסין: אמר ריש לקיש אמר רבי ינאי עגלה ערופה אינה משנה, והאמר רבי ינאי – בקדושין (ג.ו.א.) ובבריות בפרק בתרא (כ.ה.), גבול – מאימתי נאסרת, הכריא – בני הישיבת, צפורי מצורע – קיימא לן בקדושין ברה"ש מקדש" (ג.ו.א.) דאסורין בתנא, משעת שחיבה – ונאסרת שחטתה, אבל המשוכלת מותרת, דכתיב (ויקרא יד): "ושלח את הצפור החדיד וגו'" ולא אמרו חכמי שחטתה חלה, משעת קחה – ושחטתה נאסרת, עד שישלח, וכו' קחה קחה ב' – מה עגלה ערופה שנאמר ב' קחה (דברים כא): "ולקחו זקני העיר ההיא עגלת כפר" – אסורה מקרא, וקא' "ולקח למטהר שתי צפרים חיות" (ויקרא יד) – אסורות חמין, מיהו, עגלה ערופה ש' לא גבול ליאסר – בירידתה לחל איתן, אבל אלא כן מן משעת מלקחה וכו' שחטתה, וכיון דנאסרות חמין – על כרחך משעת לחמה – אלא אי הוירצא דמותר? אינה משנה – לאו ארש לקיש אמר, אלא רבי יוחנן אמר, ולרבי שמעון בן לקיש מיתסרא חמין, והא דתנן תצא ותרעה בעד, מקשין לן בבריות (כ.ה.א.) ומוקמינן לה בתנאי, לענין יאב בתן – הא דתנן מותנינן, מי שלקח ראשון ישחוט ראשון – לא לענין איסור חזרתה, שאם רצה השני לשחוט ראשון, וראשון מותן עד מחר – מותר, אבל דין הוא באו לבית דין, שבא האחד לשחוט, וחבירו אמר: אני צריך יותר מן – אנו אומרים לה: הלוקח ראשון ישחוט, שעל מנת בן לקח, שאילו לא נמנה בעל הבית לשני, ועבד לעצמו – והא' הלוקח שחוט, וכן שנינו בתוספתא (פרק ה' הלכה א'): הלוקח מבעל הבית – הוא קודם לבעל הבית, שעל מנת בן לקח, אבל אבא איסורא – שחוקים בעצמם, שחטה יבא לדי איסור, ושכר – שי לו ירד, ושחט דיוס בשר, **משנה** ואחר כך שחטה **סופג את הארבעים** – דאין כאן שחיטת איסור אלא אותו, ובגמרא יליף דבנו ואותו בני חייב, **שחטה את בתה ואחר כך את בת בתה** – שי כאן שני אותו ואת **בתה**, **שחטה את בתה** – אין כאן עדיין איסור, ואחר כך שחט את בתה, ויש בהשחטה זו שני איסורין: אותו ואת בנו – משום אמה, ובנו ואותו – משום בתה של זו שכבר נשחטה, **סופג ארבעים** – רדד לאו הוא, והוא תיראה, וחד מעשה, **שמונים** – טעמא דסומכוס מפרש בגמרא, **גמלא** **אף תשחטו** – לשון רבים משמע, **ויחן שנים** – חזירות את שניהם, בין אם שחט אחד ובין אם שחט הבה, ולא משובח לה שנים עוברין אלא בשלש בהמות, והא כריצא דבן ואם ובת, יאזי אם שני בנייה למה לי קרא? פשיטא, מה לי דוד ומה לי תר, ודכוי דמחיבא תאזי – חמין אזאי, ואי בפרה ובתה ובת בתה – פשטא, תריווחו אותו ואת בנו ניהו, אלא על כרחך, באחד שחט פרה והשני את אמה והשלישי את בתה קאמר, לאשמעינן דאבנו ואותו נמי מחיב.

ואמר רבי שמעון בן לקיש, ואמר היה רבי שמעון: פרה נפרית על גבי מערכתה! אמר רב שמון בר אבא אמר רבי יוחנן: פרת תפארת אינה משנה, ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא? והתנין: נמצא תהורג עד שלא תערה העגלה – תצא ותרעה בעד! אמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי ינאי: עגלה ערופה אינה משנה, וכו' אמר רבי ינאי הכי? וקדושין רבי ינאי: גבול שחיבה" ונכסין תהריצא לימור: וירידה? לחל איתן אוסרתה, ואם איתא, לישני: כאן קודם וירידה, כאן – לאחר וירידה! אמר רב פנחס בריה דרב אמי, אגן משמה דרבי שמעון בן לקיש מותנין לה: עגלה ערופה אינה משנה, אמר רב אשי: פי תוין בי רב פפי קשיא לן: מי אמר רבי שמעון בן לקיש הכי? והא איסורם: צפורי מצורע מאימתי נאסרין? רבי יוחנן אמר: משעת שחיבה, ורבי שמעון בן לקיש אמר: משעת לקחה, ואמרין: מאי טעמא דרבי שמעון בן לקיש – גמר "קחה" "קחה" מעגלה ערופה! אלא, אמר רבי יחיא בר אבא אמר רבי יוחנן: עגלה ערופה אינה משנה, **משנה שנים שלקחו פרה ובתה, איזה שלקח ראשון – ישחוט ראשון, ואם קדש השני – וכה, **גמלא** אמר רב יוסף: לענין דינא יתן, תנא: אם קדם השני – הרי זה ודאי ונשפר; וריו – דלא עבר איסורא, ונשפר – הקאכיל בשרא, שחט פרה ואחר כך שני בניה – סופג שמונים, **משנה** שחט שני בניה ואחר כך שחטה – סופג את הארבעים, שחטה ואף בתה, ואף בת בתה – סופג שמונים, **שחטה** **ואת בת בתה, ואחר כך שחט בתה – סופג את הארבעים. סומכוס אמר משום רבי מאיר: סופג שמונים. גמלא אמאי? 'אותו ואת בנו' אמר רחמנא, ולא בגו ואותו! לא ספקא דתקדח, דתנא: 'אף ואת בנו' – אין לי אלא אותו ואת בנו, אותו ואת בנו? ספקא ביה: שחטה ואמר 'לא תשחט' – הרי כאן שנים, אי כריצא? אחר השחט את הפרה, ואחר השחט את אמה, ואחר השחט את בנה – שנים האחרונים חייבין, הא'****

והתנן נמצא החרג – ואם תאמר: ודאך מוקדק במאן דלא מיתסרא חמין? דילמא דהינו טעמא – דארעתא שימנא חזרו לא אקדשו, כי הווא דתנן בפרק בתרא דבריות (כ.ב.ג.) תמנא אשם תלוי ותרע לן שלא תנא, אם עד שלא נשחט בר ירעה עד שישחטא, אשם ודאי איתן, כי אלא עד שלא נשחט – ואי ירעה בעד בר, כמא עגלה ערופה איתן, כי, ומפרש בגמרא: טמא, דאשם תלוי – משום דלבו נקפו וגמר ומקדשו מספק, אבל אשם ודאי, כי אקדשה ארעתא דרעא ארעא, וגולאי מילתא למפרע דדוקדש טעם חזק, ודילמא דהינו טעמא נמי דעגלה ערופה, ולא משום דלא מיתסר חמין, ולעולם אם נשחטה אסורה שני לומר: דרבי דבמיר ומקדשו, דלא ספקי ארעתייהו שימנא חזרו, ואם תאמר: ואמאי לא משני דרע' שלא תערף? דהינו עד שלא נהרץ לעיפה, קודם ירידה לחל איתן, כדמשי בפרק בתרא דבריות (כ.ה.א.) ושי לומר: דרבי אמר דדיק תתם (שם) מסיפא, דלא מיתסר חמין, דקדמי סיפא: משעריה – חקבר, שנתחלה לא באה אלא עד הפסק, דלא ספק חקבר ודלכה לה, **עגלה ערופה** אינה משנה – ואם תאמר: ולמה דחק לומר איתן משנה? לימא: תנא דאמר, דבאמרין בפרק בתרא דבריות (כ.ה.א.) דתנא: פליגי בחיובי שני לומר: רבן היתה קבלה בידם, הקשה דרבי חבט משה מבגד"ש: אמאי לא קאמר דרשוחו דמותרות דהינו עורף ופסור לרבי שמעון משום דלא חזיא לאבילתו, ולדברך חיובי משום דערופה זו אינה שחיטה, בדאמרין בריש פרק "שני שיערי" (נזט דס.א.) כי שיער דמשחלת: דחיותו לזקק דהינו שחטתה, וחייב משום אותו ואת בנו, ובפרק "אסורא תרף" (נזט דס.ב.) אמרין דרעיה מותרת מידי גבלה ותרץ רבנו תם דאם בן, לא היה ליה ליתמיא "השחט", אלא: "הערף", ודחוק דהא, דלמא חגט שחט משום אחרני, וכן תנא חזור הנסקל, בדאמרין בפרק שני (חולין כ.ט.א.) דסיפא בקדשים, ואידי דליקל מבגמא – תנא: שחטתו כשורה, ולא קתני: **אסור** רבי ינאי גבול שמעתי בה – רבי ינאי לשמעיה, דאית ליה בפרק שני דקדושין (ג.ו.א.) דכפה כתיב בה כדקדשים, ולרבי מיתסרא חמין, כמו שאר קדשים דמיתסר חמין, "זעופי שם", דרדשין (בריות ג.א.) מניה, שם תהא קברתה אי ציטורין ערפה, דלא גמא דרשא משום ששעת משרתה, **לישני** כאן קדם ירדה כאן לאחר ירדה – תימה: הא על כרחך מותנין דבריות (כ.ב.ג.) מוכחא דלא מיתסר חמין, כדדיק תתם (כ.ב.ב.) ודף כ.ה.א. מסיפא דקדשין דכפה דרשוחו ספק חקבר לח **גמלא** קחה קחה – מסקנא לא קיימא דבי בפרק שני דקדושין (ג.ו.א.) אלא מסק דרשי לקיש כגון דבי רבי שמעאל, דילף יב: נאמר מבשר ומכפר בפנים, פרוש: מבשר בפנים – אשם מצורע, מכפר – שני קרבנות, ואמר מבשר ומכפר ברוך, פרוש: מבשר – צפורי מצורע, מכפר – עגלה ערופה שיער דמשחלת, ובפרק בתרא דבריות (כ.ה.א.) נקול לה נמי בר גבונא דאמר: עגלה ערופה מיתסר חמין, כגון דבי רבי שמעאל, ותימה: ודאך משמע ממילתיה דרבי שמעאל דמיתסר חמין ויש לומר: דאמרין בפרק דלא ציטורין מלפך מבשרי מכפר אלא ליסר חמין, דלאחר שחטה ידעין מיהו אשך (לאן ואבל) – לרבות השחטה בר **סומכוס** אמר משום רבי מאיר סופג שמונים – אריש נמי פליג, כדפרש בקמטסר, וכוזאי גונא אמר בפרק קמא דרשוחו (ג.ב.ג.) חלוק דהיין שני שמעון אף בראשונה, וסיפא נקט – משום ברתא דרבנן, דאין עב לן דאריס שני שחוט, ואותו ואת בנו, ובנו ואותו – לא קל אלא ארבעים, כיון דנפקי תריווחי מוד קרא דלא שחטור, חזורע

הוורע בלאים בלאים לוקח – תימה דמשמע הבא בדבדו בלאים לא לקי אלא חרא. ואמאי לא לקי נמי משום "לא חסיג גבול רע"ך" (רברים טז) דלענין איסור בלאים דריש לה שבטת פריק "רבי עקיבא" (פ.הא.) ויש לומר: דכין דחאת נמי לאחריה דמיסין עליו משום בלאים, כמו שאין לוקח על השטת גבול, וניתן להשגה. ועוד: ודאי בלאים בלאים.

תנינא נזיר שדוה שוהה כ"ז – אף על גב דרך
החורוע כלאים ברייתא היא, ובבבמא
ברייתות שוהה הון שבמשה, מכל מקום היל ליה
לשנות באותו ענין שוהה במשנה, וכדאי גזא
אשכחן בפרק "עשרה חזקין" (דקושין ע"א) גבי
אבא שאול היה קורא לשותקי "ברדקי". דפריך:
תנינא, מה טיבו של תנינא? ופירש שם
בקונטרס הדכי תנינא – כלומר, התיב הזה
לדך למחנה.

אלא פשטא בבת אחת ובחזקא אחת —
 פירושו: או בחזקא אחת, ואפילו בה
 אחד. דא פאפולו בחד פטרי רבנן, כלו נזיר
 שהיה שותה לך הימים, דאני חיובי אלא אחת.
ולאפוקי מדרבי יאשיה דאמר איתו חיוב ד
 שיעור חטה ושעור חזקא
 במנפול ד — נראה דאני חיובי שעור חזקא
 הברס קאמו. אבל מודה דמשום כלאי זרעים
 מייחדי בחרו מינין, בחטה ושעורה לחידה. וכן
 משמע. דכי קאמו קר שמשעול דכי דבר חטה
 וחרצן מייחדי חזקא נמי דאני, וזביל אלקט "חטה"
 ושעורה" משמע דמודי בה רבי יאשיה. ועוד
 נראה לפרש, דקרי חרצן חטוי כלאים — אבל
 זרעים וזביל חזקא — חטה ושעורה, וחטה
 וחרצן, וכדא גזנא נמי רבי יאשיה, וכדא פליג.
 אבל חטה וחרצן, ושעורה וחרצן כלה דא גזנא
 הוא. ויש ספרים שפספסו בזה בחזקא: "או שעורה
 וחרצן" — לכתובם כדכתיב בהם: "שעורה",
 יש לפרש כמו: "או שעורה". ולחכי אל מצי
 לאוקמו כלאים בבת אחת, כמו חטה ושעורה
 וחרצן, ולק חרצן, לאפוקי מדרבי יאשיה, דהא
 לרבי יאשיה נמי לק חרצין. וכן משמע
 בירושלמי במסכת כלאים פרק השעיר, דקאמו:
 דעתיה דרבי יאשיה שדך" אל חרצן
 כלאים, לאוהא דרבי נאמן: "אל חרצן מרנן?"
 פירושו: כיון דבלא חרצן מייחדי משום "שדך".
 דאי לא מחיבי רבי יאשיה בלאי זרעים אלא
 ברשם, מאי קר בעי? משום "שדך" לוקה,
 וחסם "מרנן" לוקה. ועשנא דרבי יאשיה
 דבבבלי זכרם אל מחיבי אלא בשלשה מינים,
 ובבבלי זרעים מחיבי בשנים, מפרש רבינו יצחק:
 משום דרועית כלאים משמע שני מיני זרעין
 וחרצן לאו מין זרע חטה. אבל אין לפרש,
 דמשמע ליה: "אל חרצין" בבבלי "מרנן" —
 כלאים, אבל "שדך" — דאל שום זרע קרי שדה.
 דאי אל שייך לפרש קר בני "במחבת", ומיהו
 רבי יהודה במסכת כלאים (פ"ק א' משנה ט') אל
 מייחדי בבבלי זרעים דע שיעור חטה ושעורה
 וזבילא. או שני זרעים ושעורה, או שני שעורים
 וחטה, דבעי כלאי זרעים בבבלי "שדך". והא
 דאמר ריש פרק חזקא דבבבלי (נ"ג), יצחק
 ותיירוש און מעשרין מזה על זה, דאמר קרא: "כל
 חלב יצחק חלב חלב חרש ודגן — חרשה חרשה:
 חן חלב לזה וחלב לזה. אין לי אלא חרש
 וחרשה. חרש ודגן, ודגן מנין? אמר ר' לוי —
 חרש, חרש ודגן, חרש ודגן, חרש ודגן — חרש."

אחר בו' — לא נקט "דבר אחר" אלא משום תירוש
לרבי יהודה דשל ימינו יש לי

האי מיבעי ליה לגופיה! - אם כן, יקתבו: "לא תשחוט" מאי "לא תשחוט"? - ואבתי מיבעי ליה, דאי קתב רבמנא "לא תשחוט" הוה אמינא: חד - איך, תרי - לא; קתב רבמנא: "לא תשחוט" - ואפילו תרי! - אם כן, לכתוב: "לא ישחוט" מאי "לא תשחוט"? שמע מינה תרתי. "שחטה ואת בת ביתה". ואמר ליה אבוי לרב יוסף: מאי טעמא דסוכובוס? אכל סבר סוכובוס: אכל שני ויתי חלב בעלמא אחד חייב שתי חטאות. ובין הוא דלחישעין בעלמא, והאי דקא משכע לן בהא - לחישעין כחן דרבנן, דאף על גב דגופי מוחללין - פטור רבנן? או דלמא, קסבר סוכובוס: אכל שני ויתי חלב בהעלם אחד - אינו חייב אלא אחת, והכא היינו טעמא: הואיל וגופי מוחללין? אמר ליה: איך, קסבר אכל שני ויתי חלב בהעלם אחד - חייב שתי חטאות. במאי? מרתנן: היותו בלאום בלאום - לוקה. מאי לוקה? אלימא לוקה אחת - פשיטא! ועוד, מאי "בלאים בלאום"? אלא פשיטא: שתי מלקות. במאי עסקינן? אלימא בזה אחר זה ובשתי התרואות - תנינא: גזיר שהיה שוהה יין כל היום - אינו חייב אלא אחת. אמר לן: שוהה על כל היום שוהה, לא תשחט! ואתה - חייב על כל היום שוהה ואתה! ואתה! אלא פשיטא: בבת אחת ובהתראה אחת. מני? אלימא רבנן דפליגי עליה דסוכובוס; השתא, ומה היום דגופי מוחללין - פטור רבנן, הכא - לא כל שכן? אלא לאו סוכובוס היא! לא, לעולם רבנן, ומילתא אנב אורחיה קא משמע לן - דאיא תרי גזירי בלאום, ולאפוקי מדריבי אישתי. דאמר רבי אישתי: עד שיערערה חטא שיעורה ותרצן כמפולת יד, קא משכע לן דכי ורע חטא ותרצן, ושיעורה ותרצן - נמי מחייב. תא שמע: אכל מזה פזית ומזה פזית - סופג שמונים, רבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים. היכי דמי? אלימא בזה אחר זה ובשתי התרואות - מאי טעמא דרבי יהודה? התראת ספק היא, ושמעין ליה לרבי יהודה דאמר: התראת ספק לא שמה התראת: דתניא: תהא את ויתו ויתו ויתפה אתו, קלל אתו ויתו וקלל אתו, או שהכה שניהם בבת אחת, או שקלל שניהם בבת אחת - חייב. רבי יהודה אומר: בבת אחת - חייב, בזה אחר זה - פטור! אלא פשיטא - בבת אחת ובהתראה אחת. ומאן תנא קמא? אלימא רבנן דפליגי דגופי מוחללין - פטרי רבנן, הכא - לא כל שכן? אלא בזה אחר זה, ורבנן ויהי תנא סבר לה פאידיה תנא שמה התראה. דתניא: "לא תוליתו מנעו עד בקר ותו

חדר הבת — אפילו אחרון פטור, קא משמע לך.
 וזר ולא עני שני, אל דוד נשחקין. **מאי** לא
 איסורא. **בחקיעל אחד** — שני לנד על בנים
 אחד חזין נמי מרובים בהרתא אחת זרובא אחד
 דאין מלקות. **דלישבעין בעלמא** — הדבא
 דאין גופין מוקדשין, כגון בשני דתי חיל.
דאף על בן זרעין — דאין דאין שני
 פרות באין לו שני מלקות הללו. ופליג
 סומכוס סיפא, הווא דחין לירשא, דספיה
 שחט שני בניה ואחר כך שחטה — דהנה
 ארבעים, סומכוס שחט שמונים. ור' רצחתי
 בתוספתא (פרק ה הלכה א) שחט משה
 בניה ואחר כך שחטה — סומכוס ואמר משה
 שחט מאיה יחיד משה שחט לאו. **דאף**
בלאים בלאים — משמע שזרע וחור חרץ.
ועוד מאי בלאים בלאים — אדא ודעה נמי
 מרביב אחת **בבת אחת** — בידו אחת חטה
 וחרץ, ובכדו אחת שערות החרץ. **אלא** לא
 סומכוס — ושמע מינה אבל שני דתי חלב
 בהלעם אחד. **חייב לעולם רבנן** — ובשני
 החראות. **דקשיא רבי** — פשיטא לאו אן משמע
 לך, דאיכא תרי גזוני בלאים, דבין חטה וחרץ,
 מרביב אישדה דבעי משלשין כאחד. **אבל מזה**
כית מזה ברת — משני דתי מזה שלש
 רכות של במזה אחת. **איבינים** — רבי
 דלחיה, לסמיגיה, דאמר בפרקי ד' דעשה
 וחרץ צבא. **אין גזנה אלמא ברתא**. **דא**
מקמא דרבי יהודה — דאמר — רבנן אינו סופא אלא
 ארבעים על הנה ליל מליקל כלל כל חדה
 אחת החראת ספק חווא דאדא מספקא ליה
 לרבי יהודה באין גזנה נונה. **לא שני מין** א
 בשל שמאל. דקתי תתם. ודעת מברכת
 שחט שני מין. **ארבעיה חור** — פשיטא לאו
 שני מין, ומאי "דעת" — דעת חורא אן ספקא
 מספקא ליה, ומאי "דעת" — דעת גזנו?
 ומלמא פשיטה מזה דמיפישט פשיטא ליה —
 שמי מנה לא שחט חרץ קאמר, דחור
 שמענין ליה דאדא החראת ספק לא שמה
 חרבה וזו חור וחרבה זו — מי שלא
 שחטה אחת חטה שלשה חרשים, וניסת
 ורלהו. ספק בן גזנה לא ראשון ספק, ו
 שבעה לאחריו, וכשגדל חכה את חספה, לא
 חור וחרבה את חבירו. **חייב** — דקשרה
 החראת ספק מזה החראה. **בבת אחת** —
 חרש שתי ידיו, וחרבה חת באחת וזו באחת.
חייב — דהחראת דאי הכי. **בבת אחת** —
 דהחית דאדא לאו. וקאמר גנא קמא: סופא
 שמונים. **אלא לאו סומכוס** — דלא
 אשכחן חנה דאית ליה אן מכרא אלא אן. **דא**
באש תשריפו — עשה חורא ולא שניחא
 לעשה — אין לוקח פטור ודמותיה בפסח
 פטור.

בא
עליה דומכום; השתא, ומה ההם
לא לאו סומכום חזא! - לא, לעולם
דרבי יהודה, דאמר: התראת ספק
תר ממנו עד בקר באש תשרפו -
בא
ה, תירוש דגן, דגן דחג, שהם בלאים על ידי דבר
רק "גיד תנושא" (חולין א"א). דרמפוש משטא, ורש
שוק, וסבר לה בארזי כ"ו.

כסוי חדם. ונהוג בחיה ובעוף – למעוטי במחמה קא אתי, דלא חומא שיהא בכלל חזה.
במומן ובשאתי מומן – פירש בקונטרס: דמשום שלוח חקן איצטרך למינת, דתנן
 לקמן דאית נהג אלא בשאתי מומן. וקשה לפרשו: דאם כן, בכל הני פירקין
 היה ליה למינת, ב"אורח ואת מבי (חולין ע"א) וב"עיד הגשה" (חולין פ"ב) ויבבל

רַבִּי אֵלֶּמֶר: "יּוֹם אֶחָד" - יוֹם הַמְּיוּחָד טַעֲוֵן כְּרוֹז; מִכָּאֵן
אָמְרוּ: בְּאַרְבַּעַת פְּרָקִים בְּשִׁנָּה חֲמוּכָר בְּחֶמֶה לַחֲבִירוֹ
צָרִיד לְהוֹדִיעָיו.

הדרין עלך אותו ואת בנו

כפוי חכם נהוג בארץ ובחוצה לארץ, בפני חבית וישאל בפני חבית, בחולין אבל לא במקדשין. ונהוג בחיה ובעוף, במוזון ובשאינו מוזון. ונהוג בכוי בפני שהוא ספק. ואין שוחטין אותו כיום טוב, ואם שחטו - אין מכשין את דמו. **נמרא** מקדשין במאי מטמא לא? אילמא משום דרבי יודא. דאמר רבי יודא: השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה, שנאמר: 'ושפך את דמו וכספו בעפר', "עפר" לא נאמר, אלא: "בעפר" - מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה. והבא לא אפשר, חיבי ליעבד? חיבים לביטול - קמסין אפנין, וכתבי: "חבל כתב מן ה' עלי השפיל", לא ליבטול - קא תוי חציצה, נהי למעלה - לא אפשר, למעלה - אפשר, לעבד כפוי! מי לא תניא, רבי יוחנן בן יוסף אומר: שחט תהי ואחר כך שחט בהמה - פטור מלקבול, בהמה ואחר כך חיה - חייב לכפות? - כדדבי וירא, דאמר רבי יודא: פל תראוי לביה - אין ביזה מעבדת בן וכל שאינו ראוי לביזה - ביזה מעבדת בן. וליגוריה וליפסיה! מי לא תנן: דם היתום ושעל הפסן - חייב לכפות, אלמא דגוריה ומכסיה; תנא נמי - נגורו ונקסיה ליה! - אי בךדשי מוכח - חייב נמי, תנא במאי עסקינן - בךדשי בקדק חבית. וליפסיה.

בשני כלים דוקא. דהא כי אמר: 'דרי' על לחביא בבלי אחר' חתן תנו לעיל דלא יביא
בשני כלים, אבל סתם – יביא ביבן שריתא ויש זמור: דריא קפא שריתא בבלי אחר
אדך דקתני שריתא: מתגבר אדא מנחה לש ששים עשרון ומבאי בלי אחר, ואם אמר
'דרי' על שתי ואחר: ב' כלומר, מנחה לש ששים עשרון, דרשתיא. כיון דקאמר 'מנחה'
לסרן: גזל קא מניין. אדך ביאלו אמר: 'בבלי אחר'. לכך פריך: כיון דאם לא בילה
כשר, יכריח מנחה בבלי אחר **אין** בילה מעבטא ב' חתן תנו לעיל אדא שנה חתונה בילה
במבא קריתות. והטעם ענין שני נשיאם אדא כי שנים עשר זמנין, ואמר ד'הדימין רבדי'
(מנחת ויט,א). בכל מקום שהחידוש החתוב בתורה מנחה – אינא אלא לעבבא ושטאן יש
שני דרש דרשנין קמיה ביהלא אדא מעבטא. אן שטאן כחלה צריכי. אקא על גב דביהל
אדא מעבטא, אבל מקום סברה דרי' דלח הפחת דרואני בלי, כיון שהוכיח החתוב בילה
וכן לענין סוד הרבא. און בקריאת לחביא פריק 'מנחה חליטת': מנחת פריק (דא, ו) בקריאת
ב'יחיים פריק 'הספניה' (בבא בתרא פא,ב). ובפרק 'נעדרה' בגמרא (ע"א) דרשיל לא
מצי מפר, אפילו לא דרי' 'שטמא אישד' דוקא. אבל מקום ראוי לשטען עשרה, דסברא
אדא, בכל כי דרי' שנים דרשתי בן דלא רוי דוקא ולעיל מעבטא, אבל מקום אחר אבע
ביאט מוס דרתי: 'כל כשר'. אקא על פ' שמינתי ב'ן הסתמין. דרשנישני מ' שטאן מ' שטאן
מברה, דבענין ראוי לביאט מים. ודא דאמרנין מוטאקאן מלשליזן קרבותותאן אקא על גב
אן, אדא דרי' בימי טרורא. והנה שיש מקומות שחשבו על הסמכה ויש אומרים שיש חשש

1 וְכֵן כָּרוּ – יָמִים מִיּוֹחָדִים יֵשׁ בִּשְׁנָה, דְּהֵינּוּ
2 כָּרוּ אִמָּה מִכִּרְתִּי לִשְׁחֹט. קָרִי בִּיה: "לֹא
3 יָמִים הִלּוּ הִיא וּבִנָּה. אִי נָמִי, מִדְּכֵתִיב: "יּוֹם
4 מֵאֵי יִחְדְּנֶהוּ אִי לֹא לִשְׁעֵזִי כָּרוּ?"

הדרין עלך אותו ואת בנו

משנה כסו חרם — משום דבעי למתני
 5 "חורלין אבל אל במוקדשין" נקט
 6 במוקדשין. — חטאת העוף ועולת
 7 הבהולה. **במוזון ובשני מוזון** — משום דבי
 8 שלוח חקן אצטרך למיתני לקמן (חורלין
 9 קלחא). שאני מוזון, אבל אל במוזון.
 10 וזה הגדל בבית. **ונבל כבי** —
 11 וגרס. ואין שוחטין אותו ביום כבי — משום
 12 נזמא בעי כסוי. ומספקא לן מחללין יום
 13 ויום לא עשה. **נזמא עפר למטה** — עפר
 14 וחיטותיו ואל עקר עשה. **וכסוי עפר** —
 15 משמע דלא בעי עפר אלא בכסוי. "בעפר"
 16 משמע — ברזל עטוף עפר חיטות. **הכא**
 17 **אפשר** — לתת עפר למטה על המזבח
 18 וליבטלה. — היתרום שם עולוהם. **קטריה**
 19 **אבנין** — להגביהו, הרי כל אורך ורחבו
 20 ורומו הבנין נמשך לרדל על פי בינאיים.
 21 **ריתבי** — דברבי דמיסא (והו) דקאמר ליה
 22 עליו שלמה: "הכל בכתב מיד" עלי
 23 השתיל. **לכסות** — מלאת התנבית, — השתיל
 24 שחית לומר. — קא הוי חציצה — בין דם
 25 למזבח, ונמצא שכל נמצא דמו קרי
 26 חמובת. ופרכינן: נהי דלמטה, קודם מליקה,
 27 אפשר לתת עפר משום חציצה באדמתה.
 28 ואבאל למעלה, לאחר ששם? — יכסנה, דלאו
 29 חציצה, ממה איכא למעלה? **פחור מלכות**
 30 **שרר** — דהמה למעלה, ומה יכסנה?
 31 **חייב לבסות** — ואף על דם לבית אף על
 32 למטה, וכן לרס הבהוה. **וחבא נמי** — קא
 33 נגב שאן למטה — ר' למעלה **כל חריאי**
 34 **לביהא** **אין בילה מעכבת בו** — במסכת
 35 מנחות (קגב) אמרינן: קא מביאין בכלי אחד
 36 מנחתו של ששים אחד ושחרונו. ומתפרשין
 37 שעמא, מפני שאמרה תורה: הבא מנחה
 38 שחירכלי לביה. וששים בבליין בכלי אחד.
 39 **אין בולין לביה**, והיתין בהו **אין בבללין**
 40 ירין רבי וירא: ראו לביה חמא בעיניו, ומי
 41 תאופלו אל בלל בשר, אבל ששים ראו
 42 **אין היה ליתן עפר למטה**, בין דם בהמה
 43 כף, אף על פי שלא נתן — אף הכסוי שם.
 44 **למטה** — מצות עפר למטה מעכבת בו.
 45 **והננו למטה**, ויכסנה **דף תצוה** —
 46 **שעל הסבן** — חייב לבסות, ועל תצוה דם
 47 **הננו למטה** — חייב לבסות ליה **קריש** **בזבא**
 48 **דחייב לבסות**, הואיל ושחטה אראה הן,
 49 ושקדישן לרבך הבית ושחטה. — דאסורין
 50 **אין בולין** **אין חרי** **אין מוכסין**.
 51

וליפרקינהו

חולין. פרק שישי – כיסוי הדם דף פד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)" קצא תוספות

ולפיכך יתנו והיו מותרים באבילה, והדר ליכסייה לדם בעיני העמדה והעריכה –
אין פירין את הקדשים לאחר מיתה, מפני שכתוב בהן (ויקרא כז): "והעמיד את
הבהמה לפני הבחן (הדרים) וההעריך אותה הבחן", ולאחר מיתה אינה יכולה לעמוד.
ו**נכסא** – מוקמת למתניתין, דרית' לא בהני דרי טעמי: שחטה שאינה ראויה לאו
שחטה היא, ובעיני העמדה והעריכה? ואי

כרבי מאיר דאמר – בפרק בתרא דתמורה
(לכב ע"ז שם). הכל היו בכלל הקדשה
והעריכה – אחרי קדשי מזבח שנפל בהם מום,
ואחר קדשי ברך הבית. **האמר** – במתניתין
(חולין פ"ה,א): השוחט נמצאת טריפה – חייב
לכסות. אלמא, שחטה שאינה ראויה שמה
שחטת' רבי שמעון, סבירא ליה דהם תמורה
לכב, כל קדשי מזבח בכלל העמדה והעריכה.
קדש ברך הבית לא היה. רבי אבא – במתניתין
רבי טחמנה לבי דרעו, ונסיב מילתי' כי הני
תרי תנאי, כדאמ' רבא, שראא דבריו של ו
בו, ושל זה בזה, והשאת דאית' לחכי –
דרשנין כדאי גונא. **אפילו תימא** כקדשי
מזבח – ודאקמרת' לגיריה ולכסייה –
אמר קרא כר', מה היה – טמאא אינה קדש.
שאינה ראויה להקריב. **אוציא** תורים ונבי
יונה – בעיני קדש, ואפילו כן של חולין. **הואיל**
ויש מיין כרשי, לא "אלא" לא נרסקא, לא
חלקת בה – וכולן חייבות בבסוי, דהא אן
בה קדושה. **אף עיפולא** לא תחלוץ בהם –
לומר: מה לו חייב ומין דא פטור. ומידה, חולין
בעיני תרי, לפיכך – שאין סימני דהן
מפורשים, אלא בבחמה כתיב (דברים יד) "כל
בהמה מפרסת פרסהו דהא" **אימא נמי** בחמה
בכלל חילי – **אמר** רבא, דהא לפיכך בחמה
מחולל" (חולין ע"ב). דאך בחמה בכלל היה
אלא מנתה ונבילי בו – כיון דמים אקרי, אן
מעין ובור – בפרשת שריצים כתיב, דרשמינע
אך מעין ובור יסודת את שנטמא מדרשם.
אבל דם דאקרי מים הכי נמי – דמטבילין
וחולין – שאר משקין שנתן במקום מדרון
הוחולל למקוה. דאילו גבי מים קימאן לא
בתמורה בפרק קמא (וכא) השאיבה בתמורת
ברביה והמטבה, אם רבו מי גשמים עד
עשרים ואחד טאק – ממשין לחובן שאובין
בוחלה וטחש עשר טאק, חלת מיעוטי –
דמים' אכולחו קאי. מעין מים – ולא שאר
משקין, ואפילו וחולין. **בור** מים – ולא שאר

משקין, ואפילו מוכנסין. טקוק מים – ולא
דם. **אלא** בחומה חזאת – כאלו הוא חז'
שאינה מוזמנת לו. כלומר, לא יאכל בשר
חריש, שלא עיני בפקדן – אם יש בו עיניו
אין, וקת' אם לא – לא יקנה בשוק. כל בקרי
– אם אין לו אלא שור אחד, וחבתו – לפסו
לקדרתו, לשון אילפס. משקל ליטרא ירק –
אלא בשר לא יאכל. דגים – היו בכול במקומם
יותר מן הדגשי. **שיפות** – כשנותנין קדרה על
הבירה קרי שיפות. **ואינך אימא** – אלו
האחרים שאמרו, ליטרא דגים וליטרא בשר.
אימא יאכלוה אם לא בכל יום? **לחוש** –
ולחטפת במנותן קלים. **אבא** ממשפחת
שאיין – ריביתין קרי לרב "אבא". כיון אן
– בראי' אנו בריא. מי שאין לו אלא פרוטה
ירצנה לחותני – ואל יסגור עצמו בעיניה
ויעצור לבדיות יותר. **אמר** רב נחמן כיון אנו

– בר נחמן אחי דרור של רבי יוחנן היה. וחמדי העולם היה משתנה חולין, ולא היה בריא באותן שבועי רבי יוחנן. ולפיכך הוא אומר: כיון אנו, דאפילו אין לנו הפרוטה עלינו
לזוות ולאכלו. **בכשים** ללבושך – קדש הוא בספר משלי. קנה' כך צאן, וידאן' כך הגויין ללבוש. ויקח עתושים – צאן, שיש לו מהם חלב לפרנסתו. וגיזין ללבושו. דיו לאדם –
חכי בשמיני: דיו רלב עדים – דיון כלבא, ולא חשטתן וחבאלם. מי חיים לעצורתיך – לבני ביתך למד דרכי חיים, להסתפק במנותות חיים.

ולפיכך יתנו והיו מותרים באבילה, והדר ליכסייה לדם בעיני העמדה והעריכה –
זאין נזהר במוקדשין קדש, ואי פירין לזר – אין לו מוקדשין קדש, ואי פירין לזר –
דרכי פירין כיון שסופו לפדותו משום הפסד קדשים, לכשיפדה יהיה למפרע שחטת' ראויה,
אם כן ליכסינהו ואפילו קודם פדיוה ועוד, דאית' ליה לרבי שנטוק: כל העומד לפדות –
כפדיו דמי, ואפילו לא יקדם לבסוף קדש שחטת'
ראויה משום שחטת' קדש, ודאית' שחטה
ראויה לרבי שנטוק אפילו נשקף, משום דכל
העומד לזרוק – כדורק דמי, דבארמין ב'מורבד'
(כבא קמא ע"ב).

בעיני העמדה והעריכה – ואם האמר, והא כל
זמן ששפירסין – בני העמדה והעריכה
יננה, כדאמר לעיל בפרק שני (וכא, ו) אי תימא
בעיני העמדה והעריכה, דאן חשח בה שנים או
רוב שנים ומפרסת – ביה איה כודה לכל בריות
והחוק לומר דהא כדאי שפירסין דאן ביה חותך כל
כך, וכבשרו כסימן חותך. **אמר** סבירא לחלק
ומפרש הרב רבינו שמעון, דשחט בה שנים או
רוב שנים – דהיינו בארמין ב'חזער' ודחוטס'
(חולין קכ"א), ישראל בטמאה וגוי בטוהרה,
כדפירש רבינו תנאל לעיל בפרק שני (וכא, ו).
והחם דוקא מפרסת' דא כודה, דעל יד שחטה
איה נתיירת באבילה, ודאית' כודה דשחטת' וכו'.
הא דקאמר דהם בפרק שני: מדרמי סתמי מצינו
וחשובה מפרסת' כודה – כשלא גמר שחטה
איירי, בדשחטת' פורחא לא משהירא באבילה.
אבל חבא, בדשחטת' שו משהירא באבילה – לאו
בני העמדה והעריכה יננה.

יצא זה שמוחסי שפיכה גיריה וכיסוי – ולא
דמי לרם דעיתו (חולין פ"ב). דהחם אם
לא היה נתינו – לא היה ירירה. **אמר** באן –
אי אפשר בלא גיריה. **מה** היה שחטת' וכו' –
ואם האמר, דהא אפילו קדשים עשונים כסוי,
דנתן בפרקין (חולין פ"ב). קדשים בחוץ – רבי
מאיר מתייבא ושו לומר: דאית' בפרק בפנים
קאמר. **עשרה** מנה יקח ליטרא דגים תמישים
מקומם דגים וכו' יותר מן הדגשי, כדפירש
בקינסטס. אבל במדרש אומר: **האמר**, יום
ראשון – אחוץ ותרנגולים, יום שני – דגים, יום
שלישי – בשר, ורביעי – טרטין.
הרובע

יצור – אין לו אלא אשר יצור, נצודין ועומדין מאלהין מנין, כגון אנויין ותרנגולים? **תלמוד** לומר:
"**יצור**" מכל מקום. אם כן, מה תלמוד לומר: **יצור**? **יצור** – למדה תורה דרך ארץ, **למדה** תורה דרך
אדם בשר אכל בהומנה חזאת. **תלמוד** לומר: **יצור** – יד ידיוח' אן אלהין את נבדל" – למדה תורה דרך
ארץ, כשלא יאכל אדם בשר אלא לתבואו, וכולן אדם מן השוק ויאכל? **תלמוד** לומר: "**ובחבת**
מפקדן ומצאנך". וכולן נזהר כל בקרי ויאכל, כל צאנו ויאכל? **תלמוד** לומר: "**מפקדן**" – ולא כל
בקרך, "**מצאנך**" – ולא כל צאנך. מכאן אמר רבי אלעזר בן עזריה: מי שיש לו מנה – יקח לפסו
ליטרא דק, עשרה מנה – יקח לפסו ליטרא דגים, חמשים מנה – יקח לפסו ליטרא בשר, **מאה** מנה
– ישפולו לו קדרה בכל יום. ואינך אימא? – מערב שבת לערב שבת. **אמר** רבי: ירצין אנו לחוש
לדברי זקן. **אמר** רבי יוחנן: אבא ממשפחת בריאים הוה, אבל כגון אנו, מי שיש לו פרוטה בתוך
כיסו – ירצנה לחותני. **אמר** רבי נחמן: כיון אנו – לזיון ואוכלין, "**בכשים** ללבושך" – כגון בכשים' דא
מלבדך, "**ומיחור שדה עתודים**" – לעולם ימבור אדם שדה ויקח עתודים, ולא ימבור אדם עתודים.
ויקח שדה, "**ודי חלב עזים**" – דיו לאדם שיסתפרגם מחלב גרים ומלאים שבתוך ביתו. "**ללחמך**
ללחם ביתך" – לחמך קודם ללחם ביתך. "**ותמים** לעצורתיך" – **אמר** מר וזכרא בריה דרב נחמן: תן
חיים לעצורתיך. מיכן למדה תורה דרך ארץ, שלא לימד אדם את בנו בשר ונון. **אמר** רבי יוחנן:
הרובע

הרופא שיתעשר יעוסק בבמהרה דקה - ואם תאמר, דאמרין בפרק "מקום שנחג" (פסחים ג.ב.) העוסק בבמהרה דקה אור רואה סימן בריכו ואומר רבינו תם דהתם ביושר, ומשום דין היר. אבל באר הידי בחרשין, דלא שלטא ברו עינא.

בזויתא חזרתא - ואם תאמר, משמע דחזיתא לבנה היתה בימי רבי יוחנן, וכן בריש "אין עומדין" (ברכות ד.א.) הווא

דחבר וזכיתא לבנה בחזותה בנו. ובפרק "עגלה שרפה" (סוטה מה.) אגא משחרב בית המקדש

נטלה שירא פרתא חזכיתא לבנה ויש לומר: דלא לגמרי טלה, אלא אדעא חזכיתא כמו חזק

בית המקדש, וכן צריך לומר גם שירא פרתא דאמר בפרק "במה מודליקין" (שבת כ.ב.) דרבי

ואביה ויהי קמייה דרב נחמיה ויש לפראה: חזיתא הוה דהיה לבוש מטבסא, אמר ליה רבין

לאביה: היינו כלך דתנן. אמר ליה: אן שירא פרתא קרינא ליה, ומידה, רבינו תם מפרש

דאכלב דמתניין: דק רבי ליה שירא פרתא **בתורי** - רבינו תנאל גריס: "בתוריה"

פירוש: בקרים, שאננם ממניקים המזריחה כראוי, ומפסיק כל מה שחורר

כסוי שאין דוחה שבת - לתוך רץ טעמי ומפרש בפרק קמא דביצה (ה.ב.) דבין אין

מכסין דמן ביום טוב: משום דאפר כירה דערו חלואי דאן דערו לספק, אי נמי טעמא דהרת

חלב - אי אפשר לישב קל וחומר זה, דמה שאין דאי דוחה שבת - לא דאי משום מוקצה

דאפילו הכינו מבעוד יום אין מכסין, ולא שייך נמי שם דהרת חלב, כיון שדאי דאי חלב

טעמא ומפרש התם, דבדק נעץ בדאי התיור ביום טוב, ואף על גב דאכא איסורא מדרבנן

בחורף גומא אין צריך אלא לעלה: אבל בספק לא התיור - אתי קל וחומר דבא

שפיר. דבין דלא התיור בדאי שידחה שבת - שכל שכן באר ספק דוחה יום טוב, ומידה, סוגיא

דביצה נטלה דאפילו ספק נמי שרי דאכלב דק נעץ, ויש לומר בדוקה קל וחומר הכי

כיסוי שאין דוחה שבת, אפילו חזיני לבך, מכל מקום אורח משום טורח - אלא דין

שאין ספק דוחה יום טוב משום איסור גומא דרבנן, או משום מוקצה, דאין דערו לספק

אבל באפר שדכתיב אין לאסור ספק ביום טוב מכל וחומר רשבת, דאין לדמות טורח יום טוב

לרשבת, וללישנא דמשום דהרת חלב, ואסר אף על גב דחזיני, אף על גב דליכא קל וחומר,

מכל מקום יש שטעו דרואים ועשו כל וחומר משבת: כיון דאין דוחה שבת אפילו

בבית - כל שכן ספק אין דוחה יום טוב, ומתמכסים אותו - ודאי היה דאי, ותיור

חלב. **תקיעת** שופר בגבולין תוכיה שאין דוחה דוחה שבת כו' - ואם תאמר: והו

טעמא דשופר תשיבט משום שנא יעברנו ארבע אמות דבריהם, והא לא שייך ביום טוב

ויהי לומר: ושיעור יום ביום טוב, דאם אשה היא והטומטום - אסור להוציא לעצרה, דהא לא

מתייבא, ואין להחיות משום חזקת חולא ודחורה דחוצה לעצור - דחורה נמי שלא לעצור,

דהיינו דקא היבא דהיי צורך ויהי קמא, אבל דבא ליבא דהיי ככלל, ואי דאמר: משום גרידה

דרבנן שמו: יעברנו, דחיה דוחה יום טוב - אף על גב דאכא נמי איסורא דרבנן בתקיעה, שדאי חבמה ואינא מלאכה, ונדרה איסור זה מספק,

הרופא שיתעשר - יעסוק בבמהרה דקה. **אמר רב הסף**: מאי דכתיב "ועשיתם צאצאך" - ששמשות

את בעליהן. **ואמר רבי יוחנן**: כסא דחרשין ולא כסא דפושין. **והני מילי** - בכלי מתכות, אבל בכלי חרש

לית לן בה; ובכלי מתכות נמי לא אמרן, אלא דלא שדי בהו ציציא, אבל שדי בהו ציציא - לית לן בה;

וכי לא שדי בהו ציציא נמי לא אמרן, אלא דלא ציין, אבל ציין - לית לן בה. **ואמר רבי יוחנן**: מי שחנינו

אביו ממות ורופא דאבדן - ילבש כלי פשתן, וישמש בכלי זכוכית, וישבור פועלים ואל ישב עמקו, וילבש

כלי פשתן - בביתא רומיתא, וישמש בכלי זכוכית בזוגיתא חזרתא, וישבור פועלים ואל ישב עמקו -

בתורי, דנפיש פסדיהו. **דרש רב עזריא**, וימנין **אמר לה משימה דרבי אמי**, וימנין **אמר לה משימה דרבי**

אסי: מאי דכתיב "שוב איש חנון ואלוה יכלכל דבריו במשפט" - לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה

שיש לו, וילבש ויתקפה במה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו ותרם ממה שיש לו; שהן תלויין בו, והוא תלוי

במי שאמר ויהי העולם. **דרש רב עינא אפתחא דבי ריש גלותא**: השוחט לחולת בשבת - חייב ללכסות.

אמר להו רבה: אשתומא קאמר, לישמטה לאמוריה מצינה. **דתניא**, רבי יוסי אומר: כיו - אין שוחטין

אותו ביום טוב, ואם שחטו - אין מכסין את דמו, מקל וחומר: ומה מילה שודאה דוחה שבת -

אין ספקיה דוחה יום טוב, פסוי שאין ודא דוחה שבת - אין דין שאין ספקו דוחה יום טוב; **אמר לו**: תקיעת שופר בגבולין תוכיה, שאין ודא דוחה

שבת, וספקיה דוחה יום טוב; **השיב רבי אלעזר הקפר בריבי תשובה**: מה למילה - שכן איהי נהנת

בלילי ימים טובים, תאמר בקסמי שולחן לילי ימים טובים? **אמר רבי אבא**: זה אחד מן הדברים שאמר

רבי תיאי: אין לי עליהם תשובה, והשיב רבי אלעזר הקפר בריבי תשובה: קמי מיתה: פסוי שאין ודא

דוחה שבת; מאי ודא דכסוי דלא דחי שבת, לא השוחט לחולת בשבת? - ודלמא דעבר וישחט!

הניין דמילה, מה מילה - ברשות, אף פסוי נמי ברשות. **אמרו לו**: תקיעת שופר בגבולין תוכיה,

שאין ודא דוחה שבת וספקיה דוחה יום טוב. מאי ספקיה? **אילימא ספק חול ספק חול מצינא?**

אלא

לחולה, דניתנה שבת לידחות - שרי. **דמיא דמילה ברשות**, וחזינא דהא לרבי עינא. **ספק יום טוב ספק חול** - כגון

שני ימים טובים של ראש השנה, שדאדא ספק, שרי

כסא דחרשין ולא כסא דפושין - טוב לשתות כוס של מכתפות ולא לשתות כוס של מים פושין, שרעים הם לנא, **ציצא** - שרשי עשבים ונבלין, **ציין** -

הרתיח. **מי שחנינו לו אביו ממות** - כלומר, מי שלא טרח במנוחו, וקל בעינו לאבדו - זהו איבודו. **ילבש כלי פשתן** - שדקן יקרים, ולפי דרכנו למדנו,

שדעושה אלה מאבר מלפן, וזוהר אדם מהם. **כיתנא דומיתא** - יקר היה. **בתורי** -

שיבור פועלים ומסור לתן שחרים שלו לחרשו, והם יכדשו השוורים ויסקמו בעירות ובכרמים, והמלאכה לא העלה

לכלום, שאין חוששין לכך. **שוב איש חנון** - דלים ומלוח אופם, טוב והמכלכל דבריו במשפט

לפי הדיבורה הוא עומד על צרכיו, ולא בכל תאות לבו. **פחות ממה שיש לו** - פחות מכל הדיבורה, וילבש

ותחבס לפי הדיבורה, חלואי תבייש, ויכבד אשתו ותרם מלפן הדיבורה, שלא יעש

בו סכנה, חייב לכסות - דכיון דניתנה שבת לידחות אצל שחטתו זו - נדחת כלל ממותה של שחטתו זו, **אשתומא קאמר** -

דבר תימה הוא אמר, לשון (לעיל חולין כא.) **"אשתומם כשעה חזאי"**, אשטודישין, לישמטה לאמוריה - ויחבו

את לשונו שאמר בו, לישנא אחרינא גריסין: **"אי דשמוא קאמר"**, אם בשמו הוא אמר - לישמטה לאמוריה, שישמט את

האמורא מלפניו לבישו. **שודאה דוחה שבת** - דאחיא כלל וחומר: מה צרעת שדוחה עבדה, ועבדה דוחה שבת - מלה

דוחה אותה. כולה מביט בשבת (קמ"ב). **אין ספקיה דוחה יום טוב** - כגון גזל בן השמטה, דקימא לן בפרק "רבי אליעזר"

(שבת קל"א) דנימול לחשעה, וחל ספק שמני ספק תשיעו שלו ביום טוב - אינו נימול עד עשירי. **דחזיני גזל בן השמטה** -

גזל לחשעה, כלומר לספק תשיעו, כן משמשת של ערב שבת - גזל לעשרה

לח יום טוב לידחות אחר אותה שבת, שדאי עשירי - גזל לאחד עשר. משום דמילה

שלא בזמנה לא דדא, דנפקא לן מירוא לבדי' ושמותי יב, הוא - ולא מכשירי,

לבו - ולא מילה שלא בזמנה. כנסתדרין וצריך לדחות: בשבת כ"ב, **כסוי שאין ודא דוחה שבת** - לקמייה מפרש. בגבולין -

דקימא לן בראש השנה (כ"ט). בשבת במקדש היו תוקעין, אבל לא במדינה, וספיקא דוחה יום טוב - דהניא ושם;

טומטום ואגדורגוטס חייבים, אף על פי שדוא ספק אשה ואינה חיבת, **רביי** -

ארם גדול. תשובה - על קל וחומר דרבי יוסי. מילה אינה כלילה אלא ביום, **דיוסי** -

כתוב בה (ויקרא י"ב) **וא אחד מן הדברים** - שיהיה רבי ויחייא אומר שלא יהיה לו שום

תשובה עליהם, והא דרבי יוסי אהא מניניה, והא דאדורו רבנן: תקיעת שופר בגבולין

תוכיה - לא חשיב כל פירכא, במפרש לקמיה. **ודלמא דעבר ושחט** - לבריא, דלא

ניתנה שבת לידחות קאמר דלא יכסה, אבל לחולה, דניתנה שבת לידחות - שרי. **דמיא דמילה** - על ספק בחולה קאמר,

דמיא דמילה ברשות, וחזינא דהא לרבי עינא. **ספק יום טוב ספק חול** - כגון שני ימים טובים של ראש השנה, שדאדא ספק, שרי

אלא

לחולה, דניתנה שבת לידחות - שרי. **דמיא דמילה** - על ספק בחולה קאמר,

דמיא דמילה ברשות, וחזינא דהא לרבי עינא. **ספק יום טוב ספק חול** - כגון שני ימים טובים של ראש השנה, שדאדא ספק, שרי

אלא

לחולה, דניתנה שבת לידחות - שרי. **דמיא דמילה** - על ספק בחולה קאמר,

דמיא דמילה ברשות, וחזינא דהא לרבי עינא. **ספק יום טוב ספק חול** - כגון שני ימים טובים של ראש השנה, שדאדא ספק, שרי

אלא

חולין. פרק שישי – כיסוי הדם דף פה עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל" – (שטיינזלץ) קצצה תוספות

מה למילה שכן אינה נהגת בלילות בכימים – ואם תאמר: כיון שאין תפריכא מעין קל חומר, שתלוי ברחייה – נשים תפריכא בתוך הקל וחומר. כמו ב"כיצד הרגל" בבא קמא (כ.ב.) דבעי למילף שיהא קרן ברושות הניקז משלם נזק משל שמון רוגל, ולא פריכין. מה לשן רוגל שכן דיוקו מצוי, משום שאין תפריכא מעין קל וחומר. דלא משתלמין ויש לומר: דהתם סברא בעלמא היא. אבל עומד וקולא דרביהאי, כמו שאינה נהגת בלילות בכימים דהבא – פריכין אף על גב דלא הוי מעין קל וחומר. וכן פירק קמא דבוחים (יא.) דליף שוחט על מנת לזרוק שלל לשמו פסול מקל וחומר דשוחט על מנת לזרוק חוץ למנו. ופריך: מה לחיץ למנוע כשן בברית?

נשים – נוסבות רשות – היינו באקמיי דיא, כדאמר ביאין חולין (תנעיה טוב.) אבל בכל כח – מודה רבי יוסי אסור. ומייתיב, הוא, כי היכי דשרי רבי יוסי לסמוך לנשים באקמיי דיא, אף על גב דנראה בעיניהם בקדשים – הוי נמי תקיעה, דליכא אלא אסורא דרבנן – שרי רבי יוסי בשנים.

דנין – שחיטה משוחט ואין דנין שחיטה מטביחה. וקשה דרבי רבתי נון; דבני תשלומי ארביעה ותנשה (בבא קמא ע"א.) מחייבי רבנן בשחיטה שאינה כהן, כגון שחט שבטא לא לטעמיה ויהי בטובל על ידי אחר, ובשוחט ונמצאת טרפה. והתם הוה ליה למילף טביחה מטביחה. ודמוכח: כתיב ושי לומר: דהתם דנין טביחה בעבידה משחיטה דעבידה, ואין דנין טביחה דעבידה מטביחה דהתה. והבא אינטיין למימר דנין שחיטה משחיטה, אפילו אל אם נמצאת דאראשונה טרפה דלא שחיטה דהתה. אבל אם נמצאת טרפה דהתה טרפה, שחיטה שוחט עבידה – לא היה צריך לטעמא דשחיטה משחיטה. אי נמי שי לומר: דנין דבר האמיר בסניי מדבר האמיר בסניי, ולא מטיבוח טבח והכין דבר האמיר בסניי, אלא על דבר טביחה מטביחה. והבא נמי מצי לשנויי הכי, אלא בדלא ביה שכיני שפיר. ואם תאמר, בדריש פרק שני דביבמות (ז"ב.) אמרין: קאן "אחים" מ"אחיים" ואין דנין "אחים" מ"אחיים" אלא על דב"אחיים" דבני עיקב לא נאמר בסניי ושי לומר: דכיון דליפנין הכא דשמה שחיטה, וזו אית לן למימר בכל דוכתי דשמה שחיטה, ולכא למימר דאדרבה, גילף טביחה מטביחה התם דלא שמה שחיטה, וכן נאמר בכל דוכתי. דהא כיון דאית לן למימר דבר ואיכא שחיטה הכי – דאית לן למימר: דנין דבר האמיר בסניי מדבר האמיר בסניי. אבל אי לאו דליפנין תבא שחיטה משחיטה – וזה ליפנין תאברעה ותנשה (בבא קמא ע"א.) טביחה מטביחה אף על גב דנאמר בסניי, כדאיתא נמי ביבמות. ואם תאמר: ורבי מאיר, למה ליה למילף משחיט חוץ גילף מטביחה, דאדאורי ואת בנו נהגו בקדשים אף על גב דלא שחיטה אריה דהא, דהא הוי מחסור ומון?

יש לומר: דנראה ליה למילף משחיט חוץ. משום דמעשה – איכא למידי, דלא אסר דרמנא אוזו ואת בנו בקדשים אלא כשראשון קדשים ושני חולין. דשחיטה אריה היא. ואין דנין חולין מקדשים – ומכל מקום בקדשים נמי פטר בשחיטה שאינה אריה. משום דעיקר קרא דאזוזו ואת בנו בחולין כתיב. וחזימה: דבפרק "חמיני נשחט" (פסחים ס"א.) חנן, רבי שמעון אומר: הוחתם חסן סבוראבא רשע על החמין, לשמן. חייב, שלא לשמן – פטור. ומפרש בקדשים: משום דהוי פסול, ורבי שמעון לטעמיה, דאמר: שחיטה שאינה אריה היא שמה שחיטה. והשתא. התם הוה ליה למילף משחיט חוץ דשמה שחיטה. והוא קדשים מקדשים ורבי שמעון אשר יאכל כתיב – אבל אלא לא אשר יאכל, מטביחה לא נמר, משום דלא דמי שפיכה לטביחה. נמי שחיטה לטביחה. קשה הריכ רבנא אליעזר ממין. אימא דהאי "אשר יאכל" אתא למעוטי אכל שכן אתא יכול להאכליה לאחריה, כדריש רבי שמעון מ"כל האוכל אשר יאכל" בפרק "המנוחות והנסכים" בפרק (מנוחות ק"ב.) ובפרק "העור והרוטב" (למקן קט"א.) ומרבין אפילו שף טמא, כיון דמותר בנאחיה ויש לומר: דהתם כתיב "ומכל האוכל", ומדבר כל אוכל, אפילו אסור בנאחיה, ואחא "אשר יאכל" למימר שיהא מותר בנאחיה. אבל הכא לא כתיב "כל אשר יאכל", משמע: ומותר לישראל לאכול. אימא

אלא ספק איש – ודוחה יום טוב גמור. ורבי יוסי – דלא חשיבא ליה אי פריכא – משום דאדיל לטעמיה. דאמר: אפילו אשה דאית תקעה, ואף על גב דלא מדיחיה, אבל בכסא, דאדיל ידעין דרבמה היא ביום טוב אסור לכסות, כיו – מספק לא מחללין עליה יום טוב. **סוככות רשות** – ואף על גב דלא מדיחיה, ולא אמרין: עבידה עורבת בקדשים. ודאמר, נמי,

לא אמרין: מחללין יום טוב היא. ולמאי דקאמרי רבנן נמי – דאשה אסורה לתקוע. ותומטוס דספק אוזו דוחה. אית ליה פריכא לתשובה שלחיה מה לתקיעת שופר. וכן ודאח דוחה שבת במקדש – לפיכך ספיקה דוחה יום טוב בגבולין. **תאמר בכסוי** – שאין דאור דוחה שבת כלל. **הא בשאר לילי** – נהגא – בתמידי. **משנה** היה עוף הנספך ל – כגון שניכשו ונגמר דין ושוטן. וחכמים פוטרין – דשחיטה שאינה אריה לא שמה שחיטה. ואף על גב דבכסוי שפיכה כתיבא, אפילו הכי – "אשר יאכל" כתיב ויקרא יז. ותעמידה דרבי מאיר מפרש בגמרא. **גמרא** ראה רבי דבריו של רבי מאיר באזוז ואת בנו – דהי שחיטה שחנת אריה שמה שחיטה לחיבה. ונראה כלשון הכתוב – כרתן בה (חולין פ"א.) רבי שמעון פטר וחכמים מחייבין. ובכסוי חנן, רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין. ולקמיה מפרש ואזיל מאי שנא דראה אלו כאן ואלו כאן. מה לחיל שחיטה אריה – כדכתיב (בראשית מג.) כי אתר יאכלו. ושם הכתוב ובה הכתוב – בגנעי בתים כתיב. ולפיכך מנע גוריה שוה בתורה כתיב. נאמר "ושם הכותן", ונאמר "ובא הכותן", מה שיהיה חולין וקצת וזה ונתן לו שבע – אף ביאה בו. וכבר פירשתי יפה בעירובין (כ"כיצד מעבדין) ובמי שהוציא ודורו (נ"א.) כשחייב חוץ – כתיב (ויקרא יז.) זהו שפר.

מאי טעמא? אמר רבי מני בר פמייל: גמור מ"מטב טבח והכין", מה לחלן – שחיטה אריה, אף כאן – שחיטה אריה. ורבי מאיר נמי, ליגמור מ"מטב"! – דנין שחיטה משחיטה, ואין דנין שחיטה מטביחה. מה נפקא מינה? הא תנא דבי רבי שמעון: "ושם הכותן" "ובא הכותן" – זו היא שחיטה, זו היא ביאה? – הני מילי – הויא דליכא דדמי ליה, אבל איכא דדמי ליה – מדרמי ליה ללפנין. ורבי שמעון נמי, ליגמור משחיט חוץ? – דנין חולין מחולין, ואין דנין חולין מקדשים. ורבי מאיר: אטו אוזו ואת בנו בקדשים מי לא נהיג? – היינו דקאמר רבי תימא: ראה רבי דבריו של רבי מאיר באזוז ואת בנו, ושנאו בלשון מקדשים. **מאי טעמא דרבי מאיר בכסוי דהם? אמר רבי שמעון** בן לקיש: נמי שפיכה שפיכה משחיט חוץ, מה לחלן – שחיטה שאינה אריה שמה שחיטה, אף כאן – שחיטה שאינה אריה שמה שחיטה. ורבי שמעון: "אשר יאכל" כתיב. – ורבי מאיר: והוא למעוטי עוף טמא הוא דאחא. – ורבי שמעון: עוף טמא מאי טעמא – דלאו בר אכילה הוא, טרפה נמי – לאו בר אכילה הוא. והיינו דקאמר רבי תימא: ראה רבי דבריו של רבי שמעון בכסוי דהם, ושנאו בלשון מקדשים. אמר רבי תימא: לא

יש לומר: דנראה ליה למילף משחיט חוץ. משום דמעשה – איכא למידי, דלא אסר דרמנא אוזו ואת בנו בקדשים אלא כשראשון קדשים ושני חולין. דשחיטה אריה היא. ואין דנין חולין מקדשים – ומכל מקום בקדשים נמי פטר בשחיטה שאינה אריה. משום דעיקר קרא דאזוזו ואת בנו בחולין כתיב. וחזימה: דבפרק "חמיני נשחט" (פסחים ס"א.) חנן, רבי שמעון אומר: הוחתם חסן סבוראבא רשע על החמין, לשמן. חייב, שלא לשמן – פטור. ומפרש בקדשים: משום דהוי פסול, ורבי שמעון לטעמיה, דאמר: שחיטה שאינה אריה היא שמה שחיטה. והשתא. התם הוה ליה למילף משחיט חוץ דשמה שחיטה. והוא קדשים מקדשים ורבי שמעון אשר יאכל כתיב – אבל אלא לא אשר יאכל, מטביחה לא נמר, משום דלא דמי שפיכה לטביחה. נמי שחיטה לטביחה. קשה הריכ רבנא אליעזר ממין. אימא דהאי "אשר יאכל" אתא למעוטי אכל שכן אתא יכול להאכליה לאחריה, כדריש רבי שמעון מ"כל האוכל אשר יאכל" בפרק "המנוחות והנסכים" בפרק (מנוחות ק"ב.) ובפרק "העור והרוטב" (למקן קט"א.) ומרבין אפילו שף טמא, כיון דמותר בנאחיה ויש לומר: דהתם כתיב "ומכל האוכל", ומדבר כל אוכל, אפילו אסור בנאחיה, ואחא "אשר יאכל" למימר שיהא מותר בנאחיה. אבל הכא לא כתיב "כל אשר יאכל", משמע: ומותר לישראל לאכול. אימא

[illegible]

שחטת אמוז' דאז בבבלי דמיל סבר סל כרבי
שמעון וכו' דלומר: בבבלי סבר סל כרבי
מאי, דאשכחנא ב"מורבנה" (מיל קמא 2.)
דסחם לן כרבי מאיר בתשלומי ארבעה וחמשה.
פשיטא דאמר ר' יוחנן וכו' ימות מן
הבבונה ב' — דהא דלא מייתי
מתניתין ד"רבבונה תוקשה" (חולין ע"ב), לא;
אם טירדה שחטת טרפה חזא — משום
דדעה מצי למפרש: כן בטונה חי יחיטי.
סלקא דעתך אמנא דהואיל ואמר רבי שמעון
מורח בנאה — לא מצי למשקע;
שחט טרפה, דהוא ואת נהי, וסלקא דעתך
אמנא, דכיון דפטור הוא — לאו שחיטה דהא
כלל, לאו מסיחודה מיני. בבבלי, דאמר לבימור
לדעין שחוט דהא דלא שחטת, אבל
לעץ גופה חזיא שחיטה. לכך מייתי ראיה, דאף
לעץ גופה, שתחטב חולין בעברה לאסור
לכא — כדנא — דלא חשחינה.

אין זענען זיי שמועסן אומער — משנה דא
 בפרק בתרא בעבודה (ז.ב.ל.) וממתינת
 דהאב דפטרינן חולין בעורה מכסוי לא מיתין,
 משום ליה נכר בה רבי שמעון, אלא: "חובשים
 פטריס", ורבי קתני לה. אבל ממתניתין
 ד"מורה" (בבא קטא ע.א.) פטור רבי שמעון
 חולין בעורה מארביה חומשה חולין מצי למידק
 דאי לא בעיה דאורייתא — הוה חייב, כדמכא
 הוה בגמרא (ע.ב.), שנא דבא בעי לאונסו
 חולין בנאה, חולין קטנא: רמז דסבר רבי
 שמועסן חולין בעורה אטריס בנאה
 דאורייתא. לכך לא מיתין הדיא ד"מורה" (שם
 ע.א.) דמהם לא הוה מצי למידק חולין בנאה
 אלא אטריס. אבילת, ואם תמרה, ומאי קשה ליה
 דאם ממהוה, ורבי שמעון חולין ששעושו
 בעורה דאורייתא? ויש לומר: משום דאיכא
 ברייתא ב"דאשי קדוש" (קדושין נח.א.) דקאמר
 רבי שמעון דמכשע חולין ששעושו בעורה —
 מקדשת, ומכא הדיא דמיתין חולין חתם טריס.
 ואין נראה, ואם כן הוה ליה לאיתוי חתם טריס
 ברייתא דאונסין בעורה, כדמוקי חתם טריס,
 לרבינו תם: דקשיא ליה דך ממתניתין גופא
 דמיתין, דקתני: וכן חיה — משמע דחיה
 דרבינו, ומתנין "וכן", ואם כן בחטא מצי דרבי
 דרבינו "וכן" משום דקתני חיה אטו ברמה, דאי
 מאורייתא — הוה מצי דאורייתא, ומאי "וכן"?
 ומשני: אין, זרעוהו, כלומר, מוטערן, דמכא
 גופא שי לדקדק שהיא אורייתא, דאי דרבינו —
 חיה חיה גזירה לגזירה.

37 **דיינן** דגורין זיין אטו בהמה — ב"ה איש 52
38 מקדש" (קדושין נחא, מיינע נמי מוז' 53
39 מתניתין דסבר רבי שמעון דחולין בעזרה 54

דארויטא, ואין מאריך שם כמו כאן. ופירש
בקומטר דייק מודהיא בשריפה, דאי רבנן –
לא היה טעון שריפה. ואי אפשר לומר כן,
בהדריא מוקדקן מאז מכת ודאי. ואם תמצי,
הבא משמע דאפילו הריא דהדריא ודאי. ודאי
חיה דרבנן. והתם מייתי קרא לאסור בהמה חיה
ועוף ויש לומר: רביי שמעון פליג אההיא ברייתא.
ובין חיה ועוף – היינו דגורין באיח שריפה א
אזי כדושים. ואי חשיבין א

לא לכל אָמֵר רַבִּי מֵאִיר שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּיָה שְׁמָה שְׁחִיטָה, מוֹדֵה רַבִּי מֵאִיר שֶׁאֵין מִתְּרִיתָה בְּאִכְלָהּ; וְלֹא לְכָל אָמֵר רַבִּי שֶׁמֶעוֹן שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּיָה לֹא שְׁמָה שְׁחִיטָה, מוֹדֵה רַבִּי שֶׁמֶעוֹן שֶׁמִּסְתַּרְתָּה מִיָּד וּבִלְהֹ. אָמֵר מֵר: לֹא לְכָל אָמֵר רַבִּי מֵאִיר שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּיָה שְׁמָה שְׁחִיטָה, מוֹדֵה רַבִּי מֵאִיר שֶׁאֵין מִתְּרִיתָה בְּאִכְלָהּ. פְּשִׁטָּא! טַרְפָּה בְּשִׁחְטָהּ מִי מִשְׁתַּרְיָא? - לֹא צָרִיכָא, לְשִׁלּוּחַם אֶת הַתְּרִפָּה וּמִכָּא בַּהּ בַּן תַּשְׁעָה ח'; סִלְקָא דַּעְתָּהּ אֲמִינָא: הֲוֵאל דְּתָמֵר רַבִּי מֵאִיר שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּיָה שְׁמָה שְׁחִיטָה - תִּהְיֵי לִיה שְׁחִיטָה אִמּוֹ, וְלֹא לִיבְעֵי שְׁחִיטָה, קִשְׁמַע לָן. - וְתַסְבְּרָא? וְהָאֵמֵר רַבִּי מֵאִיר: בֶּן פְּקוּעָה מֶעוֹן שְׁחִיטָה! - לֹא צָרִיכָא, דְּרַבִּי סָבֵר לֵה דְרַבִּי מֵאִיר, וְסָבֵר לֵה דְרַבְנָן; סָבֵר לֵה דְרַבִּי מֵאִיר - דְּאֵמֵר: שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּיָה שְׁמָה שְׁחִיטָה, וְסָבֵר לֵה דְרַבְנָן - דְּאֵמֵר: שְׁחִיטָה אִמּוֹ מִסְתַּרְתָּה; כִּיּוֹן דְּאֵמֵר: שְׁחִיטָה אִמּוֹ מִסְתַּרְתָּה - תִּהְיֵי לִיה שְׁחִיטָה אִמּוֹ, וְלֹא לִיבְעֵי שְׁחִיטָה, קָא מִשְׁמַע לָן. - וְלֹא לְכָל אָמֵר רַבִּי שֶׁמֶעוֹן: שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּיָה לֹא שְׁמָה שְׁחִיטָה, מוֹדֵה רַבִּי שֶׁמֶעוֹן שֶׁמִּסְתַּרְתָּה מִיָּד וּבִלְהֹ. - וְהָאֵמֵר דְּרַבִּי מֵאִיר: וְהִידֵּה אָמֵר רַבִּי, וְאֵמֵר לִי בְּמִתְּרִיתָה תָּנָא: "וְכִי יָמוּת מִזֶּמֶן הַתְּהִמָּה" - מִקְצֵת בְּהִמָּה מִסְמָא, וּמִקְצֵת בְּהִמָּה אִינָה מִסְמָא, וְאִי וִי - וְאִי טַרְפָּה שְׁשִׁחְטָה! - לֹא צָרִיכָא, לְשִׁלּוּחַם אֶת הַתְּרִפָּה, וְהִיא חוּלִין בְּעֶזְרָה. דְּתָנָא: הַשְׁחֹטֵם אֶת הַתְּרִפָּה, וְכֵן הַשְׁחֹטֵם וְנִמְצָאת בְּרִיפָּה, וְהַחוּץ חוּלִין בְּעֶזְרָה - רַבִּי שֶׁמֶעוֹן מִתִּיר בְּהִנָּה, וְהַכְּמִים וְאִוְאוּסְרִין: סִלְקָא דַּעְתָּה אֲמִינָא: הֲוֵאל וְאָמֵר רַבִּי שֶׁמֶעוֹן מִתִּיר בְּהִנָּה - אֵלְמָא לֹא שְׁחִיטָה הִיא כָּלָל, אִימָא: מִיָּד וּבִלְהֹ נִמִּי לֹא מִסְתַּרְתָּה, קָא מִשְׁמַע לָן. אָמֵר לִיה רַב הֲוֵא? לֵאבִי: וְסָבֵר רַבִּי שֶׁמֶעוֹן חוּלִין בְּעֶזְרָה דְּאִוְרִיתָהּ? וְהָאֵמֵר רַבִּי לִיה: אֵין, וְהִתְנֵן, רַבִּי שֶׁמֶעוֹן אִמֵּר: חוּלִין שְׁשִׁחְטָה בְּעֶזְרָה יִשְׂרָאֵל, וְכֵן חָהּ שְׁשִׁחְטָה בְּעֶזְרָה; אִי אִמְרֵת בְּשִׁלְמָא דְּאִוְרִיתָה - חֵינִי דְּהוּרִין חֵינָה אִמּוֹ בְּהִמָּה. אֵלְא אִי אִמְרֵת דְּרַבְנָן, בְּהִמָּה מֵאִי מִסְמָא - דִּילְמָא אֲתִי לְמִילֵּי קֳדָשִׁים בְּהוּין; הִיא גּוֹפָה בְּהוּרָה, וְאֵין נִיקוּם וְנִגְזוֹר גּוֹרֵה לְהוּרָה? רַבִּי חֵיָא גָּפֵל לִיה יֵאֵיבָא בְּכִיתִינָה, אֲתֵא לְקָמִיה דְּרַבִּי, אָמֵר לִיה: שְׁקוּל עוֹפָא וְשִׁחּוֹט עַל בּוֹרִיתָא דְּמָא, דְּמִדּוֹר דְּרַבִּי שְׁבִּיב לִיה. חֵיבִי עוֹבֵד חֵיב? וְהִתְנֵא: הַשְׁחֹטֵם וְצָרִיךְ לָדָם - בְּרַב דִּמֵּי אִמֵּר: "עַם מְרוֹה" אִמֵּר לִיה. כִּי אֲתֵא רַבִּין אִמֵּר:

"צא מחור" אמר ליה. למאן דאמר: "צא מחרו", מאי טעמך קסבר: אין שחיטה לעוף מן החיות, ונתירו זו היא שחיטת - כלומר שננטה משה על הישט ועל הקנה, ועל רוב ידיו של לומר: לא פליגי. תפרש כאן בפירוש הוקטרם הדחה, ואשרפה במחמה, אף על גב דבמותה נופא לא הוא בשחיטה, אבל גזירה אטו ערש

לא לכל אומר רבי מאיר — לא לכל חדרים אומר רבי מאיר שמח שחשטה
בדמפרס, ודבור רבי מאיר שאניה מתירחה באבילה. לקמן פריך: בשטתא
השעיה ע"י. ולאו ירך אמו הוא אולי הא, ולענן שחטתה משחרר — שחטתה דאם.
סלקא דעתך אמינא — דאך נמי נשתי בשחטתה טרפה. קא שמענן לן — דאניה
מתירחה, ובעי למשחטה. ושחטת עצמו
מתירחה, בדקמינא לן (חולין ע"א), ארבעה
סימנין אבשר רבי דרמנא בן שעשה חי,
והא אומר רבי מאיר — בפרק "בהמה
המקשה" (שם עמוד א.) כן פסקוהי — אפילו
היא כשרה, טען שחטתה לא ציריבא —
דריב אבא, אלא משום דריב סבר לה כרבי
מאיר באותו דאך בנו בדאמר לעיל, וכבר
לה ברנבן — בבן פקעה, ולא שמענין
דפליג. וכן דרמנא: אין דבן תשעה הוא.
ושחטת עצמו מתירחה אפילו לרבי שמעון,
דקמינא לן בפרק "בהמה המקשה" (שם
ארבעה סימנין אבשר רבי דרמנא, חולין
לאו ירך אמו הוא לאיתורי משום טרפה
דידה. ואמינא: לרבי דסבר ליה כרבי מאיר,
תתני ליה שחטת אמו, ולא שמענן למשחטה,
דחא שחטתה היא, קא לבישיל את, את
הישריפ — נבנ נחבוח גרלה, טרפות הניכר.
ונמנא טרפה — נבנ מעיין. תתיר בהמה
הדשוחת שחטתה אריה לאו כהא
שחטה, ולא קמינא בהו חולין שנשחטו
בעורה. וביהא תיבוי בהו (דברים יב):
"ירחק... וחתת" — בריחוק מקום אתר וזבח
כרדש (יב). וכבר רבי שמעון חולין
שנשחטו בקורה דאורייתא — מחבתת
כדפרשנין, דקבעי שחטתה אריה. דאי נבנ
ועמנא דאסירי משום דמנא דחוי דרשנא
בפיס סבר קדשיש ניהו, וחוי דקדאביל ליה
בחוקי, ואני למשירי קדשיש בחוך —
מה לי לאריה ומה לי אנתל דאריה? אתי
לאתרייהו מקדשיש פסולים אין וחתנן —
בחתונתא. וכן אתי — אף על גב דכולי עמנא
דיעי לאו קדשיש ניהו. חיינו דגורנין
אבו בהמה — אלו סופא קטא אלו לישטא.
דחא ודאי מוהיבא דאיתריב בהמה בקדשיש
איתריב חיה. והכי קאמר אפילו לא תיבוי,
כדי חיה וגבור, ודאריה — תולעת האוכלת
פשת, טייש בלעו. על בוביטא דמיא —
המשרה שדשפתן שם. דמורח דמא — יריח
התולעת ויברח, ששונא אלו לרם עוף, ודחי
עבי דחא — דלא מכחי ליה. וצריך לה,
בגון זה, חייב לכסות — ולא יעשה ממנו
צרכי. חייב דחא קושה — חיה טורח מן
הצבאים. וזוהי, חונק, עוקר — שרק
סימנים. צא טורח — עשור תולדה טרפה
ואחר כך שחטת, ודחיה שחטה שאניה
אריה. צא טורח אפרי ליה — כרבי
חייא. וזו חיה שחטתו — גורדך כסוי. כאשר
צייטך — מכלל שנשחטה בעל פה הלכות
שחטה, שדיר בחורה לא מצינו שצוהו.

ד' ליהי פ' אלה וכן אמר:
 אָמַר: "בא מרור", מאי מרעא לא אמר: "בא נחור"? וכן תימא,
 תורה, וזו היתה שטותא דתנאי, רבי אמר: "באשר ציפת"
 חושש ועל הקנה, ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה! -
 כא

פרוש הקנטאס דהתם, ואשריש קאי חבא. דאי אמרת בשלמא דאורייתא, כל כדמה
 לאי בשרישא, אלא הויה טא קדשיש שיצאו חוץ שדש בשרישא. ובהוה ליכא למטעי
 ודאיה כליה טא קדשיש, אלא הויה טא דרבנן, חוץ טא בשרישא.

חולין. פרק שישי - כיסוי הדם דף פו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קצט
רש"י

1 **לַמִּבְעָא קָאמַר** - רב דמי מודה הוא ונבדחה דלא בעי כסוי. אלא ה"ב אמר רב
2 דמי, ד"ב א"ט טורק' סגיא, וכל כסן ב"צ נחור', **א"ב** א"ו **היא שחיטתו** - קא משמע
3 לך: "צא נחור", ורבי לעשימה, דאמר: ש' שחיטה לעוף, מ"כאשר צויתך", ובי נפל
4 **אינכא בביניה** - דרבי רחבי. **בני גולה** - לאו אנשי כנסת הגדולה קאמר, אלא
5 בתוך דורות אחרונים קאמר, שהתחילו

6 ללקות בני ארץ ישראל בינים ופשתנם מפני
7 שתקלקלו דורות, ומשעלו מבני בבל לכאן
8 שהיו חסידים, פסקו כאן הוועות, ונתנו
9 חכמים עניות ברבי חי'א ונגני - שבכותם
10 באתה טובה זאת, רבי חי'א ונגני מבבל עלה,
11 כדאמרין בשלח' פרק קמא דסוכה (כ.א.),
12 ויקים ויועית ורעמים ורחות - מפרש
13 בברכות (הירוש'א) (נ.מא.) בדול' לקללה
14 ויועית - הארץ מודעתה, רוחות - ועפא,
15 אשכורב'ל. כדרב יהודה - דאמר: וכותא
16 דצורק' לארתי מנתי ולא לרדיוהי בתיא
17 עלמא. **תינא בני** - הוא רבי תינא בן דוסא
18 ובמינו חיל קול זה וינא. די' [ל] בק' חרובין
19 - מתפרנס בעצב ובצמחם **משנה ואחרי**
20 **רואין אותן** - דאמרין ברבי מביהן (חולין
21 כ.א.) שחשיתן כשרה - אנתון אחרים חרובין
22 לכסות, כדתנן לקמן (חולין פ.א.) שח' וכל
23 כסה, ופשוט דרבי, חרובי **פסור**
24 מלכסות - וטעמא מפרש בגמרא, דרבי
25 מאיר חשיב לה חלל כנגלה מגולה, וחכמים
26 **אוסרין** - שמא יפח שחטו, והוא לא שחטוה
27 מעליה. **שני סופ** - דהרבהא ספק
28 **היא גמרא מאי שנא רישא דלא פליגי** -
29 להחיותו בכסותו בספק סיפא אמרי **כשרא**
30 **הוא ולא מכסות** - ה' הוראה שאין
31 שחטין בנו אחריה, אין מבין שמשום אותו
32 ואת בנו הוא, אלא אמר: אינו צריך לבשר.
33 **רישא נמי** - להחיותו לרואה לכסות מספק,
34 ואפילו ה"ב לא אתי למכסל דאמר, **דאמר**
35 כסוי זה אינו אלא כדי לנקר חצרוהי
36 טרסין: **שהם באשפה מאי אינא למימר** -
37 שחט באשפה, הכל יודיעם שהחטין לאו
38 לנקר חצרו, **אם בא ליטול** - לבית דין,
39 הוראה שחטו הדם מגולה, ואמר: כלום
40 אני חייב לכסות? ואנו אומרים לה: כסה -
41 אמר כלבו שהיו שחטוה, ואתי למכסל
42 **סיפא נמי בא ליטול** - מה אני לשחוט
43 אחריהם את בני ואנו? אומרים לה: אסור -
44 הוא שחט דלא שחט, אלא **רבנן** - לאו
45 להכי חיבר, וברישא נמי פליגי - **לחזריא** -
46 מבלתא דספיא אילוני דאמינא חמידי -
47 מלקות, דסבירא ליה דאמינא בבלא היא,
48 והאכלה כלב, **מאי איריא רב פאלי**
49 **מיעוס** - מעשים מקולקלין ורובן מתוקנין,
50 הוא פשיטא לן ונבלה היא לרבי מאיר, דהא
51 שמענין ליה דריש' למיעטא, וסמוך מיעטא
52 חלוקה, שבתאמה ו' בחוקת אסור אבר מן החי
53 היתה עומדת, ולא נודע לך שנשחטה.
54 ואיתרע ליה רובא - חקן מעשיהם, חקן -
55 כי אתי גונא, שרדכו של תיעוק לפעם -
56 ידיו באשפות שרצים מצויים שם, וטימא
57 את העיסה, שאנו רואין שנעב בה.
58 ואיתרע

1 **לַא מִבְעָיָא קָאמַר, לַא מִבְעָיָא "צֵא נַחֲוֹר" - דְּלֵאוּ**
2 **שְׁחִיטָהּ הִיא כָּלָל, אָבֵל "צֵא מִרֹּחַ" - אִימָא: שְׁחִיטָהּ**
3 **שְׁאִינָה רֵאוּיָה שְׁמָה שְׁחִיטָה, וְלִבְעֵי כְּסוּי, קָא מִבְעָיָע**
4 **לָן בְּדַרְבֵּי חֵיָא בַר אָבָא. וְלִמָּאן דָּאֲמַר: "צֵא נַחֲוֹר",**
5 **מֵאִי מַעְמָא לֹא אָמַר: "צֵא מִרֹּחַ"? וְכִי תִימָא, קָסְבַּר:**
6 **שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רֵאוּיָה שְׁמָה שְׁחִיטָה; וְהָא אָמַר רַבִּי**
7 **חֵיָא בַר אָבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רֵאָה רַבִּי דְּבָרָיו שֶׁל**
8 **רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּכַסְפִּי הָדָם, וַיִּשְׁנֹא בְּלִשְׁוֹן כְּהֻמָּם? לֹא**
9 **מִבְעָיָא קָאמַר, לֹא מִבְעָיָא "צֵא מִרֹּחַ", וְלִשְׁחִיטָהּ**
10 **שְׁאִינָה רֵאוּיָה לֹא שְׁמָה שְׁחִיטָה, אָבֵל "צֵא נַחֲוֹר" -**
11 **אִימָא: אֵין שְׁחִיטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה, וְנִחְיָתָהּ זֶה הִיא**
12 **שְׁחִיטָתָהּ, וְלִבְעֵי כְּסוּי, קָא מִשְׁמַע לָן: "פֶּאֶשֶׁר צִוִּיתָהּ".**
13 **וְכִי נָפַל לֵיהּ יֹאנִכָא בְּכִינִיָּה? וְהָאֲמַר רַבִּין בַּר אָבָא,**
14 **וְאָמַרִי לֵה אָמַר רַבִּי אֲבִין בַּר שָׁבָא: מִשְׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה**
15 **פְּסָקִי הֵיוּקִין וְהַוָּעוֹת וְהַרְחוֹת וְהַרְעָמִים, וְלֹא הִתְמַיִן**
16 **יֵינָם וְלֹא לָקָה פִּשְׁתָּנָם, וְנָתַנו חֻקִּים עֵינֵיהֶם בְּרַבִּי**
17 **חֵיָא וְנִגְנִי! - כִּי מִהֵנָּה וְכִתְיָהּ - אֶעְלָמָא, אֲדִידִיהוּ**
18 **לֹא. בְּדִרְבַּי הִוָּדָה אָמַר רַב, דָּאֲמַר רַב הִוָּדָה אָמַר**
19 **רַב: כָּבֵל יוֹם יוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאֹמְרָת: לֵךְ הַעוֹלָם**
20 **כּוֹלִי - נִיחוּן מִבְּרַב מִנְיָנָא בְּנֵי, וְהִנְיָנָא כְּנִי - דִּי לוֹ בִּקֵּב**
21 **חַרְבוֹן מִשְׁכְּרָב שְׂבַב לְעִרְבִּי שִׁבְתִּי. מִשְׁנֵה תִרְשִׁי שְׁחִיטָה**
22 **וְקָסֵן שְׁחִיטָה וְאִתְרִים רֹאזִין אוֹרֶם - חֵיב לְכַסּוֹת; בִּינָן**
23 **לְבִין עֲצֵקֵן - פְּטוֹר מִלְּכַסּוֹת. וְכֵן לְעֵקֶן אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵי,**
24 **שְׁחִיטָה וְאִתְרִים רֹאזִין אוֹתָן - אָסוּר לִשְׁחוֹת אֲחֵרֵיהֶם;**
25 **בִּינָן לְבִין עֲצֵקֵן - רַבִּי מֵאִיר מִתוֹר לִשְׁחוֹת אֲחֵרֵיהֶם,**
26 **וְחֻקִּים אוֹסְרִים. וְזוֹרֵם שְׂאֵם שְׁחֵט - שְׁאִינֵי סוֹפֵן**
27 **אֵת הָאֲבִירְעִים. גְּמָרָא וְרַבְנָן, מֵאִי שְׁנָא רִישָׁא דְּלֵא**
28 **פְּלִיגִי, וְכֵאִי שְׁנָא סִיפָא דְּפִלְגִי? - רִישָׁא, אִי אֲמַרִינִן**
29 **חֵיבִין לְכַסּוֹת - אָמַרִי: שְׁחִיטָה מְעִלִּיתָא הִיא, וְאֵתִי**
30 **לִמְכִּיל מִשְׁחִיטָתָהּ. - סִיפָא נְמִי, בִּינָן דְּקָאֲמַרִי רַבְנָן:**
31 **אָסוּר לִשְׁחוֹת אֲחֵרֵיהֶם - אָמַרִי: שְׁחִיטָה מְעִלִּיתָא הִיא, וְאֵתִי**
32 **וְאֵתִי לִמְכִּיל מִשְׁחִיטָתָהּ! - סִיפָא אָמַרִי: בִּישְׁרָא דְּלֵא קָא**
33 **מִבְעָיָא לִיה - רִישָׁא נְמִי, אָמַרִי: לְנֶקֶד חֲצִירוֹ הִיא**
34 **צִירָא! - שְׁחֵט בְּאַשְׁפָּה, מֵאִי אִיבָא לְמִימַר? בָּא לְמִלְחָא,**
35 **מֵאִי אִיבָא לְמִימַר? - וְלִשְׁמַעְמִיָּה, סִיפָא נְמִי, בָּא לְמִלְחָא**
36 **מֵאִי אִיבָא לְמִימַר? אֵלֹא: רַבְנָן אֶפְרָיִם מִילְתָא פְּלִיגִי,**
37 **וְנִסְרִי לִיה לְרַבִּי מֵאִיר עַד דְּמָסִיק לֵה לְמִילְתָּא, וְהִדֵּר**
38 **פְּלִיגִי עֵילוּיָה. בִּשְׁמָמָא רַבְנָן - לְהוֹמְרָא; אֵלֹא רַבִּי מֵאִיר,**
39 **מֵאִי מַעְמָא? אָמַר רַבִּי עֲקֵב אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַהֲבִי**
40 **הָהּ רַבִּי מֵאִיר עַל שְׁחִיטָתָהּ מִשּׁוּם נִבְלָה. מֵאִי מַעְמָא?**
41 **אָמַר רַבִּי אַמִּי: הוּאִיל וְרֹב מַעְשֵׂיהֶן מְקוּלָּקִים. אָמַר**
42 **לִיה רַב פָּפָא לְרַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב הִלְשֵׁן, וְאָמַרִי לֵה**
43 **רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב הִלְשֵׁן לְרַב פָּפָא: מֵאִי אִירָא רֹב? אֶפְּלִי מִיעוּט נְמִי! דֵּהָא רַבִּי מֵאִיר חֵיָשׁ**
44 **לְמִעוּטָא; סָמוּךְ מִעוּטָא לְחֻקָּהּ, וְאִתְרַע לֵיהּ רֹבָא דְּתַנָּן: תִּיעוּק שְׁנַמְנָא צִבְּעָה הֵחָמָה בְּצֵק**
45 **בִּדְו - רַבִּי מֵאִיר מִטְרָה, וְקֻמְיָה מִטְרָפִין, מִנֵּי שְׂרַבְדֵּי שֶׁל תִּיעוּק לְמַפָּה, וְאִמְרִינָן: מֵאִי מַעְמָא**
46 **דְּרַבִּי מֵאִיר - קָסְבַּר: רֹב תִּיעוּקוֹת מִטְרָפִין, וְמִיעוּט אֵין מִטְרָפִין, וַיִּקְיָה זֶה בְּחֻקָּת מִטְרָה עוֹמֶתָה,**
47 **מִטְרָה**

1 **סִיפָא נְמִי כִּין דָּאמַרִי רַבְנָן אָסוּר לִשְׁחוֹת אֲחֵרֵיהֶם אֲמַרִי שְׁחִיטָה מְעִלִּיתָא הִיא -**
2 **תִּמְנָה: דְּמִשּׁוּם גִּזְרָה דְּלִמָּא אֵתִי לְמִכְּבֵּל נִבְלָה, יֵשׁ לִי לְחִתוּרִי לֹא דִאֲתוּרָה זֹאת בְּנו**
3 **מִסְפָּקִי מַה לִּי לֹא דִאֲתוּרָה זֹאת בְּנו וְנִמָּה לִי לֹא נִבְלָה: וְלֹא מִלִּישָׁא דְּפִטְרִין לְכַסּוֹת**
4 **מִסְפָּק, דִּשְׁבֹּא וְאֵל תַּעֲשֶׂה בְעֵלְמָא הָא, וְלִמָּא אֵתִי לְמִכְּבֵּל שֶׁל לִמְרֵי דֵּהָא לֹא דִרֹּב**
5 **מַעְשֵׂיהֶם מְקוּלָּקִים - לֹא הִיוּ פִטְרִים מְלַכּוֹת**
6 **מִשּׁוּם גִּזְרָה דְּלִמָּא אֵתִי לְמִכְּבֵּל, אֵלֹא שְׁלֹא**
7 **נִתְמַד לְהַעֲבִי כִסִּי אֲמַרִינִן דְּפִטְרֵי, מִשּׁוּם**
8 **דְּלִמָּא אֵתִי לְמִכְּבֵּל, וְכִין דְּרֹב מַעְשֵׂיהֶם**
9 **מְקוּלָּקִין - יֵשׁ לִי לְחִתוּרִי לֹא שְׁלֹשׁ**
10 **אֲחֵרֵיהֶם, דְּלִמָּא אֵתִי לְמִכְּבֵּל.**
11 **מֵאִי טַעמָא דְּרַבִּי מֵאִיר הוּאִיל וְרֹב מַעְשֵׂיהֶם**
12 **מְקוּלָּקִין - הַשְּׁעִי דְּרַב רַבִּי טַעמָא, וְהָא אָמַר רַבִּי מִשְׁנֵה**
13 **מוֹרְדִּי: דְּרֹבֵנָּה, מֵאִי מַעְשֵׂיהֶם: אָם רֹב מַעְשֵׂיהֶם**
14 **מְתוּקִין, אָם כֵּן יֵהָא מִתְרֵי לֵאכּוּל שְׁחִיטָתָהּ**
15 **וְעוֹד, הַשְּׁעִי דְּרֹבֵנָּה אֲמַרִי אֵין סוֹפֵן**
16 **אֲרַבְעִים: אֵין פְּלָטָא וְפְלָטָא, אָם סָמוּךְ פְּלָטָא**
17 **דְּמְקוּלָּקִין לְחֻקָּה דְּרֹבֵנָּה בְּחֻקָּת אִסוּר,**
18 **וְאִיתְרַע לֵיהּ מִחֻקָּה דְּרֹבֵנָּה - אָם כֵּן יֵהָא**
19 **מִתְרֵי לִשְׁחוֹת אֲחֵרֵיהֶם, וְגַם תִּתְּמַקֵּי לִי שְׁחִיטָה**
20 **מִשּׁוּם נִבְלָה שֶׁל לִמְרֵי: וְהַשְּׁעִי דְּלֹא לְרַבְנָן אֵין**
21 **רֹב מַעְשֵׂיהֶם מְקוּלָּקִין אִי רֹב מַעְשֵׂיהֶם**
22 **מְתוּקִין, וְהַשְּׁעִי לֹא מִתְרַע אֲמַרִי מִידִּי. וְלִרְבִּי**
23 **מֵאִיר, פְּשׁוּטָא דְּרַבִּי דְּרַבִּי מַעְשֵׂיהֶם מְקוּלָּקִין.**
24 **וְאֵם תֹּאמַר: וְאָף עַל גַּב דְּרֹב מַעְשֵׂיהֶם**
25 **מְקוּלָּקִין, מְלַכּ מִסָּק, רַבִּי מֵאִיר כִּין דְּרִישִׁי**
26 **לִמְעִטָא - אֲמַרִי לֵק מִשּׁוּם נִבְלָה, וְאֲמַרִי**
27 **מִתְרֵי לִשְׁחוֹת אֲחֵרֵיהֶם: יֵשׁ לִמְרֵי: דְּסָמוּךְ דְּרֹבֵנָּה**
28 **לְרֹב מְקוּלָּקִין, הוּאִיל לִיה מִיעוּטָא דְּמִתוּקִין**
29 **מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא, וְלִמְעִטָא דְּמִיעוּטָא**
30 **לִישִׁי בַר מֵאִיר.**
31 **רֹב תִּיעוּקוֹת מִטְרָפִין - פִּרְשִׁי בְּקוּסְתָּה:**
32 **מִפְּסָחִים בְּאִשְׁתוֹת, אֲבֵל בִּיעִיָּה דְּהֵא נִנְגַּ,**
33 **שְׁחִי רְעִיָּה בִּידוֹ, וְרַבִּית עַם מִפְּרֵשׁ דְּרֹב**
34 **תִּיעוּקוֹת מִטְרָפִים בִּיעִיָּה, דְּרִישׁוּפִי חָבֵר בְּאִכְלִים**
35 **וְמִשְׁקִין, כְּדִאֲמַרִינִן עֲבֻדָּה זָרָה בִּפְרָק "רַבִּי**
36 **יִשְׁעִיָּהוּ (ט.ט.ו.) אֵין שְׁחִיטָה מִסְּפָּח עַל פִּי בְּחִיָּה וְכֵן**
37 **אִיתֵי בִירוּשְׁלַי מִבְּדִיא: מִפְּנֵי שְׂרַכּוֹ שֶׁל**
38 **תִּיעוּקוֹת לִסְפָּח בִּיעִיָּה, אֲבֵל חֲתִיק - וְהֵאִי מִנְּמִי,**
39 **דְּסָחֵם תִּיעוּקוֹת וְהֵאִי מִנְּמִי: דְּאֲמַרִינִן בְּחֻסְתָּא**
40 **(דְּסִתְרוּת פִּרְק א) תִּיעוּקוֹת טַעמָא מִפְּנֵי**
41 **נִשְׁכִּים נִתְּרָה מִנְּפִשְׁתָּא מִשְׁחִיטָה אוֹתָם, וְרַבִּי מֵאִיר**
42 **דְּמִטְרָה - מִשּׁוּם דִּרְאִי לָן לְמִתְלִי: בְּאִרִּם טַחֲרֵי**
43 **יִבְנָה לִשְׁכָּם, וְנִסְל מִן גִּזְרָה וְנָתַן לוֹ כִּי שְׁלֹא**
44 **סָמַךְ הִיעִיָּה, וְכֵן הוּאִיל אֵתִי מִבְּסַכַּת טַחֲרוֹת**
45 **בִּפְרָק לִישִׁי (מִשְׁנֵה א) לִיעִיל מִן מִדְּרֹב דְּרֹבֵנָּה:**
46 **הִיעוּק נִשְׁנַמָּא בְּצֵד בִּית דְּקִבְרוֹת וְשִׁוְעִים בִּידָה,**
47 **אָף עַל שֶׁ שְׁאֵין הַשְּׁעִיָּה אֵין מִמָּקוֹם הַטַּחֲמָה**
48 **(טַחֲרֵי, שְׁאֵין אֲמִירָא אֵתִי טַחֲרֵי נָתַן, לֹא אָף עַל**
49 **יִשְׁתֵּם תִּיעוּק טַעַם - הֵיִינוּ מִמְּנֵעַ נִדָּה, וְהָחֵם**
50 **בִּתְרוֹ מִמְּנַמָּת מִת קָאֲמַר, אֵין נִמְנִי מִיִּידִי**
51 **בִּתְרוֹק שְׁחֹא טַחֲרֵי דְּרֹבֵנָּה וְשִׁחֲרוּתוֹ אֲמוֹ**
52 **מִלְּכִיָּה, כְּרִיתָא (מִתְפַּאֲשֵׁת שֶׁ) תִּיעוּק**
53 **שִׁחֲרוּתוֹ אֲמוֹ, וְכֹאֵה וּמִצְאָתוֹ כְּמוֹ שְׁחֹא,**
54 **הוּאִיל בְּהֵד דְּרִיבִים אֲמַרִינִן - שִׁחֲרוּתוֹ מְלִכְלִי,**
55 **חֲלָל בְּחִיָּה נִק - נִמְנִי, מִפְּנֵי שְׁנִישִׁים בִּידוֹת**
56 **מִנְּפִשְׁתָּא וּמִנְּשִׁחֹת אוֹתוֹ. וְאָף עַל פִּי שְׁלֹא מִנְּצָא**
57 **בְּצֵק בִּידוֹ - מִמְּנַמָּת אֲחֵרֵיהֶם, בְּרִיתָא בְּחֻסְתָּא**
58 **(טַעַם) שְׁחֵט שְׁנַמָּא עוֹמֵד בְּצֵד קוֹפֵה שֶׁל בְּצֵק,**
59 **אֵב בְּצֵד בִּיתָה שֶׁל מִשְׁקֵן - רַבִּי מֵאִיר מִטְרָה,**
60 **וְחֻבְמִים מִטְרָפִין, שְׁדִּרְךְ הַתִּיעוּק לִסְפָּח, אֲמַר רַבִּי**
61 **יִסִּי: אֵם כִּרְכֵּל לִפְשׁוֹת יְדוֹ לִיקָח - טַעַם, וְאֵם לֹא**
62 **טַחֲרֵי, וְלֹא נָקָה בִּתְרָה בְּצֵק בִּידוֹ לִרְבֹּרָה**
63 **דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּאִפְּלִי לוֹ חֵלְקִין בְּאִרִּם טַחֲרֵי.**
64 **סָמוּךְ**

חולין. פרק שישי – כיסוי הדם דף פו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

סמוך מיעטא לחוקא ואיתרע ליה רובא – וביבמות בפרק בתרא (ק.טא.) משמע דהוה ליה פלגא חלוקה. ותעט טומאה לטורא, ואף על פי שבטומאה נמי איכא איסור אם היה תרומה, מפרש רבינו חיים: משום היתקע דבר שראו בו דעת לישאל – גומרין מוסטה לטורא אפילו ברשות הדיין, ואף על גב דליכא חזקה, כגון אבא דבי סמבטין

מיעטא לחוקה – דאי פלגא ופלגא. ואם תאמר
אמאי קאמר רבי יוחנן בפרק "עשרה חסידים" (קדושין פ"א.) דלרבנן עשו תיעוב כמו שיש בו דעת לישאל? והא דרבנן בלאו הכי אתי שפיר דמלא חיישי למיעטא. ורובא וחזק – רובא ערף דש' לומר: דרוב חתוקות מנפחין לא היה רוב גמור, משום דנראה באילו רוב הוא – עשאוהו כמו שיש בו דעת לישאל. ולחכי קאמר רבי יוחנן דלא שורפין עליו תרומה וקדשים. ואי היה רוב גמור, אמאי אין שורפין? כמו בבבא דפרקי "כל הדין" (נדה ת"א.) דאמר רבי יוחנן: בשלשה עשרה הלכו וכתובים אחד הדור ועשאהו כדאי לשרוף עליו כו'. והתם נמי קאמר אי למעשה דין הדניק, הא אמר רבי יוחנן דהא זינא דאין שורפין עליו תרומה וקדשים והיו טעמא. דהתם היה רוב גמור. ואם תאמר, נלמד ליה למימר: דרבי מאיר סמוך מיעטא לחוקה: בלא חזקה נמי אתי מוטרי. רבין דרשיה למיעטא – א – כן היה שפיר, וכל דהיה רוב שראו בו דעת לישאל? וליכא למימר: דאף על גב דהוה ספק, מכל מקום לא גומרין מוסטה לטורא אלא בפלגא ופלגא. ודא מוסטה לא נילף, גמול מדבר דיל דרשי (סוטה ט"א.) "אשר יש נבלה טמא" – דהא טמא, הא ספק יאכל, ומוקי לה באין בו דעת לישאל? ויש לומר: דבלא חזקה נמי טורא. ולא נקט סמוך מיעטא לחוקה, אלא לומר דחזקה לא היה מוטרי חזק. דהא הוה רובא רובא – הוי מיעטא דמיעטא. ולמאי דרשי לעיל בפרק קמא (יא.) דרבי מאיר דלא חייש למיעטא חזקא מדרבנן להחמיר – אתי שפיר דבלא חזקה לא היה חייש למיעטא לטורא, אבל עם חזקה – חייש למיעטא מן התורה, לכך מטהר.

(אמרו) ספק איסור לרתיח – ואם תאמר: בפרק "אין מעמידין" (עבודה זרה ד"ב.) אסר רבי מאיר בביצה דתינוקא, ומוקי לה דמפרש טעמא באמאי: מפני שרוב עגלים שבאותה עיר נשתחו לעבודה זרה. ופרקי: מאי איריא רובא אפילו מיעט נמי. דהא רבי מאיר חייש למיעטא? למיעטא קשיא: אם אין רוב נשתחו, אם כן מיעטא נשתחו – כעשעשא דמיעטא. דאיכא לבינה חזקה היתה, דמסעי לחוב ומזרי, דלא למיפרך: מאי איריא רובא אפילו פלגא ופלגא נמי.

לחלק מדמו נפקא – ואף על גב דבפרק "אותו ואת בני" (חולין ע"א.) מוסקא ליה לרבי יוחנן אי חוששין לזרע האב או לא, האב דאיצטריך לחלק – דהיו משום דשנא אין חוששין. **אמרו** ר' לון למישרי – פריש בקטנות, ורבינו גמולא: אם לא תכריכו "ברא פרי הגפן", אבל על ידי "ברכת ברא פרי הגפן" שרי למישרי קודם ברכת המזון. והשתא מיידי שפיר, דבי הכי ר' לון גומרין? חיי גמור צריך לכרך אם רוצה לשחות – הכי נמי כסוי חיי גמור, וצריך לכרך על השחטות. וכן בעירובי פסחים" (ק"א.) מיידי רביא מןך עובדא למאן דמכרך אבסא קמא ואבסא מדרבנא. וכן בפרק "כל הבשר" (חולין ק"ב.) גומרין דשמש מברך על כל פרסה ופרסה – אן נראה דרצין לכרך בכל פנים רביא המזון, אלא ברכת "המצויא" ודאי צריך לכרך. והא דאמר לוח רב ייבא: אסור לכו למישרי, אף על פי שלא היה יודע אם הוציא לברך "ברא פרי הגפן" חללה, מכל מקום היה מורה שלא יטעו וישתו בלא ברכה. אלא דאמר ב"עירובי פסחים" ודשאל תיחז וקו או חולה, כשון וצינא טענין ברכה למפרע, וכשון חורין טענין ברכה לבתלהל – התם עצה טובה קא שמעין, לך דמזון ישור דרביה עד שיהי רעבים, ושוב לא יוכלו לכרך ברכת המזון על אותה סעודה. בדאמר מברכות (א"ב.) וכן משמע דלא היה אלא עצה טובה. דאם צריכין לכרך ברכת המזון כשיבא, אם כן כשיתחזו – כשיטעו טענין ברכה לבתלהל. והא תאמר, דאמרינן בפרק "כיצד מברכין" (ק"ב ט"א.) רבא ורבי זורא אבול, סליקו רבא ומעמידא, אייתו לקלייתו כר בה אבול, אמר: אנו תאבאי דרשי ולתא קא מטיב, ורבי זורא לא אבול. ודשחא. אמאי לא אבול? כיון דלא בעי ברכת המזון, אלא ברכה שבתחלהל ויש לומר: דבאוהו מאכל היה מוטרי בו והיה קשה לו לישול את ידיו ולכרך ברכת "המצויא". והא תאמר: דתוספתא דברכות (פרק ד') דלא הביא שיהיה אוכל, קרא תבירי דלחי עמו – אין צריך לכרך למפרע, והפליג – צריך לכרך למפרע, והשתא חזר מלכרך ברכת לבתלהל – לא לאור שדשאל קאמר דרצין לכרך למפרע, דברמנעא שילש. וכן הפליג רבי שקראו להפליג ולילך עמו חזק, ואינו יודע מתי יחזור. לכך צריך לכרך למפרע קודם שיבא, שנא ישעה עד שיהא רעב. וכן משמע בפרק שלשי (בימוא ל"א.) דאמר: דיבר עם חבירו והפליג – צריך נטילת ידים. משמע: אבל ברכת המזון לא צריך, אלא נטילה ד"המצויא", ומיירי כשיבא את ידע שפילגי. ואין חלקה באותה ברייתא, אלא כרב חסדא. דתניא בחותיב ב"עירובי פסחים" (פסחים ק"א.) דברברים השענים ברכה לאחריהן במנקמן אן צריך לכרך אפילו ברכה לבתלהל, דלבעבד קמא הדר. ודך ברייתא תאית כרבי יהודה, דמציין שיעזב שם וקו או חזלא.

ואיתרע ליה רובא – אלאמא אמרינן הכי, האב נמי, למה לי רוב? ומשני: **אם אמרו ספק טומאה לטורא** – על ידי חזקה מיעטא. **ואמרו ספק איסור לחתירו** – חללק, אי לאו דרוב מעשיהם ממקולקל, דאיכא רובא וחזקה – לא היה מתייר לשחוט אחיהם. דרבי מאיר חייש למיעטא, ושנא ופיר שחט. **חי מניינו**

דאיתרעא – איוז בן הדוקאמא אחרונה? דסמכין עליה, דנימא הדר ביה מיעטאמיה? **ואתי לאיתרעו** – שנא לא תהא בידר השמועה לאוהם שבפנים לחשיב לשואל, ואם יחיתם שם יחיתם אומרים אותו. **לא שבתין דאישיליה** – לא הייתי יודע שהיתה שאלה זו פתגם בעודי אצל רבי אבא. והייתי שואל, **תא שמע** – דשלח רבי אלעזר: הוה יודעין שיהיה רבי כרבי מאיר, והתורה לא חש להדריגה. **משנה** שהם מאה חיות ב' – מפרש טעמיהו בברייתא בגמרא. **גמרא** כל משמע חיה – הכל משמע. בין מרובה – חיות הרבה. בין מוקטת – אחת. חיה או עוף – הפסוק זה מזה, להטעין כסוי לכל אחד ואחד. **מיבעי ליה לחלק** – דאי לא "אי", הוה אמאי: אן צריך כסוי אלא אם כן שחט שניה. לענין ברכה – לא על השחטות, אן צריך לכרך רובא כסוי. **קאי עלייהו** – משמע בסעודה היה. **הב ליביר** – מזוג כוס בלכרת המזון. וחזרו ומגבולו ואמרו: מזוג לשחות. **כיון דאמר הב ליביר** – גליא בדעתיה דגמריה סעודתא, ואסור גלותא עד שיכרך לפניו, שאין מצטרפת לסעודה אחרונה. **כיון דאיפשל לבסוי** – הפסקה דהא מלשחט, וכי הדר שחט – אצדיב ליה בברכה.

מירובה ובין מוקטת – **מפאן אמרו**: שחט מאה חיות במקום אחד – כסוי אחד לכולן, מאה עופות במקום אחד – כסוי אחד לכולן, חיה ועוף במקום אחד – כסוי אחד לכולן. רבי יהודה אמר: שחט חיה – ויפנה, ואחר כך ישחוט את העוף, ששנאמר: "חיה או עוף". אמרו לו: הרי הוא אומר "כי נפש כל בשר דמו בגופו הוא". מאי קא מהדרי ליה? – הכי קאמר ליה רבנן: האי "או" – מיבעי ליה לחלק. ורבי יהודה, לחלק – מ"דמו" נפקא. ורבנן, "דמו" – מוכא משמע, דכתיב: "כי נפש כל בשר דמו בגופו הוא". אמר רבי חנינא: מורה היה רבי יהודה לענין ברכה, שאינו מוכרח אלא ברכה אחת. אמר ליה רבנא לרב אחא בריה דרבא, ואמרי: לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: מאי שנא מתלמודי דרב? דרב ברוגא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא, קאי עלייהו רב ייבא סבא. אמרו ליה: הב ליביר? הדר אמרו ליה: הב לישחוט? אמר להו רב ייבא סבא, הכי אמר רב: כיון דאמר "הב ליביר" – איתרס ליה למשחי תמריא; הכא נמי, כיון דאיפשל ליה לבסוי – איתבי ליה לברכה! – הכי

לחלק מדמו נפקא – ואף על גב דבפרק "אותו ואת בני" (חולין ע"א.) מוסקא ליה לרבי יוחנן אי חוששין לזרע האב או לא, האב דאיצטריך לחלק – דהיו משום דשנא אין חוששין. **אמרו** ר' לון למישרי – פריש בקטנות, ורבינו גמולא: אם לא תכריכו "ברא פרי הגפן", אבל על ידי "ברכת ברא פרי הגפן" שרי למישרי קודם ברכת המזון. והשתא מיידי שפיר, דבי הכי ר' לון גומרין? חיי גמור צריך לכרך אם רוצה לשחות – הכי נמי כסוי חיי גמור, וצריך לכרך על השחטות. וכן בעירובי פסחים" (ק"א.) מיידי רביא מןך עובדא למאן דמכרך אבסא קמא ואבסא מדרבנא. וכן בפרק "כל הבשר" (חולין ק"ב.) גומרין דשמש מברך על כל פרסה ופרסה – אן נראה דרצין לכרך בכל פנים רביא המזון, אלא ברכת "המצויא" ודאי צריך לכרך. והא דאמר לוח רב ייבא: אסור לכו למישרי, אף על פי שלא היה יודע אם הוציא לברך "ברא פרי הגפן" חללה, מכל מקום היה מורה שלא יטעו וישתו בלא ברכה. אלא דאמר ב"עירובי פסחים" ודשאל תיחז וקו או חולה, כשון וצינא טענין ברכה למפרע, וכשון חורין טענין ברכה לבתלהל – התם עצה טובה קא שמעין, לך דמזון ישור דרביה עד שיהי רעבים, ושוב לא יוכלו לכרך ברכת המזון על אותה סעודה. בדאמר מברכות (א"ב.) וכן משמע דלא היה אלא עצה טובה. דאם צריכין לכרך ברכת המזון כשיבא, אם כן כשיתחזו – כשיטעו טענין ברכה לבתלהל. והא תאמר, דאמרינן בפרק "כיצד מברכין" (ק"ב ט"א.) רבא ורבי זורא אבול, סליקו רבא ומעמידא, אייתו לקלייתו כר בה אבול, אמר: אנו תאבאי דרשי ולתא קא מטיב, ורבי זורא לא אבול. ודשחא. אמאי לא אבול? כיון דלא בעי ברכת המזון, אלא ברכה שבתחלהל ויש לומר: דבאוהו מאכל היה מוטרי בו והיה קשה לו לישול את ידיו ולכרך ברכת "המצויא". והא תאמר: דתוספתא דברכות (פרק ד') דלא הביא שיהיה אוכל, קרא תבירי דלחי עמו – אין צריך לכרך למפרע, והפליג – צריך לכרך למפרע, והשתא חזר מלכרך ברכת לבתלהל – לא לאור שדשאל קאמר דרצין לכרך למפרע, דברמנעא שילש. וכן הפליג רבי שקראו להפליג ולילך עמו חזק, ואינו יודע מתי יחזור. לכך צריך לכרך למפרע קודם שיבא, שנא ישעה עד שיהא רעב. וכן משמע בפרק שלשי (בימוא ל"א.) דאמר: דיבר עם חבירו והפליג – צריך נטילת ידים. משמע: אבל ברכת המזון לא צריך, אלא נטילה ד"המצויא", ומיירי כשיבא את ידע שפילגי. ואין חלקה באותה ברייתא, אלא כרב חסדא. דתניא בחותיב ב"עירובי פסחים" (פסחים ק"א.) דברברים השענים ברכה לאחריהן במנקמן אן צריך לכרך אפילו ברכה לבתלהל, דלבעבד קמא הדר. ודך ברייתא תאית כרבי יהודה, דמציין שיעזב שם וקו או חזלא.

משנא

הלכה ח' מתני' המקבל שדה מחברו לשנים מועמות – לא יורענה פשתן, ואין לו קורת שקמה. קבלה ממנו לשבע שנים – שנה ראשונה זורעה פשתן, ויש לו קורת שקמה.

[דף ל"ד ע"א]

גמרא ניהא חמין לא יורענה פשתן. פשתן לא יורענה חמין?! פשתן לוקה הארץ שלשה שנים, ותימר בן! פירש רבי מנחם אחי רבי גוריון קומי רבי לא: מוטב לזרעה פשתן אחר פשתן, ולא שעורין אחר שעורין.

הלכה ט' מתני' המקבל שדה מחברו שבע שנים בשבע מאות דינר – אין השביעית מן המיניין. שבוע אחד בשבע מאות דינר – השביעית מן המיניין.

גמרא תני: המקבל שדה מחבירו, זורעה שנה אחת ולא צימחה – בופין אותו לזרעה שנייה. שנייה ולא צימחה – אין בופין אותו לזרעה שלישית.

אמר ריש לקיש: תדא דתימר: בשדה שאינה בדוקה, אבל בשדה שהיא בדוקה – בופין אותו וזורעה שלישית.

הלכה י' מתני' שכיר יום – גובה כל הלילה, ושכיר לילה – גובה כל היום. ושכיר שעות – גובה כל היום וכל הלילה. שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע, יצא ביום – גובה כל הלילה, יצא בלילה – גובה כל הלילה וכל היום.

גמרא שמואל אמר: למחר עובר עליו, משום ביומו תתן שכרו.

רבי דוסא אומר:

[דף ל"ד ע"ב]

יום אחד הוא דתמר עובר עליו כל שימות הלילה! אין בגלל מקיימא קראי, תיפתר: בשכיר שעות יום ולילה, שייכול לנבות כל היום וכל הלילה. ותני בן: שכיר שעות ביום – גובה כל היום, בלילה – גובה כל הלילה. שכיר שעות ביום ובלילה – גובה כל הלילה וכל היום.

הלכה י"א מתני' אחד שכר האדם, ואחד שכר הבהמה, ואחד שכר הפלים – יש בו משום ביומו תתן שכרו (דברים כד, טו), ויש בו משום (ויקרא יט, יג) לא תלין פעלת שכיר אתה עד בקר. אימתי? בזמן שתבעו. לא תבעו – אינו עובר עליו.

המקחו אצל חנוני או אצל שלחני – אינו עובר עליו. השכיר – נשבע בזמנו ונוטל. עיבר זמנו – אינו נשבע ונוטל. ואם יש גדים שתבעו – הרי זה נשבע ונוטל.

גר תושב – יש בו משום ביומו תתן שכרו, ואין בו משום לא תלין פעלת שכיר אתה עד בקר.

גמרא כתיב (דברים כד, יג): לא תעשוק עני ואביון, מאחיד – אילו וישראל. מגרד – זה גר צדק. בארד – לרבות הבהמה והעבדים. בשעריד – לרבות המטלטלין.

תני: יכול המקחו אצל חנוני או אצל שולחני, והא עובר עליו, אינו עובר עליו, אבל עוברין הן עליו. אימתי? בזמן שתבעו. לא תבעו – אינו עובר עליו.

השכיר בזמנו – נשבע ונוטל. ריש לקיש אומר: בשאמר לו: "נתתי". אבל אם אומר ליה: "אתן למחר", אם אומר לו: "נתתי" – אינו נאמן. רבי יוסי בן חנינה אומר: ואפילו למחר, אם אומר לו: "נתתי" – נאמן.

כתיב (ויקרא יט): לא תעשוק את רעך – פרט לגר תושב.

הלכה י"ב מתני' הפלוה את חברו – לא ימשכנו אלא בבית דין. לא יכנס לביתו ויפול את משכנו, שצאמר (דברים כד): בחוץ תעמוד וגו'.

היו לו שני כלים – נוטל אחד ומחזיר אחד. מחזיר את חברו בלילה, ואת המחרישה ביום.

ואם מת – אינו מחזיר ליורשיו.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום, ומשלשים יום ולהלן – מוכרין בבית דין.

[דף ל"ה ע"א]

גמרא כתיב בנזקין שיהא גובה בעידית, שנאמר (שמות כב, ד): מיטב שדהו וגו'. וכתיב במלוה שיהא גובה בפינונית, שנאמר (דברים כד): והאיש אשר אתה נושה בו וגומר. למדו קרקעות מן המושכונות! ודכוותה ולמדו מושכונות מקרקעות!

פירש רבי סימאי: דבר תורה, שיהא שליח בית דין נכנס וגובה בפינונית, שאם יכנס המלוה – הרי הוא מוציא הניפה. ואם יכנס הלווה – מוציא הרע, אלא שליח בית דין נכנס וגובה בפינונית.

תני רבי ישמעאל: דבר תורה שיהא הלווה נכנס, שנאמר (שם) והאיש אשר אתה נושה בו וגו'.

אמר רבי לא: תניי תמן, חבול – בבית דין. שלא בבית דין מניין? תלמוד לומר: אם חבול תחבול.

מיישכנו שלא ברשות – עובר על כל שם ושם שיש לו. אמר רבי לא: הוא גרם לעצמו על כל שם ושם שיש לו.

מיישכנו וחזר ונתן לו, מידת הדין בידו שיהא גובה מנכסין מושעבדין.

ואם מחזיר לו, לאי זה דבר שמיישכנו הוא מיישכנו? פירש רבי: שפא תבוא שמטה וישמיט, או שפא ימות חלה ונמצאו המטלטלין ביד חורשין.

תני: חובל בסות יום בלילה, ובסות לילה ביום. מחזיר בסות יום ביום, ובסות לילה בלילה.

בר וסדין שדרבן לכפות בלילה – חובלן ביום ומחזירן בלילה. קורדום ומחריש שדרבן לעשות בהן מלאכה ביום – חובלן בלילה ומחזירן ביום.

אמר רבי לא: וימנין דתיפתר ההן קרא לא תבא עליו השמש – לא תדנח עליו שמשא. וימנין דתיפתר לה: לא תממעי עליו שמשא. דכתיב (שם כד, יג): השב תשיב לו את העבט כבוא השמש – עם מעלי שמשא. עד בוא השמש תשיבנו לו (שם) – עד מממעי שמשא.

הלכה י"ג מתני' אלמנה, בין שהיא עניה בין שהיא עשירה – אין מיישכנין אותה, שנאמר (שם): לא תחבול בגד אלמנה.

החובל את הרחים – עובר בלא תעשה, וחייב משום שני בלים, שנאמר (שם): לא יחבל רחים ורכב.

ולא רחים ורכב בלבד אמרו, אלא כל דבר שעושין בו אכל נפש, שנאמר (שם): כי נפש הוא חבל.

[דף ל"ה ע"ב]

גמרא תני: אלמנה בין ענייה בין עשירה – אין ממשכנין אותה, שנאמר (דברים כד, יז): ולא תחבל בגד אלמנה – אחד ענייה ואחד עשירה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: ענייה – אין ממשכנין אותה כל עיקר. עשירה – ממשכנין אותה ואינו מחזיר, שמתוך שגא אצלה, משיאה שם רע.

החובל זוג של ספרין – עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו. חבל אחד מהן – אינו עובר על אחד מהן.

הממשכן צמד פרות – עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו. מישכן אחד מהם – אינו עובר אלא על אחד מהן בלבד.

הדרן עלך פרק המקביל

פרק עשירי

הלכה א' מתני' תפית והעליה של שנים שנפלו – שניהן חולקים בעצים ובאבנים ובגפר. רואין אילו אבנים ראויות להשתבר.

היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו – נוטלן ועולות לו מן החשבון.

גמרא תני: נכמר בתנור – העליונות ראויות לישבר. נפל לחוץ – התחתונות ראויות לישבר.

היה האחד מכיר מקצת אבניו – נוטלן ועולות לו מן החשבון. אמר רבי הושעיה: זאת אומרת, ששולטת היד מצד אחד!

תמן תנינן: מאה טבל, מאה חולין – נוטל מאה ואחת. מאה טבל ומאה מעשר – נוטל מאה ואחת. אמר רבי יוסי: אם אומר את נוטל מאה, אני אומר כל חולין עלו בידו, ונמצאו אילו בטיבולן! אלא, נוטל מאה ואחת, כדי להפריש תרומה ותרומת מעשר מן הטבל.

אילין תקועינא, רבי זעירא אומר: ארעיה, זקיק את מטעינני. רבי לא אומר: עילאי בנאי. אמרין תרויהון: אילין יסודינא.

וְדַא, מְסִייעָה לְמַאן דְּאָמַר: בְּנָאִי. הֵיטְהָ חוֹרְבְתָּו סְמוּכָה לְבוֹתָל חֲצֵר חֲבִירוֹ – לֹא יֹאמַר לוֹ הֲרִינִי מִיִּיסַד עֲמָדָה בּוֹתָל חֲצִירִי וְעוֹלָה, אֲלֵא מִיִּיסַד עֲמוֹ מִלְמָטָה וְעוֹלָה.

הֵיטְהָ עַל גְּבִי שִׁיחִין אוֹ עַל גְּבִי מַעְרוֹת – אִינוּ נִזְקֵק לוֹ כְּלוּם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: תִּפְתָּר, בְּגוֹן אֵילִין דְּרִיבָא דְּבִישׁוֹן, דְּלֹא יָכִיל אֲרַעֲיָא בְּאִנִּי עַד דְּבִנִּי עִילָיָא.

[דף ל"ז ע"א]

הַלְכָה ב' מִתַּנִּי' חֲבִית וְהַעֲלִייה שֶׁל שְׁנַיִם, נִפְתָּחָה הַעֲלִייה וְאִין פֻּעַל חֲבִית רוֹצֶה לְתַנֵּן – הָרִי פֻּעַל הַעֲלִייה יוֹרֵד וְדָר לְמָטָה, עַד שֶׁיִּתְקַן לוֹ אֶת הַעֲלִייה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: הַתְּחִתוֹן נוֹתֵן אֶת הַתְּקָרָה, וְהַעֲלִיין אֶת הַמַּעֲזִיבָה.

גְּמָרָא תַּנִּי: נִפְתַּח מְקוֹם הַתַּנּוּר – יוֹרֵד לְמָטָה. מְקוֹם הַכִּירָה – יוֹרֵד לְמָטָה. אֲלֵא דוּ אָמַר לִיה: "עֲבִיד לָךְ סוּלָם דְּלֹא תִיְהִי עָלֶיךָ וְנִפְסִיק גוֹ בֵּיתִי".

רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: תְּחִתוֹן נוֹתֵן אֶת הַתְּקָרָה, וְהַעֲלִיין נוֹתֵן אֶת הַמַּעֲזִיבָה. רַבִּי יוֹסֵפָא בְּשֵׁם רִישׁ לְקִישׁ: הַתְּחִתוֹן נוֹתֵן תְּקָרָה וְלִנְוָחִים, וְהַעֲלִיין נוֹתֵן הַמַּעֲזִיבָה.

בְּאִיזָה מַעֲזִיבָה? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעוֹר: מַעֲזִיבָה עָבָה. רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעוֹר: מַעֲזִיבָה בִּינוּנִית.

לֹא אָמְרוּ, אֲלֵא לְהַדִּיחַ אֶת הַכּוֹסוֹת. בְּרַם אִין תְּהוּ בְּעֵי מִשְׁוֹנָא מְאֻנִּין – אוֹף רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעוֹר מוֹדִי: בְּמַעֲזִיבָה עָבָה.

חוֹרִי רַבִּי חֲנִינָה לְאֵילִין צִיפּוֹרָאִי: שִׁיְהוּ שְׁנִיחֵן נוֹתְנִין אֶת הַתְּקָרָה וְאֶת הַלְוִוְחִין, דְּאִינִין זְקוּקִין מִיַּסַּף חֲמִירָהוֹן תַּמּוֹן, וּמִיַּסַּף פִּירִיהוֹן תַּמּוֹן.

הַלְכָה ג' מִתַּנִּי' חֲבִית וְהַעֲלִייה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁנִּפְלוּ, אָמַר פֻּעַל הַעֲלִייה לְבַעַל חֲבִית לְבָנוֹת, וְהוּא אִינוּ רוֹצֶה – הָרִי פֻּעַל הַעֲלִייה בּוֹנֶה אֶת חֲבִית וְיוֹשֵׁב בְּתוֹכוֹ עַד שֶׁיִּתְקַן לוֹ יִצְיָאוֹתָיו.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִף זֶה דֶּר לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר, אֲלֵא פֻּעַל חֲבִית בּוֹנֶה אֶת חֲבִית וְאֶת הַעֲלִייה, וּמִקְרָה אֶת הַעֲלִייה, וְיוֹשֵׁב בְּבֵית עַד שֶׁיִּתְקַן לוֹ יִצְיָאוֹתָיו.

גְּמָרָא אֲלֵא, פֻּעַל חֲבִית מִבְּקֵשׁ לְבָנוֹת, וּבִפְעַל הַעֲלִייה אִינוּ רוֹצֶה, מַהוּ שִׁיאֲמָרוּ לוֹ גּוֹפִינוּ ?

נשמענה מהדא: היתה חורבתו סמוכה לחורבת חבירו, עמד הלה ובנאה בלא רשותו – הרי זה מחשב וציאותיו בשער שבנה ויתן לו את כל וציאותיו! הלא אמרה: שאינו אומר לו: "גופינו מן הצד". בשם שאינו אומר לו: "גופינו מן הצד", כך אין אומר לו: "גופינו מלמעלה".

[דף ל"ז ע"ב]

הלכה ד' מתני' וכן בית חבד שהוא בנוי בסלע, וגינת אחר על גביו, ונפחת – הרי בעל הגנה יורד וזורע למטו, עד שיעשה לבית בדו ביפין.

הכתל והאילן שנפלו לרשות הרבים והזיקו – פטורין מלשלם. נתנו לו זמן לסתור את הכתל ולקוץ את האילן ונפלו, בתוך הזמן – פטור, לאחר הזמן – חייב.

גמרא אמר רבי לעזר: מעשה בדלית אחת שהיתה מודלה על פרסיקו של חבירו ונפשה הפרסק, ובה מעשה לפני רבי חייה הגדול, ואמר לו: צא והעמד לו פרסק.

אמר ליה רבי יוחנן: ולא מתניתא היא, וכן בית חבד שהוא בנוי בסלע וגינת אחר על גביו ונפחת. שמענו שאין בופין! והתני רבי חייה: בופין! נימר ולא פליגי, מאן דמר בופין – שהוא שם, ומאן דמר אין בופין – בשאין עומד שם.

נתנו לו זמן לקוץ. כמה הוא זמן? רבי הושעיה אמר: שלשים יום.

הלכה ה' מתני' מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו ונפל, אמר לו: "פנה את אבניך", אמר לו: "הגיעוד" – אין שומעין לו. משקבל עליו, אמר לו: "הילהך את וציאותיך ואני נוטל את שלי" – אין שומעין לו.

השוכר את הפועל לעשות עמו בתכן ובקש, אמר לו: "תן לי שכרי", אמר לו: "טול ממה שעשיתך בשכרך" – אין שומעין לו. משקבל עליו, אמר לו: "הילהך את שכרך ואני נוטל את שלי" – אין שומעין לו. המוציא וכלו לרשות הרבים – המוציא מוציא, והמזבל מזבל.

אין שורין מיט ברשות הרבים, ואין לזבנין לבנים. וגובלין מיט ברשות הרבים, אבל לא ללבינים. הבונה ברשות הרבים והמביא אבנים – המביא מביא, והבונה בונה. ואם הזיק – משלם מה שהזיק. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום.

גמרא תני: פורק אדם זבלו בפתח חצירו ברשות הרבים לפנותו מיד, אבל לשהותו – אסור. בא אחר והוזהק – הרי זה חייב.

רבי יודה אומר: בשעת הזבלים פורק אדם זבלו בפתח חצירו ברשות הרבים כדי שיתפרדו ברנגלי אדם ובהמה שלשים יום, שעל מנת בן הנחיל יהושע לישראל את הארץ.

פורק אדם עפרו בפתח חצירו ברשות הרבים לשהותו ולהעלותו על גבי דימוס מיד. לשהותו – אסור. בא אחר והוזהק בו – חייב.

לא יהא גזבל בצד זה, אלא במקום שבזנהו.

פורק אדם ואבניו בפתח חצירו ברשות הרבים לפנותו מיד. לשהותו – אסור. בא אחר והוזהק בהן – חייב.

מסר תחוצב לגמול – הגמול חייב. גמול לפתת – הפתת חייב. סתת לסבל – הסבל חייב.

העלה על גבי דימוס, והיה מפקפק בה, ונפלה הארדכל – חייב. מקרה הפתת לסבל, והוזהק, בין בסיתות בין באבן – הפתת חייב.

[דף ל"ז ע"א]

הפתת לסבל, והוזהק בסיתות – הפתת חייב. באבן – הסבל חייב. עלתה וישבה בדימוס, ונפלה – פטור:

הלכה ו' מתני' שתי גזות זו על גבי זו, והירק בנתיים, רבי מאיר אומר: של עליון. רבי יהודה אומר: של תחתון.

אמר רבי מאיר: ומה אם ירצה העליון ליטול את עפרו – אין באן ירק!

אמר רבי יהודה: ומה אם ירצה התחתון למלאות גינתו עפר – אין באן ירק!

אמר רבי מאיר: וכי מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה, מציין ירק זה חייב.

רבי שמעון אומר: כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול – הרי הוא שלו, והשאר – של תחתון.

גמרא מה יעשו? אפרים בשם ריש לקיש אומר: יחלוקו.

דבית רבי ינאי אמרי: עד עשרה טפחים.

רבי יוחנן אמר בשם רבי ינאי: ובלבד שלא יואננס.

כותל שבין שתי מחיצות ונפרץ. רב ושמואל, חד אמר: מחצת לזה ומחצת לזה, וחד אמר: כולו לזה וכולו לזה.

מה מפקה מביניהון? מציא מציאת, מאן דמר: מחצת לזה ומחצת לזה – ומחציו והילף לזה, ומחציו והילף לזה. ומאן דמר: כולו לזה וכולו לזה, המוציא – זכה.

הדרן עלה הבית והעלייה וסליקא לה מסכת בבא מציעא

הדרן עלה מסכת בבא מציעא והדרן עלה דעתן עלה מסכת בבא מציעא ודעתה עלה לא נתנשי מנה מסכת בבא מציעא ולא נתנשי מנה, לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא:

חנינא בר פפא. רמי בר פפא. נחמן בר פפא. אחאי בר פפא. אבא מרי בר פפא. רפרם בר פפא. רכיש בר פפא. סורחב בר פפא. אדא בר פפא. דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך פנינו ופסיפות עמה בית ישראל, ונהיה כלנו אנהו וצאצאיו וצאצאי עמה בית ישראל כלנו יודעי שמה ולומדי תורתה: מאני תחנמני מצותה, כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיה, למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיה, כי גם חיייתי, ברוך אתה יי, למדני חקיה: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנהו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משפיעים והם משפיעים. אנו משפיעים לדברי תורה, והם משפיעים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תודירם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי, בשם שעזרתני לסיים מסכת בבא מציעא, מן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה:

וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, נעמוד לי ולרועי, שלא תמוש התורה מפי ומפי רועי ורוע רועי עד עולם.

ותתקיים בי בהתהלך תנחה אתה, בשכבה תשמור עליה, ובקיצות היא תשיחה:

מי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד: יי עז לעמו ותן, יי יברך את עמו בשלום:

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' השותפין שרצו לעשות מחיצה בחדר – בונין את הכתל לאמצע.

מקום שנהגו לבנות גויל, גזית, כפיסין ולבינים – בונים. הכל כמנהג המדינה.

בגויל – זה נותן שלשה טפחים, וזה נותן שלשה טפחים. בגזית – זה נותן טפחיים ומחצה, וזה נותן טפחיים ומחצה. בכפיסין – זה נותן טפחיים, וזה נותן טפחיים. בלבינים – זה נותן טפח ומחצה, וזה נותן טפח ומחצה. לפיכך: אם נפל הכתל – המקום והאבנים של שניהם.

גמרא חיד תנינן תמן: אין חולקין את החדר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה! אמרי: תמן – בשאין שניהן רוצין, ברם הלא – בששניהן רוצין.

ואפילו תימר הלא, בשאין שניהן רוצין, רצה זה – בופין לזה, רצה זה – בופין לזה.

אמר רבי יוחנן: בופין בחדירות, ואין בופין בגגות. רבי נסה סבר מימר: בחדר

[דף א' ע"ב]

שהוא למעלה מן הגג, אבל גג שהוא למעלה מן החדר – בופין.

רבי יוחנן סבר מימר: בחדר שהוא למעלה מן הגג – בופין. אבל גג שהוא למעלה מן החדר – אין בופין.

הלכה ב' מתני' וכן בגינת, מקום שנהגו לגדור – יגדור. אבל בבקעה, מקום שנהגו שלא לגדור – אין מחייבין אותו. אלא אם רצה – בונים לתוך שלו, ועושה חזית מבחוץ. לפיכך: אם נפל הכותל – המקום והאבנים שלו. ואם עשו מדעת שניהם – בונים את הכותל באמצע, ועושים חזית מיכן ומיכן, לפיכך: אם נפל הכותל – המקום והאבנים של שניהם.

גמרא תני: בגינה, בין מקום שנהגו לגדור, בין מקום שנהגו שלא לגדור – בופין. אבל בבקעה, מקום שנהגו לגדור – בופין. שלא לגדור – אין בופין.

הלכה ג' מתני' המקוה את הבירו משלש רוחותיו, גדר את הראשונה, ואת השנייה, ואת השלישית – אין מחייבין אותו.

רבי יוסי אומר: אם עמד וגדר את הרביעית – מגלגלין עליו את הכל.

פוטל חצר שנפל – מחייבין אותו לבנותו עד ארבע אמות. בחוקת שנתו, עד שיביא ראיה שלא נתן. מארבע אמות ולמעלה – אין מחייבין אותו לבנותו. וסמוך לו פוטל אחר, אף על פי שלא נתן עליו את התקרה – מגלגלין עליו את הכל. בחוקת שלא נתן, עד שיביא ראיה שנתן.

גמרא רב הונא אומר: ובלבד בשעה שגנה עכשיו, דאין הוה בגי דכיפין –

[דף ב' ע"א]

בגי לה דכיפין. ברם הלא, הוה בגי דכיפין ובנתייה בליבניו, גבי ליה כיפין? וכל שעה דנפיל בגי לה?

רבי יוסי אומר: אם עמד וגדר הרביעית – מגלגלין עליו את הכל. רב הונא אומר: מגלגלין עליו פשוטו של פוטל.

עד דדון לארבו. לרחבו? אמר רבי נסא: פוטל חצר לא נעשה אלא להציל לו. סברין מימר: שאם רצה לקרות – אינו מקרה! אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, על ידי מרישיו.

הלכה ד' מתני' פופין אותו לבנות בית שער, ודלת לחצר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל התצירות ראויות לבית שער.

פופין אותו לבנות לעיר חומה, ודלתים ובקריה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל העירות ראויות לחומה.

כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר? שנים עשר חדש. קנה בה בית דירה – הרי הוא כאנשי העיר מיד.

גמרא אמר רבי לא: ביני אורחא, דמאן דמתפרנס מבני ליה שור, שנאמר (משלי י, טו) הוץ עשיר קרית עוון וגו'.

תני: שהה שם שלשים יום – הרי הוא כאנשי העיר לקופה. לבסות – ששה חדשים. לפסים ולזימיות – שנים עשר חדש.

[דף ב' ע"ב]

ובתרא כל הלין מילין, איתמר, לפסים ולזמיות – שנים עשר חדש! אמר רבי יוסי בי רבי בון: להיטי הפסח, בין לישא, בין ליתן.

הלכה ה' מתני' אין חולקין את תהצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה. ולא את השדה עד שיהא בה תשעת קבין לזה ותשעת קבין לזה. רבי יהודה אומר: עד שיהא בה תשעת חצאי קבין לזה ותשעת חצאי קבין לזה. ולא את הגנה, עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה. רבי עקיבא אומר: בית רובע.

ולא את המריקליו, ולא את המורן, ולא את השוכה, ולא את המלית, ולא את המריקין, ולא את בית חבד, עד שיהא בהם כדי לזה וכדי לזה.

אימתי? בזמן שאין שניהם רוצין. אבל בזמן ששניהן רוצין – אפילו בפחות יחלוקו.

וכתבי הקודש, אף על פי ששניהן רוצין – לא יחלוקו.

גמרא אמר רבי יוחנן: ארבע אמות שאמרו, חוץ מארבע אמות של פתחים. ותני בר קפרא כן: אין חולקין את תהצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה.

אמר רבי יוחנן: ארבע אמות שאמרו, לא שחן לו לקניין, אלא שיהא מעמיד בהמתו לשעה, ופורק חבילתו.

רבי יוחנן מקשי: כלום אמרו ארבע אמות אלא שיהא מעמיד בהמתו ופורק חבילתו לשעה? תני: אף חוליית חבור – יש לה ארבע אמות. דבי רבי ינאי אומר: אף בית התרנגולין – יש להן ארבע אמות.

רבי יוחנן בשם רבי בנאי: בכל – השותפין ממהין זה על זה בתהצר, חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל.

אמר רבי מתניה: תדא דתימור: במקום שהנשים מכבסות, אבל מקום שהאנשים מכבסין – לא בדא.

מסכת סוטה פרק אחד עשר

א. כל זמן שהיתה מרים קימת - היתה באר מספקת את ישראל. משמתה מרים מה אומר? (במדבר כ): "ותמת שם מרים" וגו', ולא היה מים לעדה - שנסתלקה הבאר. כל זמן שהיה אהרן קים עמוד ענן מנהיג את ישראל, משמת אהרן מהו אומר (במדבר כא): "וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב" וגו', נעשו ידים לאותו רשע ובא ונלחם את ישראל, אמר: איה הלך התיר שלהם המכביש להם את הארץ.

ב. כל זמן שהיה משה קים - היה מן יורד להם לישראל, משמת משה מהו אומר? (יהושע ה): "וישבת המן ממחרת", ולא שהמן היה תולה להם בחייו אלא אף במיתתו, שמן המן שלקטו ביום שמת משה, אכלו הימנו משבעה באדר ועד ששה עשר בניסן שלשים ותשעה ימים עד שהקריבו את העמר בגלגל, שנאמר (שמות טז): "ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת", שאין תלמוד לומר "עד בואם", מה תלמוד לומר "עד בואם אל קצה ארץ כנען", אלא מלמד שמן המן שלקטו ביום שמת בו משה אכלו הימנו, משבעה באדר ועד ששה עשר בניסן שלשים ותשעה יום עד שהקריבו עמר בגלגל, לא פסק המן, ולא רצו לאכל מתבואת ארץ כנען. רבי אליעזר בן עזריה אומר: משלו משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שאמר לעבדו: מזג לי בחמין, אמר לו: אין כאן חמין. אמר לו: אם לאו, מזג לי בצונן, להודיעו כמה היה יפה להם לישראל, שאילו ירד מן לישראל לא אכלו מתבואת ארץ כנען. שנה שיצאו בה ישראל ממצרים, בששה עשר באייר ירד מן לישראל, ובשבעה באדר פסק מלירד. אותו היום מת משה, ובששה עשר בניסן קלה מה שבידן, שנאמר (שם): "ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא". דבר אחר: מה תלמוד לומר? (שם): "ובני

ישראל אכלו את המן ארבעים שנה". והלא חסרין שלשים יום, אלא שאכלו עוגות מצות שהוציאו בידן ממצרים, שהיה יפות להם כמין.

ג. ומניין שבשבעה באדר נולד משה, שנאמר (דברים לא): "ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", שאין תלמוד לומר "היום", ומה תלמוד לומר 'היום'? מלמד שהיום מלאו שנותיו. דבר אחר, מה תלמוד לומר "היום"? מלמד שהן מאה ועשרים שנה מכונות מיום ליום. דבר אחר, מה תלמוד לומר 'היום', מלמד שהקדוש ברוך הוא משלים שנותן של צדיקים ברצון ובשמחה, שנאמר (שמות כג): "את מספר ימיו אמלא", ומניין שבשבעה באדר מת משה? שנאמר (דברים לד): "ויכפו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום" וגו'. (יהושע א): "ויהי אחרי מות משה עבד ה' וגו' ועתה קום עבד וגו' ויצו יהושע את שוטרי העם לאמר עברו בקרב המחנה וגו', ואומר (יהושע ד): "והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון" וגו', צא ממנו שלשים ושלשה למפרע, ואתה מוצא שבשבעה באדר מת משה.

ד. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: כיון שיצאו ישראל ממצרים נתמנו להן שלשה פרנסים טובים, אלו הן: משה ואהרן ומרים, בזכותן נתנו להם שלש מתנות - באר ועמוד ענן ומן. באר - בזכות מרים. עמוד ענן - בזכות אהרן. מן - בזכות משה. מתה מרים - בטלה הבאר, וחסרה בזכות משה ואהרן. מת אהרן - בטל עמוד הענן, וחסרו שניהם בזכות משה. מת משה - בטלו שלשתן ולא חזרו, שנאמר (דברים יא): "ואכחיד את שלשת הרועים בירח אחד" וגו', והצרעה לא עברה את הירדן, אלא עמדה על שפת הירדן וזרקה בהן מרה.

ה. כל זמן שהיו יהושע והזקנים קימים לא עמד שיקרא בבני ישראל, ולא הזיקו עובדי כוכבים את ישראל, שנאמר (שופטים

ב: "ויעבדו העם את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע", משממת יהושע והזקנים, מהו אומר? (שופטים א): "ויעבדו בני ישראל את כושן רשעתים שמונה שנים"; למה נקרא שמו רשעתים? ד שפשה שתי רשעות, אחת שנשתעבד בהם בישראל, ואחת שעבר על השבועה.

ו. כל זמן שהיה שמואל קים - היו פלשתים נופלים ביד ישראל, שנאמר (שמואל א ז): "ותהי יד ה' בפלשתים כל ימי שמואל", משממת שמואל, מהו אומר? (שמות כה): "וימת שמואל ויאספו ויקבצו פלשתים את מחניהם לצבא להלחם עם ישראל", כתוב אחד אומר: "ושמואל מת וגו', וכתוב: "וימת שמואל וגו', אלא שמואל, מת - זו מיתה ודאי. וימת שמואל - לענינו של שאול. רבי אליעזר אומר: הרי הוא אומר (שם): "ויאמר לה מה תארו ותאמר איש זקן עולה", שלא תעלה על דעתך שלא מת שמואל, אלא מת הוא, ואומר (שמות כח): "ויספדו לו כל ישראל ויקברוהו ברמה בעירו"; וכי אין אנו יודעין שהרמה עירו? אלא מלמד שספדו לו כל ישראל כדרך שספדוהו ברמה.

ז. כיוצא בדבר אתה אומר? (שמואל א י ב): "בלכתך היום מעמדי וגו' בצלצח", היכא מצינו שנקברה רחל בגבול בנימין בצלצח? והלא לא נקברה אלא בבית לחם חלקו של יהודה? שנאמר (בראשית לה): "ותמת רחל ותקבר בדרך אפרת", ואין אפרת אלא חלקו של יהודה, שנאמר (מיקה ה): "ואתה בית לחם אפרתה צעיר להיות באלפי יהודה", אלא אמר לו, עכשו שאני מדבר עמך הנם על קברות רחל אתה הולך, והן באין, ומוצא אתה אותן בגבול בנימן בצלצח. כיוצא בדבר אתה אומר (שמואל א כב): "ושאול יושב בגבעה תחת האשל ברמה וחייתו בידו", אם בגבעה אין ברמה, ואם ברמה אין בגבעה, אלא מי מעמיד רגלי של שאול בגבעה? בית דינו

של שמואל הרמתי. כיוצא בדבר אתה אומר (תהלים קכב): "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים", אפשר לומר כן? אלא מי מעמיד רגלינו במלחמה? בתי דינין של דוד שיושבים בשערי ירושלים, כיוצא בדבר אתה אומר (זכריה יד): "יסוב כל הארץ כערכה מגבע לרמון נגב ירושלים"; והלא נגב ירושלים מישור היה, וגבע לרמון מקום טרשין וקפקסין? אלא מה גבע לרמון עתידות להיות מישור נגד ירושלים, כך כל ארצות עתידות להיות מישור נגד ירושלים.

ח. כיוצא בדבר אתה אומר (שמואל ב כא): "ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדרי אל וגו' המחלתי", היכן מצינו שנתנה מיכל לעדריאל המחלתי? והלא לא נתנה אלא לפלטי בן ליש אשר מגלים? שנאמר (שמואל א כה): "ושאול נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש", אלא מקיש נשואי מיכל לנשואי מרב, מה נשואי מרב בעברה - אף נשואי מיכל לפלטי בן ליש בעברה היה.

ט. שאלו תלמידיו את רבי יוסי: האידך נשא דוד אחות אשתו. אמר להן: לאחר מיתת מרב נשא. רבי יהושע בן קרחה אומר: שלא היו קדושי קדושין גמורים, שנאמר (שמואל ב ג): "תנה את אשתי את מיכל אשר ארשתי לי" וגו'. כשם שלא היו קדושי קדושין גמורים, כך לא היו נשואין נשואין גמורים. כתוב אחד אומר: (שמואל ב כא): "ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל וגו' המחלתי", וכתוב אחד אומר (שמואל ב ו): "ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה", כיצד יתקמו שני כתובין הללו? אמור מעתה, בנים של מרב היו, ילדה מרב וגדלה מיכל אותן, ונקרא על שמה, שנאמר (רות ד): "ותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי", ואומר (במדבר ג): "ואלה תולדות אהרן ומשה וגו'".

מסכת סוטה פרק שנים עשר

א. (דברי הימים ב): "בשנת שלשים ושש למלכות אסא עלה בעשא מלך ישראל על יהודה ויבן את הרמה וגו', אפשר לומר כן? והלא אסא קבר את בעשא בשנת עשרים ושש למלכותו, מה תלמוד לומר בשנת שלשים ושש? נגד שלשים ושש שנה שנתחתן שלמה במלך מצרים, ונגד שלשים ושש שנה שנגזרה גזרה על מלכות בית דוד שתתחלק, ובאחרונה עתידה שתחזור להם, וכנגד שלשים ושש שנה שנגזרה גזרה על מלכי ארם, שיהיו שוטנין על ישראל, ובאחרונה עתידין לפול בני דוד, לכך נאמר בשנת שלשים ושש שנה למלכות אסא.

ב. וימת כדבר ה' אשר דבר אליהו וימלך יהורם תחתיו בשנת שתים ליהורם בן יהושפט מלך יהודה" (מלכים ב א), אפשר לומר כן? והלא יהושפט מלך אחרי חמש שנים! אלא כיון שהלך יהושפט מלך יהודה עם אחאב מלך ישראל לרמות גלעד, נגזרה גזרה על יהושפט להרג, שנאמר (מלכים א כב): "ויהי כראות שרי הרכב את יהושפט וגו', ראוי להרג באותה שעה, אלא מלמד שבשכר זעקה שזעק תלה לו הכתוב שבע שנים והיה מונין לבנו.

ג. "בן שלשים ושתים שנה יהורם במלכו ושמונה שנה מלך בירושלים" (דברי הימים ב כא). ובאחזיהו בנו מהו אומר? "בן ארבעים ושתים שנה אחזיהו במלכו ושנה אחת מלך בירושלים" (שם כב). ובמקום אחר הוא אומר (מלכים ב ח): "בן עשרים ושתים שנה אחזיהו במלכו". אמר רבי יוסי: וכי האיק אפשר לבן שיהא גדול מאביו עשרים שנים? אלא כיון שהשיא אסא מלך יהודה את בתו של עמרי מלך ישראל ליהושפט בנו לאשה, נגזרה על מלכות דוד שתחלה עם בית אחאב, שנאמר (דברי הימים ב כב):

"ומאלהים היתה תבוסת אחזיהו" וגו', ונפלו שניהם בו ביום זה עם זה.

ד. כיוצא בו (דברי הימים א ה): "כלם נתיחסו בימי יותם מלך יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל", אפשר לומר כן? והלא עזיה קבר את ירבעם ועוד שלשה מלכים אחריו, אלא כל אותן עשרים וחמש שנה שהיה עזיה המלך מצורע (דברי הימים ב כו) "ותם בנו על בית המלך שופט את עם הארץ".

ה. עד שלא נגנו אליהו - היתה רוח הקדש מרבה בישראל, שנאמר (מלכים ב ב): "ויאמר אליהו אל אלישע שב נא פה כי ה' שלחני עד בית אל", מהו אומר (שם)? "ויצאו בני הנביאים אשר בית אל אל אלישע" וגו'. מהו אומר? (שם): "ויגשו בני הנביאים אשר ביריחו וגו' כי ה' שלחני הידרדנה" וגו', מהו אומר (שם): "וחמשים איש מבני הנביאים הלכו ויעמדו מנגד מרחוק וחנו עמו ושניהם עמדו על הידרדן", יכול מפני שהן מועטין? תלמוד לומר: "וחמשים איש" וגו', יכול מפני שהן קטנים? תלמוד לומר: "ויאמרו אליו הידעת כי היום ה' לוקח את אדוניך", 'אדונינו' לא אמרו אלא 'אדוניך' - מלמד שכלם חבריו של אליהו היו, והיו שקולין כנגד אליהו, ומניין שנסתלקה מהן רוח הקדש? שנאמר (שם): "ויאמרו אליו הנה נא יש את עבדיך חמשה, חמשים אנשים בני חיל" וגו'. אפשר לבני אדם, אמר אומרים "הידעת כי היום ה' לוקח את אדוניך", ועכשו אומרים "לכו נא ויבקשו את אדוניך"? אלא מלמד שנסתלקה מהן רוח הקדש. (שם): "ויפצרו בו עד בוש ויאמר שלחו"; מה תלמוד לומר "עד בוש"? מלמד שהיה בוש מהם. דבר אחר, "עד בוש", מה תלמוד לומר "עד בוש"? כלומר שנתביש מהם, כדי שלא יאמרו אינו רוצה להקביל פני רבו, כל זמן שהיה אלישע קים לא היו גדודי ארם באין בגבול ישראל, שנאמר (מלכים ב י): "ולא יספו גדודי ארם לבא בארץ

ישראל", משמת אלישע מהו אומר (מלכים ב יא): "וימת אלישע ויקברוהו וגדודי מואב יבואו בארץ ישראל".

מסכת סוטה פרק שלשה עשר

א. משנבנה בית ראשון – נגנו אהל מועד, ונגנו עמו קרשיו, קרסיו, ובריהיו ועמודיו ואדניו, ואף על פי שלא היו משתמשים אלא בשלחן שעשה משה, ומנורה שעשה משה לא היתה צריכה שמן המשחה, שקדשה הראשונה קדשה לשענה וקדשה לעתיד לבא.

ב. משנגנו הארון – נגנו עמו צוצנת המן וצלוחית של שמן המשחה, ומקלו של אהרן שקדיה, פרחיה, וארגז שהשיבו פלשתים דורון לאלהי ישראל – כלם היו בבית קדש קדשים. ומשנגנו הארון – נגנו עמו. ומי גנו? יאשיה המלך גנום. מה ראה? פיון שראה שכתוב בתורה (דברים כח): "יולך ה' אותך ואת מלכך" וגו', פקד ללויים וגזוהו, שנאמר (דברי הימים ב לה): "ויאמר ללויים המבינים לכל ישראל וגו', תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה מלך ישראל אין לכם משא בכתף"; אמר להם: גזו אותו שלא יעלה לבבל כשאר כל הפלים, שתחזירוהו למקומן, שנאמר (דברי הימים ב לה): "עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל", מיד גזו. רבי אליעזר אומר: ארון גלה לבבל, שנאמר (דברי הימים ב לה): "לא יתור דבר אמר ה'", ואין דבור אלא דברות שבו. רבי שמעון אומר: הרי הוא אומר (דברי הימים ב לו): "לתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר ויביאהו בכלה עם כלי חמדת בית ה'" – זהו ארון. רבי יהודה בן לקיש אומר: ארון במקומו נגנו, שנאמר (מלכים א ה): "ויאריכו הפדים ויראו וגו' ויהיו שם עד היום הזה".

ג. משחרב בית המקדש ראשון בטלו ערי מגרש, ופסקו אורים ותמים, ובטלה מלוכה מבית דוד, שנאמר (עזרא ב): "ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש

הקדשים עד עמד הכהן לאורים ותמים". אמר לו: כאדם שאומר לחברו עד שיהיו מתים או עד שיבא משיח בן דוד.

ד. משמתו חגי זכריה ומלאכי – נסתלקה רוח הקדש מישראל, ואף על פי כן היו משתמשים בבית קול. פעם אחת היו מסבין בעלית בן גוריון ביריחו, יצתה בת קול מן השמים ואמרה: יש בכם אדם אחד שראוי שתשרה עליו שכינה, אלא שאין דורו זכאי לכך, נתנו עיניהם בהלל הזקן. וכשמת, הספידוהו: "הי חסיד הי עניו תלמידו של עזרא".

ה. ושוב פעם אחרת היו מסבין בעליה ביבנה, ויצאת בת קול ואמרה: "יש כאן אחד שראוי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו זכאי לכך", נתנו עיניהם בשמואל הקטן, כשמת, הספידוהו: "הי עניו הי חסיד תלמידו של הלל הזקן". ואף הוא אמר בשעת מיתתו: "שמעון וישמעאל לחרבא וחברוהי לקטלא, ושאר עמא לביזא ועקו סגיאין עתידין למיתי על עולמא". ואף על רבי יהודה בן בכא בקשו לומר בן: "הי עניו הי חסיד תלמידו של שמואל הקטן", אלא שנטרפה השעה – שאין מספדין הרוגי מלכות.

ו. יוחנן כהן גדול שמע דבר מבית קדש הקדשים: "נצחין טליא דאזלי לאגתא קרבא באנטוכת"², וכתבו אותה השעה ואותו היום, וכוננו, ואותה שעה היתה שנצחו. שמעון הצדיק שמע דבר מבית קדש הקדשים: "בטלת עבדתא, דיאמר סנאה לאיתאה להיכלא, ונהרג גסקלנוס

¹ שמעון וישמעאל לחרב, וחבריו להרג, ושאר

העם לבנה וצרות רבות עתידות לבוא על העולם.

² נצחו הילדים שהלכו לערף קרב באנטוכת.

ובטלו גזרותיו³; ובלשון ארמי שמע ולא הבינו.

ז. כל זמן שהיה שמעון הצדיק קים, היה נר מערכי תדיר, משמט, הלכו ומצאוהו שכבה, מכאן ואילך מוצאין אותה, פעמים ככה פעמים דלוק. כל זמן שהיה שמעון הצדיק קים - היתה מערכה תדירה, כשנסדרין אותה בשחרית היתה מתגברת והולכת כל היום כלו, והיו מקריבין עליה תמידין ומוספין ונספיהן, ולא היו מוסיפין עליה אלא שני גזרי עצים עם תמיד של בין הערבים, כדי לקים מצות עשה, שנאמר (ויקרא ו): "ובער עליה הכהן" וכו'. משמט שמעון הצדיק - תשש כחה של מערכה, כשנסדרין אותה בשחרית לא היו נמנעין מלהוסיף עליה עצים כל היום כלו, כל זמן שהיה שמעון הצדיק קים - ברכה נכנסת בשתי לחם ובלחם הפנים, שתי הלחם מתחלקת בעצרת לכהנים, ולחם הפנים ברגל לכל המשמרות, יש מהן שאוכלין ושבעין ויש מהן שאוכלין ומותרים, ולא עלה ביד כל אחד ואחד אלא כזית. משמט שמעון הצדיק לא היתה ברכה נכנסת לא בשתי הלחם ולא בלחם הפנים. הצנועין מושכין ידיהן והגרגרנין חולקין ביניהם, ולא עלה ביד כל אחד ואחד אלא כפול. מעשה בכהן אחד מצפורי שנטל חלקו וחלק חברו, ואף על פי כן לא עלה בידו אלא כפול, והיו קורין אותו בן החמץ עד היום הזה.

ח. אותה שנה שמת בה שמעון הצדיק היה אומר: "בשנה הזו הוא מת!" אמרו לו: מנין אתה יודע? אמר להם: כל ימות הכפורים היה זקן ולובש בגדים לבנים ומתכסה לבנים - נכנס עמי ויצא עמי. שנה זו, נכנס עמי ולא יצא עמי. לאחר הרגל

חלה שבעת ימים ומת. משמט שמעון הצדיק פסקו מלברך בשם⁴.

ט. מעוררין - אלו הלויים שהיו עומדים על הדוכן, ואומרים (תהלים מד): "עורה למה תישן ה'" וגו'. אמר להן רבי יוחנן בן זכאי: וכי יש שינה לפניו? והלא כבר נאמר (תהלים קכא): "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", אלא כל זמן שישאל שריון בצער ועובדי כוכבים בנחת ובשלחה, לכה נאמר: "עורה למה תישן ה'". נוקפין - אלו שהיו חובטין אותו במקלות בין קרניו בדרך שעושים לעבודת כוכבים. אמר להם רבן יוחנן בן זכאי: עד מתי אתם מאכילין נבלות למזבח? עמד והתקין להם טבעות בקרקע.

י. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים בחלו של מועד, אף הוא גזר על הודאי ובטל את הדמאי, לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד, ומעשר ראשון ומעשר שני - מקצתן מעשרין ומקצתן אין מעשרין. אמר להם: "בני! בואו ואמר לכם, כשם שתורמה גדולה יש בה עון מיתה - כך תורמת מעשר וטבל יש בה עון מיתה". עמד והתקין להם, הלוקח פרות מעם הארץ - מפריש מהן מעשר ראשון ומעשר שני, מעשר ראשון מפריש ממנו תרומת מעשר, ונותנה לכהן. ומעשר שני עולה ואכלה בירושלים, מעשר ראשון ומעשר עני - המוציא מחברו עליו הראיה.

מסכת סוטה פרק ארבעה עשר

יד, א רבי יוחנן בן זכאי אומר: משרבו הרצחנים - בטלה עגלה ערופה, לפי שאינה באה אלא על הספק. משרבו הרצחנים בגלוי - בטלה עגלה ערופה. משרבו המנאפים - פסקו מי המרים, לפי

⁴ ספרים אחרים: 'נמנעו אחיו מלברך בשם'.

³ בטלה העבודה שרצה השונא להביא להיכל, ומת וכו'.

מכותים - התחילו עובדי כוכבים להתמעט וישראל להתרומם, ואין נוח בעולם לישראל.

מסכת סוטה פרק חמשה עשר

א. משחרב בית המקדש - בטל שמיר ונפת צופים. אמר רבי יהודה: מה טיבו של שמיר זה? בריתו כשעורה, מששת ימי בראשית נברא, ואין כל דבר קשה יכול לעמד בפניו, במה משמין אותו? כורכין אותו בספוגין של צמר, ומניחין אותו באיטני של אבר מלאה סבין שעורה, ובו בנה שלמה את בית המקדש - ויהיית בהבנותו אבן אבן שלמה מסע נבנה - הדברים ככתבן; דברי רבי יהודה. רבי נחמיה אומר: וכי אפשר לומר כן? והלא כבר נאמר: "כל אלה אבנים יקרות וגו' מגירות במגרה"?! אם כן מה תלמוד לומר "לא נשמע בבית בהבנותו" - שהיה מתקן מבחוץ ומכניס מבפנים. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה באבני מקדש, ודברי רבי נחמיה באבני ביתו, ונותנים אותו על גבי אבנים, על גבי קורות, ומתפתחים לפניו כלוחי פנקס, ולא עוד אלא שנותנין אותו על גבי ברזל, הוא בוקע ויורד מלפניו, ואין כל דבר יכול לעמד בו.

ב. אמר רבי שמעון בן גמליאל: תדע שנתארוו טללים, שבראשונה, כשהיה טל יורד על גבי תבן ועל גבי קש - מלבין. שנאמר (שמות טו): "והנה על פני המדבר דק מחספס"; ועכשו משחיר. בראשונה היה כל עיר שהיו טללין מרבין מחברותיה - היו פרוותיה מרבין. עכשו - ממעטין. רבי שמעון בן גמליאל אומר, משום רבי יהושע: מיום שחרב בית המקדש - אין יום שאין בו קללה, ולא ירד טל לברכה, ונטל טעם הפרות, וראשון ראשון עומד. רבי יוסי אומר: אף נטל שמן הפרות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: טהרה נטלה את הטעם ואת הריח, מעשרות נטלה שמן דגן.

שאין מי המרים באים אלא על הספק, עכשו כבר רבו הרואים בגלוי. משרבו בעלי הנאה - נתענתו הדינין ונתקלקלו המעשים ואין נח בעולם. משרבו רואי פנים בדין - בטל "לא תגורו", ופסק "לא תכירו", ופרקו על שמים ונתנו עליהם על בשר ודם. משרבו לוחשי לחישות בדין - חרון אף בישראל ונסתלקה השכינה, משום שנאמר: "בקרב אלקים ישפט". משרבו "אחרי בצעם לבם הולך" - רבו "אומרים לרע טוב ולטוב רע". משרבו "האומרים לרע טוב ולטוב רע" - רבו "הוי" בישראל. משרבו מושכי הרק - רבו היהירים, ונתמעטו התלמידים, והתורה חזרה על לומדיה. משרבו היהירים - נתחלו בנות ישראל להנשא ליהירים, שאין דורנו רואה אלא לפנים. משרבו מטילי מלאי על בעלי בתים - רבה השחד והטית המשפט ופסקה טובה והיה לאחור ולא לפנים. ועליהם נאמר, כעל בני שמואל (שמואל א ח): "לא הלכו בניו בדרךיו וגו'". וכי לקחו שחד ומשפט הטו? - רבי מאיר אומר: חלקם שאלו בפיהם. רבי יהודה אומר: מלאי הטילו על בעלי בתים. רבי עקיבא אומר: קפה יתרה של מעשר נטלו בזרוע. רבי יוסי אומר: מתות נטלו בזרוע. אף על פי שלא קלל עלי את שמואל אלא על תנאי, ראה האיד דבקה בו. משרבו מקבלני טובתך ומחזיקני טובתך - רבו איש הישר בעיניו יעשה, שפלים הגבהו וגבוהים השפלו, ומלכותא אזלא ונולה, משרבו צרי עין וטורפי טרף - רבו מאמצי הלב מלהלוות, ועברו על מה שכתוב בתורה: "השמר לך פן" וגו'. משרבו נטיות הגרון מסקרות העינים - רבו מים המרים, אלא שפסקו. משרבו מקבלי מתנות - נתמעטו הימים ונתקצרו השנים, דכתיב: "ושונא מתנות יחיה". משרבו זוחי הלב - רבו מחלקת בישראל, תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן - רבו מחלקת בישראל, שנעשה תורה כשתי תורות. משרבו מקבלי צדקה

הרצעין⁷, מסרו לבעל זמורה⁸, וחקטוהו, והיה קשה מבעל זמורה. ומסרוהו לקטרון⁹ וחקטו, והיה קשה מקטרון, ומסרוהו לשלטון והטילו בקמין¹⁰. אף ישראל – צרות – אחרונות משפחות את הראשונות.

ד. בפלמוס של אספספנוס – גזרו על עטרות חתנים. ואלו הן עטרות חתנים, של מלח ושל גפרית, אבל של ורד ושל הדס – התירו. בפלמוס של טיטוס גזרו על עטרות כלות, זה עיר של זהב, אבל יוצא בגפה של מלת. ושלל ללמד את בנו יונית, התירו להם לבית רבן גמליאל ללמד בניהם יונית מפני שהן קרובין למלכות. ושלל לסוד את ביתו בסיד – בכיצת הסיד, ואם ערב בו חול או תבן – מתר. רבי יהודה אומר: אם ערב בו חול – הרי זה טרפסיד¹¹ ואסור. אם ערב בו תבן – מתר. פלמוס האחרון גזרו על חפת חתנים. אלו הן חפת חתנים – זהורית המזהבת, אבל עושה הוא אפפירות¹², ותולה בה כל מה שירצה, ושלל תצא כלה באפריון בתוך העיר, ורבותינו התירו שתצא באפריון בתוך העיר, אף על פליטין¹³ גזר רבי יהודה בן בבאי, ולא הודו לו חכמים.

משמת רבי אליעזר – בטל כבוד התורה. משמת רבי יהושע – בטלו אנשי עצה, ופסקה מחשבה מישראל. משמת רבי עקיבא – בטלו זרועות התורה, ופסקו מעינות החכמה. משמת רבי אליעזר בן עזריה – בטלה עטרת חכמה, שעטרת חכמים עשרם. משמת בן עזאי – בטלו השקננין. משמת בן זומא – בטלו הדרשנין. משמת רבי חנינא בן דוסא – בטלו אנשי מעשה מישראל. משמת אבא יוסי בן קטינתא "איש קטנתא" – נחקטנה חסידות מישראל, ולמה נקרא שמו "איש קטנתא"? – שהוא מקטני החסידים. משמת רבן שמעון בן גמליאל – בא גובאי ורבו צרות. משמת רבי – נכפלו צרות. משמת רבי – בטלה ענוה ויראת חטא. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין לך כל צרה שבאה על הצבור, שאין בית דין מבטלין שמחה כנגדה.

ג. משבטלה סנהדרין – בטל שיר בית המשתאות. וכי מה היתה סנהדרין מועלת להן לישראל? אלא לענין שנאמר (ויקרא כ): "ואם העלם יעלימו עם הארץ" וגו'. בראשונה היתה אימת סנהדרין עליהן, ולא היו אומרים דברי נבלה בשיר. אבל עכשו שאין אימת סנהדרין עליהן – הן אומרים דברי נבלה בשיר. בראשונה לא היו נפרעין אלא מאותו איש, עכשו ממנו ומקרוביו, שנאמר (ויקרא כ): "ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו" וגו'. משלו משל למה הדבר דומה? לאחד שספר ביער, ומסרוהו לרועץ⁶, ורצעו, היה קשה מן

⁷ היה קשה החטא מן הרועץ, האיש שספר

היה קשה מן הרועץ.

⁸ למי שמכה בשומים של ענפים רכים.

⁹ מי שיש בידו לקושרו ולתת ידיו ורגליו

בכבלים.

¹⁰ תנור אש.

¹¹ החול מתק את הסיד ועושה אותו חזק וטוב,

ואף על פי שמשחיר קצת – אסור.

¹² אריגות שעושים מן הקנים ומן העצים.

¹³ שומן אפרסמון.

⁵ משלו את הצרות שבאות על ישראל מעת

שחרב בית מקדשנו וגלינו מארצנו – למה

הדבר דומה?

⁶ למי שמכה ברצועה.

סדר נזיקין

מסכת בבא קמא פרק ראשון

א,א¹⁴ כל שחבתי בשמירתו חבתי בנזקו - זה השור והבור. הכשרתי במקצת נזקו כהקשר כל נזקו - זה הבור. חבתי בתשלומי נזקו - מלמד שהבעלים מטפלין בנבילה. נכסין שאין בהן מעילה - פרט לשור של ישראל שנגח לשור של הקדש, ושור של הקדש שנגח לשור של ישראל. נכסין שהן של בני ברית - פרט לשור של ישראל שנגח לשור של כנעני. נכסין המיוחדין - פרט לנכסי הפקר. חוץ מרשות המיוחדת למזיק - פרט לשהזיק שור ברשותו. ורשות הנזק והמזיק. וכשהזיק חב המזיק - בגון חצר השתפין והבקעה. נכסין המיוחדין - שהן חוץ מרשות המיוחדת למזיק. ורשות הנזק והמזיק. והשומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר, שהזיק שור ברשותו - מועד משלם נזק שלם, ותם משלם חצי נזק. אחד נזקי אדם ואחד נזקי בהמה - שמין להם מן העיזית, שנאמר (שמות כב, ד): "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם".

א,ב¹⁵ שום כסף - אין אומרים תצא פרה בטלית, ולא טלית בפרה. אלא שמין אותן כספים. שוה כסף - מלמד: שאין בית דין שמין אלא מדבר שיש בו אחריות. תפס הנזק במטלטלין - שמין לו מהן בפני בית דין, ואפלו מן היתומים. והוא - שתפס מחיים. בפני בית דין - מלמד שאין חיב עד שיעמד בדיון. ולא בבית דין הדייטות. על פי עדים - מלמד: שכל דבר שהוא קנס - אין משלם על פי עצמו. בני חורין ובני

ה. אמר רבי ישמעאל בן אלישע: מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, אלא שאין בית דין גוזרין על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולין לעמד בה. הוא היה אומר: הואיל ועוקרין את התורה מבינותינו, ושלא לנכנס לשבוע הבן, דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליה. אמרו לו: הנח להן לישראל מוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידין. משחרב בית האחרון רבו פרושין בישראל - שלא לאכל בשר ולשא לשתות יין, נטפל להם רבי יהושע, אמר להם: מפני מה אין אתם אוכלים בשר ואין אתם שותים יין? אמרו לו: נאכל בשר? שבכל יום היה תמיד קרב על גבי המזבח עכשו בטל! נשתה יין שמנסכים על גבי המזבח ועתה בטל! ? אמר להם: אם כן, להם לא נאכל - שכבר בטלו מנחות ושתי הלחם ולחם הפנים. מים לא נשתה - שמהן היו מנסכין מים בחג. תאנים וענבים - לא נאכל שכבר בטלו מנחות בעצרת! שתקו. אמר להם: בני! בואו ואמר לכם: להתאבל יותר מדאי - אי אפשר, ושלא להתאבל כלל - אי אפשר, אלא כן אמרו חכמים: סד אדם את ביתו בסיד ומשיר דבר מעט זכר לירושלים. עושה אדם כל צרכי הסעודה ומשיר דבר מעט זכר לירושלים. עושה אשה כל תכשיטיה ומשירה דבר מעט זכר לירושלים, שנאמר (תהלים קלז): "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי" וגו'. וכל המתאבלים עליה בעולם הזה - שמחים עמה לעולם הבא, שנאמר (ישעיה סו): "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה" וגו'.

סליק סדר נשים בסייעתא דשמיא

¹⁴ הלכה זו בנויה על פי משנה בפרק ראשון דבבא קמא משנה ב', וכאן הולץ ומפרשה פסקה ופסקה, כל דבר שכתוב שם - מזה ענינו.

¹⁵ על פי משנה ג' שם.

ברית - יצאו עובדי כוכבים, ועבדים, ופסולי עדות. **נשים בכלל הנזק** - אף על פי שלא דבר הכתוב אלא באיש, סופנו לרבות את האשה, הנזק והמזיק בתשלומין לשלם חצי נזק.

אג, חמשה תמין וחמשה מועדין - אף הצבוע. רבי אלעזר אומר: אף הנחש. במה דברים אמורים? בזמן שבאו מן המדבר, אבל אם היו מרום¹⁶, מועד - משלם נזק שלם, תם - משלם חצי נזק. והנחש - בין כך ובין כך מועד לשלם. **הבהמה אינה מועדת לא לגח ולא לגוף ולא לשוך ולא לרביץ ולא לבעט** - על כלן משלמת חצי נזק, בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים - ¹⁷ונתנו צורות מתחת רגליה ונפל על הכלי ושברתו - משלמת חצי נזק. היתה מהלכת כדרכה ברשות הרבים, ודרסה על הכלי ושברתו, ונתנו הימנו חרס ושבר כלי אחר: על הראשון - משלם נזק שלם. ועל האחרון - משלם חצי נזק.

אד, בהמה שנכנסה מאליה לרשות היחיד, והזיקה בידה, וברגלה, ובקרנה, ובעל שעליה, ובמשוי שעל גבה, ובעגלה כשהיא מושכת - משלמת נזק שלם. והמזיק בכרמלית - משלם נזק שלם. בהמה שהיתה מהלכת כדרכה ברשות הרבים, נפלה לגנה ונהנית - משלמת מה שנהנית. מצד הרחבה ומתוך החנות - משלמת מה שנהנית. כיצד משלמת מה שנהנית? אומדין כמה אדם רוצה להאכיל את בהמתו מה שאכלה היא, אינו ראוי להאכילה¹⁸, לפיכך אם אכלה חטין

הראויות לה - הרי זו פטורה. שנתה ואכלה - משלמת מה שהזיקה. כיצד שנתה ואכלה? היתה קפתו מפשלת לאחוריו ברשות הרבים. פשטה פרה פיה לתוכה ואכלה - משלמת מה שהזיקה. משאוי שנתן על פתח החנות, חציו בפנים וחציו בחוץ, פשטה פרה פיה לתוכו ואכלה - הרי זו פטורה.

א, בהמה שאכלה אוכלין שאין ראויין לה, ושתתה משקין שאין ראויין לה. וכן חיה שאכלה אוכלין שאין ראויין לה, ושתתה משקין שאין ראויין לה. טרפה את הבהמה ואכלה את הבשר, חמור שאכל כרשיניו, פרה שאכלה שעורין, חזיר שאכל חתיכות של בשר, כלב שלקלק את השמן - משלמין נזק שלם.

בהמה - מועדת לילך כדרכה לשבור, למעך את האדם ואת הפרות ואת הכלים, בין שהזיקה ברגלה בדרך הלוחה, ובגופה בדרך הלוחה. חמור - במשאו שעליו בדרך הלוחה. סומכוס אומר: חזיר שהיה נובר והזיק בחוטמו - משלם נזק שלם.

או, ארבעה כללים היה רבי שמעון בן אלעזר אומר בנזקין: כל מקום שיש רשות לנזק ולא למזיק - חייב בנזק שלם. למזיק ולא לנזק - פטור מן הכל. לזה ולזה, כגון חצר השתפין והבקעה, על השן ועל הרגל - פטור. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה: מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק.

כל מקום שאין רשות לא לזה ולא לזה, כגון חצר שאינה של שניהם, על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה. מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: רבי

¹⁶ שנגדלם בביתו והאכילם מידו.

¹⁷ זה המשך למילים "ולא לבעט", ובדברי המשנה בתחלת פירוש הרגל: היתה מכעסת או שהיו צירות מנתוין תחת רגליה.

¹⁸ הוא בעל הבהמה אינו דרכו ורגל להאכיל לבהמתו שעורים, מפל מקום אומרים באדם אחר

שנגיל להאכיל לבהמתו שעורים, פשהוא מוצאם בזול.

והעליון בתחתון - התחתון פטור. ואם אמר לו 'קבלני' ²³ שניהן אחראין זה לזה.

בב איזהו תם ואיזהו מועד? מועד - שהעידו בו שלשה פעמים. ותם - שהיו התינוקות מממששין בו בין קרניו. נעשה תם בן יומו ונעשה מועד בן יומו. צהבין ²⁴ הבקר שלשה פעמים זה אחר זה, אפלו ביום אחד - הרי זה תם. ודרף שלש רדיפות זו אחר זו, אפלו ביום אחד - הרי זה מועד; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מועד - שהעידו בו שלשה ימים זה אחר זה, ותם - שהחזיר בו שלשה ימים זה אחר זה.

בג לעולם אין נעשה שור מועד עד שיעדוהו בפני בעלים ובפני בית דין, העידוהו בפני בעלים ולא בפני בית דין, בפני בית דין ולא בפני בעלים - אין נעשה שור המועד עד שיעדוהו בפני בעלים ובפני בית דין. העידוהו בפני שנים יום הראשון, בפני שנים יום השני, בפני שנים יום השלישי - הרי אלו שלש עדיות, והן עדות אחת. נמצאת כת הראשונה זוממת - הרי יום אחד פטור מלשלם. שניה זוממת - שני ימים פטור מלשלם. שלישית זוממת - הרי שלשתן זוממין. הוא פטור והן חייבין, ועל זה נאמר (דברים יט, ט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

בד נשברו כדו וצלוחותיו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. רבי יהודה פטר, שאין שמירתן עליו. מודה רבי יהודה לחכמים, במניח אכנו וצלוחיתו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - שהוא חייב, מפני ששמירתו עליו. ומודים חכמים לרבי יהודה, במניח קנקנים בראש הגג

טרפון היה אומר: על הכל משלם נזק שלם. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה. מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק.

אז 'שור המזיק ברשות הנזק' כיצד? נגח, נגף, נשך, רבץ, בעט. רבי מאיר אומר: משלם נזק שלם. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה, מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק.

מסכת בבא קמא פרק שני

בא תרנגולין שהדסו ¹⁹ את העסה ואת הפרות, או שנקרו ²⁰ - משלמין חצי נזק. העלו עפר על גבי עסה ועל גבי פרות - משלמין חצי נזק. היו מחטטין בחבלו של דלי, נפל ונשבר - משלם נזק שלם. נפל ונשבר ושבר כלי אחר, על הראשון - משלמין נזק שלם, ועל האחרון - משלמין חצי נזק. תרנגולין שירדו לגנה, ושברו את החליפין ²¹, וקטמו את הירק ²² - משלמין נזק שלם. סומכוס אומר: על הקיטום - נזק שלם. ועל השבור - חצי נזק. תרנגול שהיה פורח ממקום למקום והזיק בגופו - משלם נזק שלם. ברוח שבכנפיו - חצי נזק. סומכוס אומר: נזק שלם. הכלב והגדי שנפלו - הרי אלו פטורין. קפצו והזיקו - הרי אלו חייבין. אבל אדם שקפץ, בין מלמעלה בין מלמטה, והזיק - הרי זה חייב. נפל על גבי חברו והזיק, התחתון בעליון

¹⁹ שחפרו בגלגלהם.

²⁰ שנקרו בהרטומיהם, את העסה ואת הפרות וטנפום.

²¹ השרשים שנשאריו בקרקע וצמחו בשנית.

²² בשחפרו התרנגולים בארץ בגלגלהם בדרךם - העלו עפר על הירק והפסידוהו.

²³ אם אמר העליון לתחתון קבלני - הינו שאמר לו נטה הצדה והנח לי מקום לקפץ עליו.

²⁴ בני אדם שהיו מכעיסים את הבקר זה על זה.

לנגבן, ונפלו ונשברו, ובא אחר והזק בהן - שהוא פטור, מפני שאין שמירתן עליו.

ב,ה הניח אבנו ומשאו ברשות הרבים, אמרו לו: "פנה אותן". אמר להם: "אי אפשרי בהן" - כל הקדם בהן זכה. ואם בא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. נפלה כתלו לרשות הרבים, אמרו לו: "פנה אותן". ואמר: "אי אפשרי בהן" - כל הקדם בהן זכה בהן. ואם בא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. המפריח גדרו בקוצין ובצורות לרשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה פטור. נפלו, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. בנאן כדרך - פטור עד שיתנו לו זמן. נתנו לו ונפלו בתוך זמן - פטור. לאחר זמן - הרי זה חייב. וכמה הוא זמן? אין פחות משלשים יום.

ב,ו המצינו קוצים וזכוכית בתוך כתלו של חברו, ובא בעל הכתל וסתרו, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. חסידים הראשונים היו מוציאים אותו לתוך שדות עצמן, ומעמיקין להן שלשה טפחים, כדי שלא תעלם המחרשה. היה בא בקפה של תבן, ובא חבילה של קוצים ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. רבי יהודה פוטר, שלא נתנו ערי ישראל אלא לכהן. ²⁵ כגון אלו הפותחין ביביהן מערותיהן ברשות הרבים בימות החמה - שאין להן רשות, בימות הגשמים אף על פי שיש להן רשות, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. המוציא תבנו וקשו לרשות הרבים לזבלים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. וכל הקדם בהן - זכה. החופר את הגלל לזכות בה ברשות הרבים, ובא אחר והזק בה - הרי זה חייב, ואסורה משום גזל. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל המקלקלן ברשות הרבים מתירן משום גזל.

ב,ז קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, בא חברו ונתקל בו ונפל,

הראשון - משלם לשני, והשני - לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו כלם - הראשון משלם על ידי כלן. וחיבין על נזקי אדם, ופטורין על נזקי כלים. לפיכך אם הזהירו זה את זה - הרי אלו פטורין.

חמרין שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, בא חברו ונתקל בו ונפל, ובא חברו ונתקל בו, ונפל, אפלו מאה - כלן פטורין. הראשון - משלם לשני, והשני - לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו כלם - הראשון משלם על ידי כלם, שחייב על נזקי אדם ופטור על נזקי בהמה, לפיכך אם הזיקו זה את זה - כלן פטורין.

שור שדחף את חברו וחברו את חברו - הראשון משלם לשני, והשני לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו - הראשון משלם על ידי כלם, ואפלו הן מאה - כלן פטורין.

ב,ח חמשה שישבו על גבי ספסל ונשבר - כלן חייבין לשלם. ואם מחמת האחרון נשבר - האחרון משלם על ידי כלם. חמורין שרגליו של אחד מהן רעות - אין רשאים לעבור עליו. נפל - רשאים לעבור עליו. היה אחד מהן טעון, ואחד מהן רכוב - מעבירין את הטעון מפני הרכוב. אחד טעון ואחד ריקן - מעבירין את הריקן מפני הטעון. אחד רכוב ואחד ריקן - מעבירין את הריקן מפני הרכוב. היו שניהם טעונין, שניהן רכובין, שניהן ריקנין - עושין פשרה ביניהן. וכן שתי ספינות שהיו באות זו כנגד זו, אחת פרוקה ואחת טעונה - מעבירין את הפרוקה מפני הטעונה. שתיהן פרוקות ושתיהן טעונות - עושות פשרה ביניהן.

ב,ט שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים, אחד רץ ואחד מהלך, שניהן רצין, שניהן מהלכין, שניהם ממשימין, והזיקו זה את זה - שניהן פטורין, שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך. איסי הבבלי אומר: הרץ - חייב מפני ששנה. ומודה איסי הבבלי, שאם היה ערב שבת עם חשכה - פטור.

²⁵ מילתא באנפוי נפשה היא.

בי מסקלין דרך רשות הרבים; דברי רבי יהושע. רבי עקיבה אומר: כשם שאין לו רשות לקלקל – כך לא יסקל. אם סקל – יוציא לים או לנהר, או למקומות הטְּרָשִׁים. והמסקל נוטל אבן מן האמצע ונותן לצדדים. ואם בא אחר והזיק בהן – הרי זה חייב. אף על פי שאמרו²⁶, הרי הוא כמסקל מלפני בהמה ונותן לפני אדם, מלפני הרואים ונותן לפני הסומים, שדרך בהמה להלך באמצע, ובני אדם מצדין. דרך הרואין להלך באמצע, והסומין מן הצדדים. המסקל נוטל מתוך שדהו ונותן לרשות הרבים, ובא אחר והזיק בהן – הרי זה חייב, אף על פי שאמרו 'הרי הוא כמסקל מתוך שאינו שלו ונותן לתוך שלו'.

מעשה באחד שהיה מסקל מתוך שדהו ונותן לרשות הרבים, היה חסיד אחד רודפו, אמר לו: מפני מה אתה מסקל מתוך שאינו שלך, ונותן לתוך שלך? שחק עליו. לאחר זמן, נצטרף אותו האיש ומכר את שדהו, והיה מהלך באותו מקום, ונתקל. אמר: לא לחנם אמר לי אותו חסיד: 'הרי את מסקל מתוך שאינו שלך ונותן לתוך שלך'.

²⁶ תינו "הואיל ואמרו", בין שאמרו בו, הרי הוא חייב

19 JUL	ראשון Sunday	ה 5	בבלי: חולין פ ירושלמי: בבא מציעא לד תוספתא: סוטה יא נ"ך: שופטים ז רמב"ם: שופר וסכה ולולב א	נץ החמה..... 4:29 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 8:45 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:10 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:22	עלות השחר סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:45 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:10 שקיעה..... 8:22
20 JUL	שני Monday	ו 6	בבלי: חולין פא ירושלמי: בבא מציעא לה תוספתא: סוטה יב נ"ך: שופטים ח רמב"ם: שופר וסכה ולולב ב	נץ החמה..... 5:42 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:21 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:35	עלות השחר סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:45 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:11 שקיעה..... 8:22
21 JUL	שלישי Tuesday	ז 7	בבלי: חולין פב ירושלמי: בבא מציעא לו תוספתא: סוטה יג נ"ך: שופטים ט רמב"ם: שופר וסכה ולולב ג	נץ החמה..... 5:43 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:22 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:34	עלות השחר סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:46 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:11 שקיעה..... 8:21
22 JUL	רביעי Wednesday	ח 8	בבלי: חולין פג ירושלמי: בבא מציעא לד תוספתא: סוטה יד נ"ך: שופטים י רמב"ם: שופר וסכה ולולב ד	Erev Tisha B'Av נץ החמה..... 5:44 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:22 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:33	ערב תשעה באב עלות השחר סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:46 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:11 שקיעה..... 8:20
23 JUL	המישי Thursday	ט 9	בבלי: חולין פד ירושלמי: תוספתא: סוטה טו נ"ך: שופטים יא רמב"ם: שופר וסכה ולולב ה	Fast of Tisha B'Av נץ החמה..... 5:45 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:23 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:36 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:32	תענית תשעה באב עלות השחר סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:47 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:12 שקיעה..... 8:19
24 JUL	ששי Friday	י 10	בבלי: חולין פה ירושלמי: בבא בתרא א תוספתא: בבא קמא א נ"ך: שופטים יב רמב"ם: שופר וסכה ולולב ו	נץ החמה..... 5:46 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:23 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:36 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:31	עלות השחר סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:47 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:12 שקיעה..... 8:18
Candle Lighting 8:01 הדלקת הנרות					
25 JUL	שב"ק Shabbos	יא 11	בבלי: חולין פו ירושלמי: בבא בתרא ב תוספתא: בבא קמא ב נ"ך: שופטים יג רמב"ם: שופר וסכה ולולב ז	ואתחנן, נחפו, פרק ג	
הפטירה: זמור בחור עמי			נץ החמה..... 5:47 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:24 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:36 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:31	עלות השחר סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:48 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:12 שקיעה..... 8:18	
Shabbos Ends 9:31 זמן מוצש"ק					

ווער עס וויינט ביינאכט ווערט זיין קול שטארק געהערט, און די שטערנס און די מזלות וויינען מיט מיט אים.
(ספר המדות אות תשובה סימן י"ב)